

GESTA, SLOVA A SYMBOLY VE MŠI SVATÉ

Úvod a Bohoslužba slova - 1.až 26.část GESTA, SLOVA A SYMBOLY

Kazatel Mons. prof. ThDr. Jozef Hal'ko, PhD

Bratislava 2020-2021

Motto:

„Skutečná bohoslužba spočívá v lásce.“

Benedikt XVI.

Pro křesťany v Rumunsku

se souhlasem a požehnáním kazatele Mons. Jozefa Haľka

obdrženým 1. 4. 2021

Překlad kázání do češtiny Jan Chlumský

Překlad z češtiny do rumunštiny Iosif Fickl

GESTA, SLOVA A SYMBOLY VE MŠI SVATÉ

ThDr. Jozef Haľko, PhD

1. Zvon svolává na mši svatou

Drazí bratři a sestry, dnešním dnem začínáme cyklus promluv jejichž snahou bude přiblížení gest, slov a symbolů mše svaté. Proto, abychom mši svatou stále více a hlouběji dokázali prožívat uvědoměle, radostně, svobodně a s láskou. Vždy a zásadně jako něco, co je vrcholným setkáním s Ježíšem Kristem v eucharistii i v jeho slově.

Dříve, než vstoupíme do samotné mše svaté budeme dnes mluvit o tom, co mši svaté předchází. Co signalizuje, že se blíží začátek mše svaté.

Žijeme v době signálů. Pípnutí a různé variace zvuků z mobilu nás upozorňují na příchod SMS či e-mailu, další zvuk signalizuje, když nám někdo telefonuje. V tom případě můžeme mít nastaven mobil na jiný signál při volání příbuzného, blízkého nebo někoho cizího. Vedle těchto signálů jako by chyběl ten nejdůležitější, starobylý zvuk zvonu důležitý v lidských vztazích. Zvon je symbol, nejen technická zajímavost, že vzniká tak nádherný zvuk. Často býval slyšet na velkou vzdálenost. Nehledě na jejich umístění a pohyb.

To první, co nás na zvonu může zajímat je vnější plášť a srdce. To je kyvadlo, které uvnitř zvonu při doteku pláště působí ten pověstný zvuk zvonu, který svolává na mši svatou. V jistém smyslu je zvon symbolem člověka. Člověk nějakým způsobem působí navenek, to je ten povrch. Ale člověk podobně jako zvon má srdce. Až když je v člověku srdce probuzené, laskavé a dobrotivé a spojí se srdce s tím pláštěm, dotkne se ho, tak každý člověk v jistém smyslu slova je takovým zvonem.

Když se lidské srdce prozáří vnějším působením člověka, je z toho svědectví, které také lidi volá do Boží přítomnosti. Ježíš v evangeliu v různých podobenstvích opakovaně říká svým posluchačům, aby si uvědomili přítomnost Božího království.

Všimneme si výzdoby kostelů, co v nich je, kde je věčné světlo, že je tam oltář, obrazy svatých. V podstatě každá mše svatá i samotný prostor kostela, do kterého nás zvon svolává je nebe na zemi, je nebeské království uprostřed nás.

Když se lidské srdce prozáří vnějším působením člověka, je z toho svědectví, které také lidi volá do Boží přítomnosti. Ježíš v evangeliu v různých podobenstvích opakovaně říká svým posluchačům, aby si uvědomili přítomnost Božího království.

Všimneme si výzdoby kostelů, co v nich je, kde je věčné světlo, že je tam oltář, obrazy svatých. V podstatě každá mše svatá i samotný prostor kostela, do kterého nás zvon svolává je nebe na zemi, je nebeské království uprostřed nás.

Zvon svolává nás proto, že kostel je svým způsobem čističkou svého prostředí. Za normálních okolností čistička je něco, co způsobí, že tam přiteče znečištěná voda a vyteče očištěná voda. Kostel, v duchovním smyslu slova, kam nás zvon pravidelně svolává na mši svatou, je rovněž takovou čističkou. Každý by z toho kostela měl vyjít aspoň o trochu očištěnější, hlubší, více prozářený, víc otevřený pro Boží lásku.

Kromě toho je zvon, který nás volá na mši svatou i symbolem Boží naléhavosti a respektu Boha vůči lidské svobodě. Zvon slyší každý a každý si může uvědomit, že se blíží začátek mše svaté. Je třeba na ni jít. Ale zároveň nikoho nenutí a každý se rozhoduje svobodně. Příkázání: pomni abys den sváteční světil stále jednoznačně platí.

Takže zvon je symbolem, spojením toho, co je vnější a vnitřní. Jak to vnitřní se správným způsobem dotýká a proniká přes vnější plášť zvonu, je to zvuk, který svolává zažít Boží království a zároveň je to univerzální pomůcka pro všechny co to slyší, aby se přišli modlit, aby přišli do společenství.

Mohli bychom samozřejmě říci, že každý svatý člověk v dějinách církve byl takovým zvonem. Že srdce naplněné láskou, které se dotýkalo a prozařovalo do vnějšího prostředí, bylo vždy svědectvím, které lidi inspirovalo zažít Boží království, a nakonec i přijít do chrámu.

Dnes si připomínáme velkého vychovatele mládeže, učitele a pedagoga sv. Jana Boska, zakladatele společenství saleziánů. On byl takovým velkým zvonem 19. století, který způsobil, že mnoho mladých lidí ztracených, kteří do chrámu nechodili, kteří ani nezažili lásku ve vlastní rodině, že tito mladí lidé přišli do chrámu, aby tam našli Pána Ježíše.

Při úvaze o zvonech jsme všichni pozváni být zvony našeho prostředí. Je-li srdce a vnějšek v souladu, vydávají svědectví, které druhé inspiruje přijít do chrámu a zažít Boží přítomnost.

Kromě velkého zvonu, který na mši svolává je v každém kostele i malý zvon, který oznamuje začátek mše svaté. Když na začátku zvonek cinkne je to znamení pro varhaníka, že má začít hrát a všichni ví, začíná mše svatá. Předtím to mše sv. ještě nebyla, bylo to doporučení na ztišení a přípravu. Zvukem tohoto

kostelního zvonku, zpravidla u sakristie, začíná mše svatá a my jsme pozváni se soustředit na všechno to, co potom pokračuje. A nejmenší zvonek se používá, když mše svatá vrcholí eucharistickým proměněním.

Tak vždy oznamuje něco velmi důležité. Velký zvon zve, menší oznamuje a nejmenší zvonek signalizuje, nyní je vrchol mše svaté, kdy se uskutečňuje Pánova oběť.

Co se po zaznění sakristiového zvonku v nejbližších sekundách odehrává, o tom bude řeč příště.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus.

Z pramene 31. 01. 2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/zvon-zvolava-na-svatu-omsu>

GESTA, SLOVA A SYMBOLY VE MŠI SVATÉ

2. Vstupní průvod

Milí bratři a sestry,

jak jsme v prvním čtení slyšeli, král David dbal na to, aby bohoslužba byla krásná, vznešená, aby nasměrovala mysl těch, kdo vstupují do svatyně na Pána, který je nejvyšší, který je ten, bez kterého nemůžeme žít.

Snažíme se nyní hlouběji proniknout do gest, slov a symbolů mše svaté. Proto jsme minule mluvili o tom, co znamená, když zazvoní zvon – oznamuje začátek mše svaté a my se máme soustředit na všechno, co je v ní vysloveno, na vše, co se v ní odehrává. Ve výkladu gest si dnes představíme to první, co na začátku mše svaté lidé vnímají – tím je tzv. vstupní průvod nebo vstupní procesí. Co vidí lidé, co vidíte vy bratři a sestry, např. při sledování přímého přenosu slavné mše svaté v televizi.

Vidíte procesí či průvod, mající velmi jasné uspořádání, které je vždy stejné. První jde přísluhující ministrant a v ruce drží kadidlo. Za ním jde další, který nese zvednutý kříž a spolu s nimi jdou dva ministranti se svícemi. Za nimi – za kadidlem a křížem je nesen evangeliář zvednutý do výšky a potom jde kněz nebo biskup, který bude celebrantem této mše svaté, jeho koncelebranti a další ministranti. To první, co je potřeba si uvědomit je to, že jde procesí tzn. je to společenství, které postupuje, kráčí, které symbolizuje a vyjadřuje to, že věřící, kteří se scházejí v chrámu jsou putujícím společenstvím.

Možná jste slyšeli příběh o poustevníkovi, ke kterému přišel zahraniční turista ze západní Evropy a ptal se ho: „Jak můžete žít v takovéto chudobě, vždyť nic nemáte?“ A poustevník se na něj podíval a řekl: „Vždyť ani vy nic nemáte.“

A turista odpověděl: „No vždyť já zde jen procházím, já jsem turista.“ Poustevník na to: „Vždyť i já tudy jen procházím, všichni tudy podobně jen procházíme.“

Řekněme si s důrazem „jen procházíme“, protože je to putování, které zásadním způsobem určuje, co po tomto putování bude následovat.

Při vstupním procesí mše svaté kněz se svými společníky, ministranty a koncebranty se přesouvá, kráčí a směřuje k oltáři. Tím vyjadřuje i pozemské putování člověka, který směřuje k nebeskému oltáři, kde budeme navždy chválit Pána.

Symbolické je i to, že průvod s knězem nebo biskupem jde mezi lidmi, je jejich reprezentantem, je tím, kdo z těchto lidí pochází, je jedním z nich. Ale když vystupuje k oltáři symbolika se posouvá tím, že je vysvěceným Božím služebníkem, kterému lidé za chvíli řeknou: „Ať Pán přijme oběť z tvých rukou na chválu a slávu svého jména, na užitek nám i celé svaté církve.“

Celá mše svatá je nejvyšší forma modlitby, neboť jak to zazní i ve mši svaté, modlíme se skrze Krista, s Kristem a v Kristu.

Žalm 141 vysvětluje proč je jako první v procesí nesené kadidlo. Kadidlo, jehož dým stoupá zezdola vzhůru, vyjadřuje ten vzpomínaný 141. žalm jako symbol modlitby. Jako kadidlový dým stoupá k nebesům, tak ať i moje modlitby Pane, vystupují (*k tobě*) k nebesům.

Za kadidlem je nesen kříž, protože mše svatá je zpřítomněním kalvárské oběti kříže, je zpřítomněním Ježíšova utrpení i Ježíšova vítězství. Tento kříž má úplně zásadní symbolickou funkci, protože předznamenává, že všechno, co se jde ve mši svaté odehrát (*uskutečnit*) se děje v síle Ježíšova kříže, v síle lásky, se kterou on umíral na kříži.

Po dobu celé mše svaté se několikrát symbol kříže objevuje v nejrůznějších podobách. Za kadidlem, které je symbolem modlitby jde kříž, který je symbolem Ježíšovy modlitby na kříži, která je základem vyvrcholení jeho oběti, která se ve mši svaté zpřítomňuje. Za kadidlem a křížem jde zpravidla jáhen, který vysoko zvedá knihu evangelia, tedy je to Boží slovo.

První část mše svaté, která nás má vnitřně disponovat na přijetí eucharistie je bohoslužba slova. Jejím vrcholem je čtení Kristova evangelia. Proto tak vyzdvižený evangeliář. Celá mše svatá je proložená citáty ze sv. Písma, citáty z evangelia – z dobré zvěsti. Celá mše svatá je zásadním způsobem biblická. To, že v procesí jsou nesené i svíce symbolizuje především Ježíše Krista, který říká: „Já jsem světlo světa“ a je jistá rezonance, jistá souvislost, mezi křížem a svícemi. Protože svíce jsou symbolem oběti. Na to, aby svíce dala světlo, něco musí spálit. Spaluje sama sebe. Světlo není zadarmo. Světlo je něčím zaplacené. Svatý Jan Křtitel říká: „Já se musím menšit, aby on mohl růst.“ V jistém smyslu slova svíce symbolizuje toto: „Ona se musí zmenšovat, je stále menší a menší a světla Ježíše musí být stále víc a více.“ Ta svíce nesená v blízkosti kněze je i výzvou pro něj, aby si uvědomil, že on není zdrojem světla. Zdrojem světla je Ježíš Kristus symbolizovaný touto svící, která je symbolem jeho lásky a světla

vyplývajícího z oběti kříže. Opět jsme u kříže, který naznačuje, že tato oběť se odehrála nejvyšší formou darováním vlastního života.

Takto drazí bratři a sestry, pokud jsme dostatečně pozorní objevujeme, že už v prvních minutách mše svaté, nám úvodní zvonek pomohl k vnitřnímu soustředění. Už v obraze putujícího společenství lze vidět určitou předchuť toho, co se bude odehrávat při mši svaté. I když zde dnes nevidíme kadidlo, tak to co symbolizuje, se právě odehrává neboť my se chceme modlit, aby naše modlitby vystupovaly k nebesům jako dým kadidla.

Příště budeme mluvit o tom, proč přicházející k oltáři pokleknou. Je to opět gesto, které je mnohoznačné a velice toho vyjadřuje.

At' je pochválen Pán Ježíš Kristus.

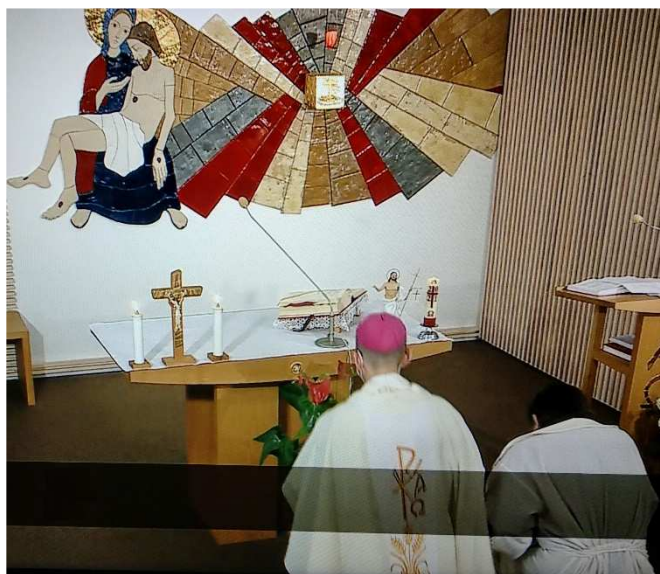
Z pramene 07. 02. 2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/svata-omsa-2-vstupny-spievod>

MŠE SVATÁ 3. Pokleknutí před obětním stolem

Milí bratři a sestry,

v mnohých uzdraveních, která nám popisuje

evangelium projevuje se Ježíšova velká, vykupitelská a láskyplná moc. Ve více případech jsou tato uzdravení spojená s prosbou o uzdravení. Provází je i gesto, které evangelium popisuje, že ten, kdo žádá, padá Ježíšovi k nohám nebo si před ním kleká. I na základě této inspirace pokračujeme ve výkladu slov, gest a symbolů. Kněz se svými pomocníky ministranty i s asistencí při příchodu k oltáři vždy před ním pokleká. Proč?

Je to proto, že ve velké většině našich kostelů je za oltářem svatostánek s věčným světlem. Ve svatostánku je uchovávaná eucharistie – eucharistický Ježíš, živý, účinně a skutečně přítomný. Poklekáme tedy proto, že

Ježíš je přítomný ve svatostánku. Zkusme se na to gesto podívat z dálky. Co vyjadřuje a co to pro nás znamená.

Nejprve na přirozené úrovni. Když před někým klekám, tak chci zdůraznit, že já se ponižuji abych vyjádřil, že ten, před kterým poklekám je vyšší, větší a mocnější než já. Jak si někdo klekne před člověka v profánní (světské) sféře života, zvláště v minulých stoletích oproti dnešku to bylo typické. Dnes už to gesto možná udělá jen chlapec, když vyznává děvčeti lásku, aby vyjádřil, že si tohoto děvčete velmi váží, že ho pokládá za velmi dobré, hodné obdivu a lásky.

Ale ještě v širším smyslu slova, kdo si klekne před toho druhého vyjadřuje k němu úctu, to že je větší než ten, kdo si kleká. Je to tedy gesto úcty, prosby i adorace. Tato adorace je nejtypičtější pro pokleknutí před mší svatou, před jejím začátkem, při příchodu k oltáři. Krátkým pokleknutím před Ježíšem, adorujeme jeho přítomnost ve svatostánku.

Má toto pokleknutí nějaké biblické pozadí? Najdeme ve starých textech Starého a Nového zákona nějaké náznaky, že by lidé takovým způsobem vyjadřovali úctu tomu druhému?

Prorok Izajáš naznačuje: „Při sobě samém jsem přísahal, z mých úst vyšla pravda, slovo, které se zpět nevrátí. Přede mnou se skloní každé koleno, přísahat bude každý jazyk“ (Iz 45,23).

Prorok v tomto případě mluví jménem Božím a Bůh tedy říká, že přede mnou se skloní každé koleno. Takže už ve velmi starobyklých textech máme náznak tohoto symbolu jako symbolu úcty, adorace a prosby. (Iz 45,23)

V listě Římanům sv. apoštol Pavel píše: „Vždyť v Písmu se říká: Jako že jsem živ, praví Pán, přede mnou pokleknou každé koleno, a každý jazyk bude velebit Boha.“ (Řím 14,11)

V listě Filipánům čteme: „takže při Ježíšově jménu musí pokleknout každé koleno na nebi, na zemi i v podsvětí a každý jazyk musí k slávě Boha Otce vyznat: Ježíš Kristus je Pán“ (Fil 2,10-11). Zde je to již jednoznačně zaměřené.

Dokonce i sám Ježíš v Getsemanské zahradě, jak čteme: „Trochu poodešel, padl tváří k zemi a modlil se.“ (Mt 26,39)

U sv. Lukáše v NZ čteme, že po zázračném rybolovu Petr „padl Ježíšovi k nohám a řekl: Pane odejdi ode mě, jsem člověk hříšný.“ (Lk 5,8) Jako poslední obraz bych nabídl muže jménem Jairos, který byl představeným synagogy: „padl Ježíšovi k nohám a prosil ho, aby šel do jeho domu“ (Lk 8,41), aby uzdravil jeho dceru. A v obraze nespravedlivého sluhy, tento sluha též s prosbou o odpuštění dluhu padl svému Pánovi k nohám.

Na více místech, v různých souvislostech máme toto padnutí před Pánem, před Bohem, pokleknutí před Ježíšem. Nakonec Pán Ježíš sám řekl: „Vy jste zdola, já jsem shora.“ (Jan 8,23) A my jako bychom tímto gestem, pokleknutím, na to odpovídali: „Ano Pane, my tě vyvyšujeme, my tě chválíme, a proto kleknutím vyjadřujeme, že jsme menší před tebou, že jsme tvoje děti, že jsme na tebe odkázáni a to vyznáváme.“

Je to i gesto pokory v duchu slov sv. Jana Křtitele, který říká, že Ježíš musí růst a on se musí menšit.

Gesto pokleknutí má takovou statickou a dynamickou podobu nebo-li interpretaci. Kdo si poklekne a vidíme ho klečít, platí vše, co jsme si říkali. Je to gesto úcty, prosby, adorace, bázně. To můžeme vyčíst z nejrůznějších situací, při kterých lidé padají Ježíšovi k nohám. Padají Bohu k nohám, před Bohem, nebo si před něj klekají. Ta dynamická interpretace pokleknutí počítá nejen s tím, že člověk jde dolů, že si klekne, že se poníží, ale že z toho pokleknutí i vstane. A to je v duchu těch slov, že když jsme s Ježíšem zemřeli, sestupujeme s ním jakoby dolu do hrobu. S Ježíšem také vstaneme z mrtvých. Člověk, který z toho pokleknutí vstává a vykročí k oltáři, může symbolizovat i člověka, který vstává z mrtvých, který se z toho pokleknutí postaví a tím vyjadřuje, že s Ježíšem do hrobu vstupuje, Pane umírám s Tebou. V různých situacích života zanechám sebe, umírám v sobě, abych s Tebou vstal z mrtvých pro každodenní lásku.

Samotná mše svatá, kterou budeme dále analyzovat, už to můžeme říci nyní protože je to stejné gesto, má z hlediska kněze tři pokleknutí. Stále je to v té linii, o které mluvíme.

Řekli jsme, že před mší sv. si kněz se svými ministranty klekne proto

že Ježíš je v eucharistii skutečně, reálně, účinně, přítomen ve svatostánku. Eucharistie ve svatostánku je Ježíšovou přítomností proto, že chléb, který tam je, předtím byl na oltáři a při proměnění se změnil na eucharistii. Došlo k přeměnění, k předpodstatnění. Proto je i téměř logické, že kněz v rámci mše svaté pokleká třikrát.

Poprvé ve chvíli, kdy promění chléb. Potom jak řekne slova eucharistického přeměnění chleba, pozvedne ho, položí a klekne. Vyjádří tím to, že věří, vyznává v poníženosti, v pokoře, v prosbě, v adoraci, že Ježíš je nyní od tohoto okamžiku proměnění přítomen pod způsobou chleba. To samé platí i pro proměnění vína, které se stává eucharistickou krví, hned potom jak kněz řekne ta slova, kalich zvedne, položí a hned poklekne na vyjádření toho, že se víno předpodstatnilo, proměnilo na Ježíšovu krev a Ježíše samotného. Třetí pokleknutí je před svatým přijímáním, je to vyjádření úcty, pokoje, prosby adorace, těsně předtím, než kněz přijme eucharistii u oltáře.

Pokusme se i v dnešní mši svaté, abychom toto gesto klečení nebo pokleknutí dělali ne proto, že je to zvykem, že se to musí, nebo že to tak dělají všichni. Ale poklekněme s otevřeným, věřícím, živým srdcem, plným víry, bázně a lásky vůči Ježíši, tímto vyjadřujeme, že je skutečně Pánem našeho života. Živě si představme nevěřícího Tomáše, jak vyznává: „Pán můj a Bůh můj“, že padl Ježíšovi k nohám a klečel před ním, aby naznačil svou víru v něho, že uvěřil, že je skutečně Pán. Slovním spojením „Pán můj a Bůh můj“ je nejlépe vyjádřeno to, co naznačujeme při pokleknutí. Jakmile kněz a asistence z pokleknutí vstanou, jdou k oltáři a kněz, diákon i případný koncelebrující, oltář políbí. Proč? O tom bude řeč příště.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus.

Z pramene 14. 02. 2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/svata-omsa-3-poklaknutie-pred-obetnym-stolom>

MŠE SVATÁ 4. Políbení oltáře

Drazí bratři a sestry,

V Písmu svatém (v prvním čtení mše svaté), v souvislosti s Abrahámem, jsme slyšeli kombinaci slov oběť a oltář a zde navazujeme na naše uvažování. Minule jsme mluvili o pokleknutí na začátku mše svaté a jak jste mohli vidět na začátku této mše svaté, kněz přichází k oltáři, ohne se a tento oltář políbí.

Dnes budeme uvažovat o tom, proč kněz dělá toto gesto, které je písemně doložené již ze 4. století po narození Ježíše Krista. Nejpozději už ve 4. století bylo určitě součástí lámání chleba, eucharistie, i políbení oltáře. Toto líbání oltáře prý v dějinách bylo dokonce víckrát před nejdůležitějšími částmi mše svaté. Takže nejen na začátku ale i během mše svaté.

Co symbolizuje políbení oltáře?

Nejprve, co symbolizuje samotný oltář. Oltář symbolizuje Ježíše Krista, který je tím úhelným kamenem, na kterém stojí celá stavba Církve. Políbení pokoje, o kterém čteme na různých místech Nového zákona, je symbolem úcty a lásky. Ústa a rty jsou tou částí člověka, přes kterou se vyjadřuje, přes kterou člověk vyznává, přes kterou člověk dýchá, vydechuje nejen fyzicky, ale i duchovně vydechuje tím, jak komunikuje na druhé svůj duchovní svět. A ústa a rty jsou zároveň těmi, které přijímají Boží dary ve formě duchovního i tělesného pokrmu.

Dotyk rtů je gesto i velmi intimního vyjádření lásky. Když tedy líbáme oltář, je to vlastně políbení dávané Ježíši Kristu. Ne Jidášský polibek, ale polibek ve smyslu toho, co jsme četli o tom, že jsme Ježíšovi přátelé. Jsme přátelé Ježíše Krista, ne kámoši, ale přátelé. V tom je skutečně rozdíl. Protože někdy si myslíme že jsme s někým přáteli, jako kdyby rodina a už nejsme ničím vázáni. Toto přátelství, které vyjadřuje tento

polibek, právě naopak, dělá nás velmi zodpovědnými za to, co v blízkosti Ježíše Krista, čerpající z Ježíše Krista, děláme nebo neděláme.

Tento symbol, že oltář je Ježíš Kristus je potom umocněný i dalšími věcmi, které jsou na oltáři umístěny. Bílá plachta, ubrus na oltáři, symbolizuje plachtu, která byla důkazem Ježíšova zmrtvýchvstání. Ta plachta v prázdném hrobě sloužila k dokazování, že ten, který zemřel, žije. Kromě toho plachta nebo ubrus na oltáři symbolizují i Ježíšovu pohostinnost. Vždyť na oltáři se vlastně zpřítomňuje oběť poslední večeře, kdy Ježíš sám sebe pod způsobou chleba a potom pod způsobou vína, dával svým učedníkům.

Bílá plachta je tedy symbol Ježíšova zmrtvýchvstání a s tím související Ježíšovy duchovní pohostinnosti. Proto je docela samozřejmé, že je na oltáři na té bílé plachtě ubrus a na tom ubrusu i kříž, aby připomínal, že tento oltář je místem, kde se zpřítomňuje, uskutečňuje, eucharistické předpřítomnění, které zpřítomňuje Ježíšovu smrt a Ježíšovo zmrtvýchvstání. „Bylo by mi běda, kdybych hlásal cokoli jiného, a ne Ježíše Krista, a to ukřižovaného“ (srov. 1Kor 9,16) říká apoštol Pavel.

Kříž na oltáři má připomínat knězi, že on je ten, který má vždy zprostředkovat Ježíše Krista, že je ten, který jako vysvěcený kněz koná ve jménu Ježíše Krista, v osobě Ježíše Krista a jako takový ve vši pokoře a úctě má přistupovat k oltáři.

Kromě bílého ubrusu, bílé plachty a kříže, jsou na oltáři i svíce, které nám opět připomínají Ježíše Krista, který sám o sobě řekl: „Já jsem světlo světa... (Jan 8,12).

Jako se svíce spaluje, tak vydává světlo. Světlo není zadarmo, světlo je zaplacené tím, že se ta svíce spaluje. Ježíš Kristus, a opět to souvisí i s tím s křížem i s tím ubrusem i s tou bílou plachtou, je ten, který se za nás spálil, obětoval, vydal, aby vyzářil světlo. Takže všechny tyto věci spolu jsou velmi hutným symbolem toho, že ten, kdo je hlavním na mši svaté je Ježíš Kristus. Od něho všechno vychází a k němu všechno směřuje.

První křesťané měli tak velkou úctu k místu kde se uskutečňuje eucharistická oběť, že ji vykonávali nad hroby mučedníků. Jak se křesťanství šířilo, samozřejmě ne vždy, a ne všude bylo možné mít oltář nad hrobem mučedníků. Proto se potom stalo, během dějin, že do oltáře se vkládala, zapouštěla relikvie. Tedy ostatek mučedníka nebo světce.

Společně s uctěním oltáře jako Ježíše Krista je to i uctění relikvie svatého nebo mučedníka, který zemřel za Ježíše Krista, jako kdyby tam bylo řečeno, že ten oltář nás má inspirovat k tomu, abychom tím polibkem nabrali tu Ježíšovu sílu, jako ji nabírali mučedníci a světci. Potom konaly dál, v každodenním životě tak, jak to chce Ježíš Kristus. Takže ten oltář je i pramenem síly, která vychází z Ježíše Krista.

Drazí bratři a sestry, když dnes budeme přistupovat k oltáři a bude se na něm uskutečňovat nejsvětější oběť, tak na základě těchto symbolů, které vyjadřují něco, co se skutečně stane si snad hlouběji uvědomíme, jak toto gesto vyjadřuje něco, co je velkým darem pro nás. Proto například, už jsem to vzpomínal, kněz oltář ve starších dobách líbal víckrát, kdy liturgie měla ještě některé další prvky. Kněz tehdy dříve, než požehnal lidu, políbil oltář, aby bylo jasné, že to požehnání vychází od Boha. Jako kdyby ten kněz načerpal sílu z toho oltáře, sílu toho požehnání, které je požehnáním

Božím. Požehnáním ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. No, a ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého se kněz po políbení oltáře přežehná uděláním kříže. A ještě předtím, když je to slavnostní mše svatá, oltář incenzuje. Ale jsou téma, o kterých budeme mluvit příště. Ať je pochválen Ježíš Kristus.

Z pramene 21. 02. 2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/bozk-oltara>

MŠE SVATÁ 5. Kadidlo

ThDr. Jozef Hal'ko, PhD

Drazí bratři a sestry,

v právě přečteném evangeliu jsme slyšeli i o přinášení obětního daru na oltář. Je to gesto, které se zachovalo až dodnes v naší liturgii. Při slavnostní mši svaté se obětní dary přinášejí v průvodu a jejich součástí je i nesení kadidla. Kadidlo přináší ministrant už na začátku mše svaté a první gesto s kadidlem je po políbení oltáře knězem. Ten potom vezme incens, kadidlo, vloží zrnka tymiánu do samotného kadidla a obchází oltář a ho okuřuje.

**Co znamená toto gesto,
co znamená kadidlo,
co symbolizuje a co vyjadřuje?**

První křesťané měli v prvních stoletích od tohoto úkonu či gesta jistý distanc, protože ještě měli v živé paměti to, že když je nutili, ke zřeknutí se Ježíše Krista chtěl se po nich úkon obětování božstvu, který se vykonával vložení zrnka kadidla do ohně a tím se vyjadřovala afinita (vztah, příslušnost) k pohanským božstvům. Ale biblické starozákonní i novozákonní výroky o kadidlu jsou natolik silné, že když vymizela souvislost s pronásledováním křesťanů, tak samozřejmě kadidlo opět vstoupilo do liturgie s lámáním chleba.

Které jsou to ty biblické úryvky? Nejprve si je přečteme a potom si vyložíme co z nejrůznějších hledisek znamenají. V poslední knize Nového zákona ve Zjevení svatého Jana evangelisty čteme: „Dým kadidla s modlitbami svatých vystoupil z ruky anděla před Boha.“ V Žalmu 141 čteme: "Moje modlitba ať se vznáší k tobě jako kadidlo.“ Svatý Pavel píše nejméně dvakrát o kadidlu: „Jsme líbeznou vůní pro Boha.“ A v listě Filipánům píše: „Vaše dary jsou líbeznou vůní, příjemnou obětí, milou Bohu.

Kadidlo vlastně znamená tři věci: První, že v samotné kadidlo v určité nádobce spaluje tymián a tím vytváří kouř, který viditelně stoupá k nebi, a proto je symbolem modlitby. Zároveň do okolního prostoru se šíří jeho vůně. Co znamená toto spalování tymiánu?

Jako první, spalování tymiánu, znamená naše aktuální živě přednášené modlitby. Něco se spaluje, něco zaniká a mění se to na symbol modlitby, který se ukazuje v dýmu stoupajícím vzhůru.

Zejména pro starozákonního, ale i pro novozákonního člověka, ten stoupající dým vytváří jakousi prostorovou vertikálu, svislici, která mluví o tom, že my jsme dole, Bůh je nahoře a ten kouř je to naše pozemské lidské, které ale chceme zvednout k Bohu. Někdy říkáme, že se modlíme vroucně nebo že se modlíme horlivě s hořícím srdcem.

Co evokuje (vyvolává představu) spalující se zrnko tymiánu, které se mění na symbol modlitby? Kromě modlitby chvály Bohu je to i modlitba prosby vůči Bohu, je to i modlitba, která vyjadřuje úctu vůči Bohu i adoraci. Samozřejmě nemůžeme zapomenout na to, že když přišli tři mudrci od východu, tak Božímu dítěti, novorozenému Ježíši Kristu v Betlémě, vedle ostatních darů – zlata a myrhy, před něj položili i kadidlo. V tomto smyslu slova ve velmi významném novozákonním textu vidíme kadidlo i jako symbol adorace. Kadidlo se ve mši používá po políbení oltáře, potom před čtením evangelia, které evokuje to, že to evangelium má být přečteno s vírou, úctou, prosbou, jednoduše s vnitřním zanícením. Dále při přinášení darů a při proměnění chleba a vína. Při tomto eucharistickém přepodstatnění vidíme kadidlo, jak stoupá k nebi.

Pokud jde o tu vůni, která se v některých textech objevila je to o Boží přítomnosti, kterou vůně kadidla evokovala.

Na jedné straně je to co člověk říká Bohu, to je ten stoupající kouř, ale i to co Bůh říká člověku. Ta líbezná vůně je symbolem naší lásky k Bohu a Boží přítomnosti mezi námi. Měně zvyrodněným symbolem je, že ta vůně, zejména v starších dobách, překonávala případný pach, který se ve společenství věřících vyskytl. Můžeme říci přímo lidsky, že i hygiena se tehdy chápala jiným způsobem a kadidlo překonávalo svou vůni i určitý pach. Také to mělo určitou symboliku, že tak jako vůně kadidla překonává určitý pach, tak kadidlo odhání zlého ducha a má tedy očištnou funkci i v duchovním smyslu.

Je to mimo jiné vyjádřením toho, že se rozhodujeme pro Boha a zříkáme zlého ducha, který nás od Boha chce odradit a vytrhnout nám ho ze srdce. To znamená, když kněz na úvod mše svaté obchází oltář s kadidlem vyjadřuje úctu, vyjadřuje chválu, vyjadřuje prosbu a vyjadřuje úctu k oltáři, který symbolizuje Ježíše Krista. V tomto jistém smyslu slova je kadidlo přítomné před čtením evangelia, při přinášení darů a při proměňování chleba a vína na Ježíšovo tělo a Ježíšovu krev. Když kněz odloží kadidlo,

tak přejde k sedesu a pozdraví věřící. Předtím se přežehná ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.

Co znamená to, že na začátku mše svaté jako první jsou slova: „Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého“, o tom budeme mluvit příště.

Nyní se ponořme do liturgie i když při ní nebudeme přinášet kadidlo, ale zrnko duchovního tymiánu v našem srdci, které se zvedá k nebesům, to samozřejmě můžeme udělat všichni, protože také řekneme: „Vzhůru srdce. Máme je u Pána, a to je vlastně vyjádření toho nejpodstatnějšího, co má symbolizovat i samotné kadidlo

At' je pochválen Pán Ježíš Kristus.

Z pramene 06. 03. 2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/kadidlo>

MŠE SVATÁ

6. Přežehnání – ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého

Drazí bratři a sestry,

mohli jsme si v evangeliu, které bylo čtené všimnout, že Ježíš až dvakrát mluví o tom, že je někdo, kdo ho poslal. Víme, že Ježíš vlastně mluví o životě Nejsvětější Trojice. My věříme a vyznáváme Trojjediného Boha. Boha ve třech osobách: Otce, Syna a Ducha svatého. Nakonec i každé slavení mše svaté začíná trojičnou formulí: „Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého“. A když toto kněz řekne jako první slova mše svaté, tak se přitom přežehná znamením svatého Kříže.

Dnes opět pokračujeme ve výkladu mše svaté. Minule jsme mluvili o incenzování (nakuřování) oltáře, po kterém se kněz postaví k tak zvanému sedesu, tedy k místu odkud předsedá mši svaté a řekne: „Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého“ a přitom se přežehná znamením svatého kříže. Co to znamená? Co to, drazí bratři a sestry, vyjadřuje?

Kdybychom šli o několik chvil zpět, tak každý jeden z nás, kteří vstupujeme do kostela (za okolností, kdy nejsou nějaká mimořádná opatření), si smočíme prsty vložení do svčené vody a přežehnáme se ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Tento zvyk pochází ještě z doby, kdy u vchodu do kostela byla křtitelnice, kde se křtili lidé, kde se křtili děti, ale i dospělí. Bylo to symbolické v tom, že křest se chápal jako brána k ostatním svátostem. Ze sedmi svátostí je křest vždy tou první, protože tato

svátost pokřtěným pak otevírá dveře k ostatním svátostem. A proto byla křtitelnice u vstupu do kostela.

Když se později v důsledku vývoje liturgie i chrámového prostoru, křtitelnice přenesly blíž k oltáři, tak stále zůstal zvyk, ne ve křtitelnici, ale v kropence je svěcená voda, kterou se přežehnáme. A tím se připravujeme jakoby na hlubší prožití úvodního, toho prvního, přežehnání s trojičnou formulí. To, že mši svatou začínáme a končíme přežehnáním na začátku, a přežehnáním na konci, ale vždy ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Tím vyjadřujeme především to, že jsme pokřtěni. Že jsme pokřtěni ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého a v jejich jménu jdeme slavit tuto mši svatou.

Přicházíme jako ti, kteří jsme takto byli pokřtěni. Mohli bychom snad říci, že první slova, která nad námi, v naší blízkosti zazněla nebo která jsme slyšeli v chrámě, byla právě tato, kterými jsme byli pokřtěni. „Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“ Znamená to, že z vůle Otce s mocí Ducha věříme v Syna Ježíše Krista, čteme to také v svatém Písmě. Nikdo nemůže říci, že Ježíš Kristus je Pán, jen v Duchu svatém a Duch svatý je nevýslovná, dokonalá láska mezi Otcem a Synem.

Možná znáte ten příklad ze železniční stanice, kde jeden člověk očekává blízkou osobu na peróně a když ta osoba vystoupí oni se obejmou, neboť se těší jeden na druhého. Lidé jdoucí okolo tak hledí na toto láskyplné vítání a zažijí cosi z této atmosféry a možná potom zatouží mít též takové láskyplné vztahy.

Když Ježíš zemřel na kříži, vstal z mrtvých a vstoupil na nebesa, a řekněme to tak, takovými lidskými kategoriemi: Otec a Syn se objímali. Otec, který jak jsme to slyšeli, Syna poslal a Syn, který splnil svoji misi a zachránil lidstvo, které se řítilo do hříchu a do ztracení, se objali a vyzářila z nich láska, a to je Duch svatý. A Duch svatý je ten, který v nás působí a neustále nás chce pozvat do této lásky. A i toto znamená křest.

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého říkáme na začátku mše svaté, a jako gesto děláme přitom kříž na čele, na hrud' a na ramena a je to vyjádřením toho, že všechno, co se bude odehrávat se odehrává v logice kříže. Protože na kříži se Ježíš za nás modlil, a mše svatá je zpřítomněním kalvárské oběti kříže i Ježíšova vítězství a zmrtychvstání. Takže i liturgie slova, i eucharistická liturgie mají v sobě neustále zakódovaný kříž. V bohoslužbě slova je ten, který působí v autorech toho slova, a to je Duch svatý. Vše, co je napsáno v Písmě svatém je inspirované Duchem svatým a my, kteří to slovo posloucháme, jsem také inspirováni tímto Duchem svatým, abychom mu rozuměli. Z vůle Otce a z mocí Ducha jsme stále orientováni na Syna, na Ježíše Krista. Jak máme poslouchat Boží Slovo? Jako ti, kteří jsme pokřtěni ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. No, s vírou, s vírou že když slyšíme toto slovo a je to Boží slovo a je to aktuální slovo, protože Boží Slovo má tu výjimečnou vlastnost, že v kterékoliv době je přednášené, čtené, poslouchané, rozjímané, má přímý dosah na naši přítomnost, na naši přítomnou chvíli, na náš aktuální život, i na ty chvíle a ty situace, které právě teď prožíváme. Takže, když posloucháme Boží Slovo s vírou je to Duch svatý, který působí ve mně, je to Duch svatý, který působil a působí v tom slově, v síle toho slova a já jako takový se otevírám ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého všemu tomu, co zazní v bohoslužbě slova.

Celkem osobitý, trojičný rozměr má eucharistie a eucharistické proměnění. Co se děje tehdy, když kněz v osobě Ježíše Krista říká toto je moje tělo, toto je moje krev. V tom okamžiku se chleba a víno proměňují, předpodstatňují se a stávají se Ježíšovou přítomností. V tom momentě, v té chvíli z vůle Otce, s mocí Ducha, chléb a víno se proměňují na Syna, na Ježíše Krista. Ježíš Kristus je přítomný. A i chléb i víno se pozdvihují k Bohu, neboť je to Ježíš, který přichází, Ježíš, který bere na sebe naše problémy, naše těžkosti, naše bolesti, zvedáme to k nebi, zvedáme to k Otci. Můžeme si všimnout, že modlitby jsou orientované k Otci a vždy říkáme skrze našeho Pána Ježíše Krista. Budeme slyšet i to z Krista, s Kristem a v Kristu máš Ty Bože Otče všemohoucí v jednotě s Duchem svatým všechnu úctu a slávu po všechny věky věků. V jiné formě, ale stále s tím stejným obsahem, je to o Nejsvětější Trojici, v jejímž jménu jsme pokřtěni. A v momentě svatého přijímání, když řekneme Amen, tak to Amen umíme vyslovit proto, že v nás působí Duch svatý, kterého dostáváme od Otce a Syna. Je to jejich dar, je to jejich objetí, které vyzařuje tuto lásku, která nás zve vstoupit do jejich lásky. Už jsme řekli, že na konci mše svaté opět zazní ať vám žehná všemohoucí Bůh Otec i Syn i Duch svatý. Na začátku mše svaté jsme se přezehnali znamením svatého kříže, na konci mše svaté opět žehnání znamením kříže s těmi samými slovy ve formě požehnání.

Je to proto, abychom po bohoslužbě slova a bohoslužbě oběti jako pokřtění lidé vedeni živým přítomným Bohem, který nás zve do své lásky, abychom potom tuto lásku předávali v bohoslužbě každodenního života, v bohoslužbě každodenní oběti vůči těm, které potkáváme. Takže, když se přezehnáváme, když dostáváme požehnání, oboje nás orientuje k tomu, abychom Ježíše potkávali inspirováni Duchem svatým a utváření Bohem Otcem, abychom Ježíše potkávali v lidech, kteří mají nouzi, kteří to potřebují, kteří jsou osamělí, opuštění a my jsme k nim poslaní, abychom v okruhu, jak je to možné, přinášeli naději ve jménu Otce, i Syna i Ducha svatého.

Ať je pochválen Ježíš Kristus.

Z pramene 27. 03. 2020

[https://www.tvlux.sk/archiv/play/prezehnanie-v-mene-otca-i-syna-i-ducha-svateho-](https://www.tvlux.sk/archiv/play/prezehnanie-v-mene-otca-i-syna-i-ducha-svateho)

7. Úvodní pozdrav na začátku mše svaté

Milí bratři a sestry,

dnes, když jsme se na začátku této mše svaté přezehnali, pozdravil jsem vás slovy: pokoj s vámi nebo pokoj vám. Pokračujeme ve výkladu mše svaté. Naposledy jsme mluvili o přezehnání. Dnes se na chvíli zamyslíme nad tím, co následuje bezprostředně po tom, a to je ten tak zvaný úvodní pozdrav. Kněz má možnost vybrat si způsoby, kterými po požehnání pozdraví věřící.

Celá formule zní: „Milost našeho Pána Ježíše Krista, láska Boží a společenství svatého Ducha s vámi se všemi.“ Je to biblicky inspirovaný text, převzatý z 2. listu svatého apoštola Pavla Korint’anům, ze 13. kapitoly. Těmito slovy apoštol Pavel končí list adresovaný věřícím do Korintu.

Druhá formule zní: „Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, i od Pána Ježíše Krista s vámi se všemi.“ Tento pozdrav se tentokrát nachází na začátku Pavlova listu Římanům a také v 1. a 2. listu Korint’anům.

Tyto dvě první možnosti v podstatě rozvíjí ten trojičný rozměr přezehnání. V první formě se přeje požehnání ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého věřícím, aby s nimi byla milost Pána Ježíše Krista, láska Boha Otce i společenství Ducha svatého.

A v té druhé formuli podobným způsobem milost, pokoj od Boha Otce, Ježíše Syna Pána, jak jsme říkali z 2. listu Korint’anům a z listu Římanům.

Třetí formule je snad nejtradičnější („*Milost Ježíše Krista, našeho Pána pro nás /narozeného, ukřižovaného, vzkříšeného/ oslaveného, ať je s vámi se všemi*“). Kněz v ní říká: „Pán s vámi“, zatímco biskup říká: „Pokoj s vámi.“ „Pokoj s vámi“ jsou slova zmrtvýchvstalého Krista, který takto pozdravil své zatím ustrašené apoštoly. Přeje jim tento pokoj, aby měli odvahu hlásat evangelium. Nejčastěji však slyšíme slova „Pán s vámi“, a to nejen po přezehnání, ale ještě neméně třikrát během mše svaté. Před čtením svatého evangelia, jak jsme to právě slyšeli, potom na začátku eucharistické modlitby a na konci před požehnáním. Na to věřící odpovídají: „I s tebou“ (*na Slovensku: I s duchem tvým*).

Na co odpovídají? Na to „Pán s vámi“. A co mají slova „Pán s vámi“ zdůraznit? Že jak skrze slovo, i skrze eucharistii, i skrze společenství věřících, je Ježíš mezi nimi přítomný. Je to konstatování Pán je s vámi, ale je to i výzva otevřete svoje srdce, upevněte si víru, prohlubte (*posilněte*) si naději a lásku a prožívejte, že Pán je s vámi. Je to i výzva otevřít si srdce a uvědomit si Boží přítomnost. Tehdy, když poslouchám Boží slovo je to opravdu Pán, je to opravdu Ježíš, který ke mně mluví. Když přinášíme obětní dary, když se odehrává eucharistická slavnost, je to Pán, který je s námi.

Na konci, když se řekne to „Pán s vámi“ je to i pozvání, abychom i po té bohoslužbě slova a bohoslužbě oběti, v té bohoslužbě každodenního života také prožívali Boží přítomnost.

Co však znamená odpověď, kterou věřící na tento pozdrav dávají knězi nebo biskupovi sloužícímu mši svatou? Když mu říkají „I s tebou“ (i s duchem tvým)?

Je to nejen jednoduchá odpověď, ty nám přeješ a my ti přejeme to samé. Věřící mají před sebou kněze, vysvěceného kněze, který má v duši nesmazatelnou pečeť identity, nesmazatelný tak zvaný kněžský charakter. Je to něco, co zůstává na celý život. A když tedy věřící říkají tomu, kdo je pozdravil „Pán s vámi“ nebo jinými formulemi a odpovídají mu: „I s duchem tvým“ nebo (česky) „I s tebou“, tak mu to říkají jako knězi, který vede celý obřad, vede celou liturgii, který tak říkajíc předsedá společenství, které slaví mši svatou.

Je důležité připomenout, že v celé konsekrační modlitbě, se slova o Duchu svatém se opakují několikrát. Nejméně šestkrát, tedy šestkrát v té konsekrační modlitbě, když biskup vysvětlí kněze zaznějí slova o Duchu svatém. Co je to konsekrační modlitba? Konsekrační modlitba je jádro kněžského svěcení. Gestem je zde vkládání rukou a toto gesto doprovází vysvětlující slova, která jsou zároveň tzv. konsekrační modlitbou. Před tou konsekrační modlitbou jde o kandidáta kněžství a po této modlitbě, jáhen, který mši svatou komentuje, řekne: „Už jsou kněžími.“ Nebo řekne: „Právě se stali kněžími.“ Je to po té konsekrační modlitbě. A zde se několikrát vzpomíná Duch svatý, vylití Ducha svatého, obnovení a zintenzivnění působení Ducha svatého v tomto muži, kandidátovi kněžství, jako knězi.

Když věřící řeknou: „I s tebou“, (*či i s duchem tvým*), jenž předsedáš při mši svaté, „i s tebou“, který celebруješ mši svatou, „i s tebou“, který hlásáš Boží slovo, „i s tebou“, který držíš v rukou chléb a pak kalich, v němž mocí Ducha svatého se uskutečňuje proměnění podstaty, tak i s tebou vysvěceným na kněze, s tvým duchem, ať je Pán. Pán! – „Pán s vámi“ – „I duchem tvým“. V tvém duchu, skrze Ducha, z mocí Ducha, pod vanutím ducha si i ty uvědom, že jsi alter Christi – Kristus. Zde že přicházíš ve jménu Ježíše Krista a v jeho jménu sloužíš mši svatou a hlásáš Boží slovo. Několik slov, krátký dialog, který prakticky trvá několik sekund a jaký má vnitřní náboj? Možná, právě i přes ten pozdrav „I s tebou“, (*či i s duchem tvým*), třeba říci, važme si, že jsou kněží, kteří nám vysluhují svátosti, že jsou kněží, kteří jsou v terénu, a kteří jsou v tom každodenním dotyku s realitou každodenního života, proto, aby byli kněžími, aby nikdy nezapomínali na to, že jsou kněžími, aby byl Pán s nimi, aby byl Pán s jejich duchem a vždy a všude hlásali svým příkladem i slovem Ježíše Krista. Všechny kněze, kterým takto odpovídáte na mši svaté, všechny kněze doporučuji do vašich modliteb. Aby i v této náročné době různých limitů a omezení neztratili chuť, zápal, horlivost a zejména všemi maximálními prostředky setrvali v hlásání Boží přítomnosti.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus.

Z pramene 03. 04. 2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/uvodny-pozdrav-vo-svatej-omsi>

MŠE SVATÁ 8. Úkon kajícnosti

Drazí bratři a sestry,

jeden zajímavý detail v příběhu svatého evangelia (*Jan 21, 1-14*), které jsme přečetli je, že když se Petr dozvěděl, že na břehu stojí Ježíš, nezůstal s ostatními, než loďka dorazí ke břehu, ale skočil do moře a sám přišel k Ježíšovi. U některých autorů lze číst i takovou interpretaci, že je to také umývání nohou. Protiproud při kráčení ve vodě, jako by měl doplnit to umývání nohou při poslední večeři, ale už po zkušenosti zrady. Petr má už tu zkušenost, že dokázal o Ježíši říci, že „nepozná toho člověka, neví, kdo to je“. A teď ho vidí stát na břehu, se svou zkušeností slabosti a zrady vlastního Mistra. Toto jítí vodou směrem k Ježíši jako by mělo být Petrovým rozhodnutím se očistit, aby se mohl setkat s Ježíšem a vyznat, že mu chce zůstat věrný (*Jan 21,7*).

Je to vždy tak, že když se blížíme k Bohu, když jdeme naslouchat jeho evangelium, když jdeme přijímat eucharistii, je celkem přirozeným úvodem uznání naší hříšnosti v rámci, ve kterém velmi potřebujeme Boží milosrdenství.

Dnes pokračujeme ve výkladu mše svaté a máme se zabývat úkonem kajícnosti. Hned potom, jak kněz pozdraví shromáždění věřících, tak i nám Petr dnes říká ano, když se blížíte k Ježíši, když jdete přijímat jeho slovo, když vám jde lámat chléb jako se to dělo v jistém smyslu slova i v dnešním evangeliu, tak litujte svých hříchů.

Potom, když kněz pozdraví věřící, může několika slovy uvést kontext (*souvislosti*) mše svaté. Může říci za koho je obětovaná a může nějakým způsobem, ale vždy krátce, aby to nevypadalo na první kázání, uvést věřící do situace ve které se nacházejí, ale vždy to vyústí do výzvy, aby litovali svých hříchů.

Je tedy standardní součástí mše svaté, že před tím, než kněz zazpívá: „Sláva na výsostech Bohu“ je-li to v neděli, nebo před tím, když se pomodlí tzv. kolektu – úvodní modlitbu před čtením textů Písma svatého vyzve lidi, aby litovali svých hříchů. My můžeme v tomto úkonu kajícnosti rozlišit čtyři základní momenty. První, o kterém jsem již mluvil, tedy litovat svých hříchů. Potom následuje několik chvil ticha. Je to povinnou součástí tohoto úkonu kajícnosti, že po výzvě litovat vlastní hříchy necháme chvíli ticha pro zpytování svědomí. Potom následuje vzývání Božího milosrdenství a nakonec absoluce, která však není svátostnou, ale kněz při ní vyhlašuje a modlí se za to, aby Bůh odpustil hříchy, kterých věřící litovali. Ta výzva k lítosti nad hříchy může například znít: „Bratři a sestry, litujme svých hříchů, abychom mohli s čistým srdcem slavit posvátné tajemství.“

Toto pozvání je vysvětlením k tomuto slavení, číst Boží slovo, poslouchat Boží slovo a rozjímat Boží slovo. A potom přijímat eucharistii, na kterou nás toto Boží slovo má připravit. Ticho, které následuje po této výzvě, několik sekund ticha by nemělo být vyplněno čekáním na to, kdy už to ticho skončí a kdy už to bude pokračovat. Máme

tendenci, že když nastane ticho jsme nervózní, neboť se v nás začíná ozývat hlas svědomí nebo nevíme, co s tím máme dělat. Zde se učíme tomu, a je i součástí výzvy, abychom si zpytovali svědomí, rekapitulovali poslední hodiny našeho života a litovali své hříchy. V tomto tichu je zapotřebí ponořit se do sebe, zpytovat si svědomí a litovat svých hříchů.

Potom samozřejmě je tu několik možností, jak může kněz pokračovat. Jedna z nich je ta, že úvodní větu, kterou kněz řekne, zakončí slovy: „Pane smiluj se, Kriste smiluj se, Pane smiluj se.“ Naznačuje Boží milosrdenství, Boží lásku, ať je to na Velikonoce, na Vánoce, ať je to v postní době či v adventu. Tato úvodní slova jsou vždy aktualizovaná i na tu dobu, o které se mluví a zakončí se vždy tím zvoláním: "Pane smiluj se, Kriste smiluj se, Pane smiluj se.“ Toto pochází ještě z tzv. ambroziánského ritu, a je to jedna z kratších forem tohoto úkonu kajícínosti.

Nejznámější a nejpoužívanější je snad to dlouhé vyznání této lítosti. „Vyznávám se všemohoucímu Bohu a vám všem (bratři a sestry), že často hřeším, myšlením slovy i skutky a nekonám, co mám konat (slov.: zanedbáváním *dobrého*). Je to má vina (slov.3x: *je to má vina*), má veliká vina. Proto prosím Matku Boží, Pannu Marii, všechny anděly a svaté i vás, bratři a sestry, abyste se za mě u Boha přimlouvali.“

Tento způsob úkonu kajícínosti vyjadřuje komunitní charakter lítosti. Znamená to, že jsme tu všichni bratři a sestry, kteří společně litujeme své hříchy. Toto je velmi důležité si uvědomit, že to, o čem mluvíme není něco na co si můžeme zvyknout, je to velmi silné gesto, když před Bohem, a všichni spolu, tedy i před sebou navzájem vyznáváme, že jsme velice zhřešili. „Vyznávám se všemohoucímu Bohu“, – s vědomím Boží přítomnosti, i vám bratři a sestry, s vědomím, že jsem členem společenství věřících, že společně jdeme cestou života, že jsem velmi zhřešil. To jsou silná slova že jsem velmi hřešil. Nyní ta postupnost, myšlenkami, slovy a skutky. To „myšlenkami“ je velmi hluboce zakořeněné v evangeliích, kde Ježíš přesouvá morální hodnotu skutků z externího do interního, z viditelného do neviditelného. Je možné spáchat hřích také se zlou myšlenkou, kterou si vnitřně nejen připustím, ale také ji přijmu a s ní souhlasím.

Pokud s ní souhlasím, tak to může být hřích. Velmi důležitým dodatkem je „a zanedbáváním *dobrého*“ (v české verzi se to říká slovy: „*nekonám, co mám konat*“). My se tedy nevyznáváme jenom z toho, co jsme provedli zlého, ale také, co jsme nevykonali *dobrého*, když jsme k tomu měli možnost. Je to velmi vnitřní, je to i o našem vnitřním světě, o svědomí, o hlasu svědomí i o tom jaké jsme vnitřně prožívali věci (*chvilé a situace*) a potom o těch mnohých možnostech konat dobro, které jsme zanedbali.

„Proto prosím Matku Boží, Pannu Marii,“ – kterou jsme dostali z kříže od Ježíše, slovy „hle vaše Matka“, – tedy vás hříšných, Matka vás hříšníků, kterou vám dávám za Matku bez poskvrny počatou, jako moji Přechistou Matku, která dokonale po celý svůj život plnila Boží vůli, až na Golgotu, kde stála jako žena naděje.

„Proto prosím Matku Boží, Pannu Marii,“ „všechny anděly“ tedy i strážné anděly, kteří nás chrání a modlí se za nás, orodují za nás, abychom nespáchali hřích.

Samozřejmě, že i toto je, abychom tak řekli, touhou našich strážných andělů, abychom nepáchali hřích a byli čistí před Bohem. „A svaté.“ – Kdo jsou svatí? Svatí

jsou ti, kteří ve svém životě měli odpor k hříchu, kteří žili hrdinský stupeň ctností a konali dobré místo zlého. Proto je prosíme o orodování, o modlitbu.

Toto je nejširší forma a jsou ještě i další. Jedna méně známá je na příklad ta, kdy v úvodu mše svaté kněz pokropí lid svčenenou vodou.

Co je připomínka křtu, co je připomínka toho, že křtem nám byl smytý dědičný hřích? Pokud jsme byli pokřtění jako dospělí, tak i osobní hřích. A že na začátku mše svaté, připomínajíce náš křest, což jsme již provedli smočením prstů ve svčené vodě při vstupu do kostela se přežehnali. Že na pozadí našeho křtu, při němž jsme dostali křestní bílé roucho se slovy, abychom jej donesli až na konec života neposkvrněné. Tak v tomto duchu je to něco, co je součástí tohoto úkonu kajícínosti. Tudíž, když kněz kropí lid, tak se již nekoná jiná forma úkonu kajícínosti. Tyto úkony jsou si rovnocenné.

Když na nás dopadnou ty kapky svčené vody, ať pomyslně, nebo že je ucítíme, je dobré nedívat se na toto jako na nějaký zajímavý úkon, jako divák, ale jako někdo, kdo si tímto připomíná: Vždyť já jsem pokřtěný člověk a svým křtem jsem naroubován (*na vinný kmen*) na Ježíše Krista. – Tak jak jednám v myšlenkách, slovech a skutcích? V konání nebo nekonání dobrého?

Nakonec kněz čtvrtou část úkonu kajícínosti uzavře slovy: „Smiluj se nad námi, všemohoucí Bože, odpusť nám hříchy a doved' nás do života věčného.“

Je to tedy v logice slovenského znění: „Ať se nad námi smiluje všemohoucí Bůh“. Boží všemohoucnost se projevuje v jeho věrné lásce, ve věrném milosrdenství, když nám odpouští naše hříchy.

„Ať se nad námi smiluje všemohoucí Bůh, ať nám hříchy odpustí a přivede nás do života věčného“. – To jsou velmi důležitá slova, protože hřích je to, co je překážkou na cestě do života věčného. A pokud chceme dojít do věčného života, potom chceme žít čestně, abychom u brány nebeského království měli vstupenku lásky, kterou máme žít po dobu našeho pozemského života.

Nakonec ještě jedno gesto. V případě nejobsáhlejšího úkonu kajícínosti, s tou nejdelší formou, ale neznamená, že by ostatní byly nějak kratší ve smyslu hodnoty. – Při tom nejdelším se ale ještě bijeme v prsa se slovy: „je to má vina, má veliká vina“. Ve slovenské verzi zůstalo z původní latinské to trojnásobné opakování: „moje vina, moje vina, moje převelká vina“. V biblickém smyslu je to snaha úplného litování hříchů. Když se něco říká třikrát, je to vyjádřením toho, že to chceme provést úplně. Jde o vyjádření snahy po co nejdokonalejším provedení. Dotknout se hrudi, znamená dotknout se srdce. Snadno nás napadne celník z Lukášova evangelia, který stojí v chrámu docela vzadu. Ten v pokoře přiznává, na rozdíl od pyšného farizea, který se vlastně ani nemodlí, že je hříšník. Bije se do prsou. Bít se do prsou nám evokuje i Joelova slova: „Roztrhněte svá srdce, ne oděv“ (Jl 2,13).

Někteří autoři uvádějí, že tento zvyk bít se do prsou pochází z velmi dávné doby, kdy lidé při děláním nějakého slibu, když se k něčemu zavazovali, při vyslovení „ego“ se udeřili do oblasti hrudníku, bili se do prsou. Srdce, považované za sídlo vůle je jádrem člověka. Když se bijeme do prsou, tak uznáváme, že tam v srdci, jak to říká i Ježíš, hřích nepochází z toho, co přijímáme jídlem, ale patří k tomu špatnému, co vychází z hloubky lidského srdce – a to člověka poskvrňuje (Mt 15,18).

Tím úkonem bití na hrud' jako bychom chtěli tu hloubku nitra otevřít Božímu světlu s lítostí, že jsme to mnohokrát neudělali.

Bratři a sestry očistění po lítosti nad hříchy vstupme do slavení mše svaté.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus.

Z pramene 17. 04. 2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/ukon-kajucnosti>

GESTA, SLOVA A SYMBOLY VE MŠI SVATÉ

MŠE SVATÁ 9. Sláva Bohu na výsostech

Drazí bratři a sestry,

slyšeli jsme na konci přečteného evangelia, že Ježíše chtěli učinit králem, ale on to nechtěl. V nadšení z toho, že někoho nasýtil, nakrmil, chtěli Ježíše intronizovat (za krále), ale ve smyslu slova, který neodpovídal jeho vůli, protože on chtěl být králem duchovním, králem duší, králem duchovního světa lidí, králem, který je vede k Otci.

Slovo král se jednou používá i během slavnostní mše svaté v neděli a v příkazany svátek. A to, když se zpívá po vyznání hříchů „sláva na výsostech Bohu“ je tam i slovní spojení nebeský král. Jak se to myslí?

Dnes o tom, jak je to myšleno budeme mluvit, neboť pokračujeme ve výkladu mše svaté. A na dnes také připadá právě ta část mše svaté, v níž zpíváme „Gloria in excelsis Deo“, či „Sláva na výsostech Bohu“.

Podívejme se tedy blíže na text používaný během mše svaté v každou neděli i v ostatních speciálně vymezených mších svatých i mimo neděle. První část, první věta

tohoto zvolání na slávu Boží při „Gloria“ je citát z Lukášova evangelia. Je to tzv. andělský zpěv v souvislosti s narozením Ježíše Krista v Betlémě.

„Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.“ Na první pohled by se nám mohlo zdát, že zde přiřazujeme něco Bohu a něco člověku. Jednoznačně Bohu sláva na výsostech. – „Na výsostech“ je vyjádření, že na nejvyšším místě je Bůh, jeho sláva je bezkonkurenční, je nejvyšší, jemu patří ta nejvyšší sláva. –Proto je to „Sláva na výsostech“ a nám by se potom mohlo zdát, že mluvíme o lidech jakoby paralelně s vyjádřením o Bohu, – „na zemi pokoj lidem dobré vůle“. Ve skutečnosti ale, jak jdeme do hloubky tohoto textu a kontextu, ve kterém vznikl, protože jde o hymnus, který se zpívá od nejstarší křesťanské doby. Ta Boží sláva, sláva toho Boha, který je nejvyšší, který je na výsostech, se v člověku může naplno rozvinout jen tehdy, jednali se o člověka dobré vůle.

Znamená to totéž, o čem mluvíme v modlitbě Otče náš. „Bud' vůle tvá.“ Dobrá vůle je ta, která se ztotožňuje s tou nejlepší vůlí, která existuje a tou je vůle Boží, neboť Bůh nás miluje. Tímto vlastně vyjadřujeme, že i my chceme být lidmi dobré vůle, a proto ten text pokračuje všemi aspekty nejvyšší úcty. Přecházíme tedy od biblického citátu k osobnímu, můžeme říci kolektivnímu vyznání úcty jako vnitřního postoje nejvyšší úcty a pocty vůči Bohu. Zpíváme to jako společenství, proto jsou ty další zvolání formulované v první osobě množného čísla: chválíme tě, velebíme tě, klaníme se ti, oslavujeme tě, vzdáme ti díky. Je tam to slovo „tě“ „ti“, tedy je to osobní oslovení společenství, které toto říká v množném čísle. Z tohoto důvodu je i tento text určený pro společné vyznání Bohu jako nejvyšší autority v našem životě a je ideální, když ho můžeme společně zpívat.

Dokonce jsou i někteří autoři, kteří říkají, že vždy a jak je to možné by se tento text měl zpívat, protože je to zpěv chvály, chvalozpěv společenství. Co nám říkají tato slova: chválíme, velebíme, klaníme se, oslavujeme, vzdáváme díky. Když půjdeme do hloubky slova chválíme, tak je to hlasité a nadšené volání o naší náklonosti k Bohu a když zpíváme společně, tak je to něco, co zaznívá ode všech a nahlas.

Velebíme tě, uznáváme tě za nejvyššího. Slovo „velebíme tě“ je od slova velký. V Písmu svatém, v evangeliích nacházíme takovou paralelu, učitelkou tohoto Božího velebení je Panna Maria, která zpívá Magnificat: „Velebí má duše Hospodina“, velebíme tě, a chceme tě velebit jako Panna Maria, a tak chceme v našem životě realizovat tvoji vůli, neboť tě velebíme. Děláme tě velkým, nejvyšším na výsostech, aby se přes nás realizovala tvoje vůle i v každodenním životě. Jsi nejvyšší hodnotou našich priorit.

„Klaníme se ti“, to je ten vnitřní postoj klanění, vzývání, adorace Boha je plná bázně a příkladem jsou nám všichni ti, kteří v evangeliích padají Ježíšovi k nohám. Klaníme se ti, to znamená to, že jsi nejvyšší, to že jsi na výsostech, to že jsi velký, my vyjadřujeme tím, že se děláme malými před tebou a odkázanými na tebe tím, že se před tebou klaníme, ponížujeme. Oslavujeme tě, tam je akcent touhy, aby se jeho sláva šířila. Když jdeme opět etymologicky do slova slávy, oslavovat. Není to jen nějaký nadšený vnitřní pocit jako kdyby oslavný, ale je tam ten podtón toho, že tě slavíme, aby ses stal slavným mezi co nejvíce lidmi, aby tě co nejvíce lidí slavilo a poznalo. Konec konců tuto úlohu dostali apoštolové – ohlašovat jeho jméno, aby byl slavný, ale

v tom nejplnějším a nejduchovnějším smyslu slova. A jako páté zvolání je „vzdáváme ti díky“. To znamená, máme tě v mysli, v paměti, v postoji lidí, kteří něco neměli a kteří něco dostali. Tedy postoj vděčnosti. Je velmi důležité to vyjádřit, protože jak v modlitbě prosíme, tak je důležité abychom v modlitbě děkovali. Eucharistie je také díkuvzdání. Je velmi důležité v postoji vůči Bohu, v našich modlitbách, ale v celkovém našem nastavení před Bohem, abychom si uvědomovali a děkovali za všechna dobrodíní, která od něho dostáváme.

Tato první část Gloria zvolání nebo hymnu „Sláva na výsostech Bohu“ se uzavírá jakoby ta první část slovy: „neboť velká je tvoje sláva“. Začali jsme sláva Bohu na výsostech, a na zemi pokoj lidem dobré vůle; potom my se ztotožňujeme s touto dobrou vůlí a vyjadřujeme ji těmito oslavnými slovy, velkolepými a uzavíráme: „Neboť velká je tvoje sláva (v CZ: *ty jediný jsi Svatý*)“. Jakoby jedna myšlenka na úvod a ta samá myšlenka, ale už po rozvinutí našich vnitřních motivací, opět akcentujeme: „neboť velká je tvoje sláva“ (*ty jediný jsi Svatý*).

A opět další část Glória navazuje a v podstatě jsou tam vyjádření důvodu, proč Boha slavíme, velebíme, proč se mu klaníme, proč mu děkujeme. Mohli bychom ale říci jsou to v nejlepší smyslu slova komplimenty vůči Bohu, kde ho absolutizujeme a vyznáváme, že on skutečně je ten svrchovaný. Jsou to absolutizační komplimenty k svaté Trojici: k Otci, Synu a Duchu svatému.

„Pane Bože, nebeský králi, Bože Otče všemohoucí.“ Pane, všemohoucí a králi. A jak jsem na začátku říkal, že použijeme to slovo král, tak v tomto slově král je právě vyjádřeno to, že je to král, který je Pán, král, který je Bůh, král, který je všemohoucí. Následuje potom oslovení Syna: Pane Ježíši Kriste, a potom, vztah k Otci – jsi jednorozený Syn, jsi Syn Otce, jsi s ním jedné podstaty – Pán a Bůh, jedné podstaty s Otcem. I ty Ježíši Kriste jsi Pán a Bůh.

A ve vztahu k člověku jsi Beránek Boží. Slova „Beránek Boží“ pak přemost'ují titul Ježíše Krista na rozdíl od slov, které se vztahují směrem k Bohu Otci, jeho jednotě a lásce. Dokonalá jednota a láska s Otcem (přemost'uje) je mostem k člověku, který je hříšný a kterého Ježíš zachránil a vykoupil. Nastala tedy změna. Od těch, kteří chválí se stáváme těmi, kteří prosí jako kající. Takže tento zpěv Gloria i rezonuje s úkonem kající, který jsme konali těsně před tímto zpěvem. Ježíši vyznáváme: „Ty, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi; – ty, který snímáš hříchy světa, přijmi naše prosby. – Ty, který sedíš po pravici Otce, smiluj se nad námi.“ První a třetí je smiluj se nad námi, a druhé je přijmi naše (úpěnlivé) prosby.

Je zajímavé, „ty sedíš po pravici Otce, smiluj se nad námi“. Tu cítíme, že mluvíme o Ježíši jako prostředníkovi, o Ježíši, který přišel k Otci jako ten, který nás zachránil. Když vystoupil na nebesa, tak odcházel jako vítěz nad smrtí, nad naší duchovní smrtí, aby nás vedl k Otci. Ten, který sedí po pravici Otce, je ten, který se stal člověkem, byl mezi námi, žil mezi námi, stal se jedním z nás, ale neměl hřích. „Kdo mě obviní z hříchu?“ – ptal se Ježíš.

Dále je tam slovo neboť, které uvádí důvody, pro které se klaníme Ježíši, adorujeme Ježíše, který je naším zachráncem, který snímá naše hříchy. Potom je tam formule výlučnosti: ty jediný, ty jediný, třikrát „ty jediný“ jsi Svatý, ty jediný jsi Pán, ty jediný jsi Svrchovaný, Ježíši Kriste.

Začali jsme slovy: Ježíši Kriste, končíme slovy Ježíši Kriste, je to kristologické vyznání nejhlubší úcty, pokory, poklony a lásky k Ježíši Kristu, který snímá hříchy světa, snímá i naše hříchy a sedí po pravici Otce, aby nás k Otci dovedl. Je jakoby v té cílové rovině, které jsme i my všichni povoláni dosáhnout.

A celkový závěr se nám může zdát krátký, ale on je ve svém obsahu opravdu dalekosáhlý, neboť úplně na závěr, po slovech Ježíši Kriste, říkáme se svatým Duchem, ve slávě Boha Otce. Amen.

Je to trojičný hymnus, je tam Otec, Syn a Duch svatý, je tam Nejsvětější Trojice dokonale semknutá láskou, a proto je důležité říci, že „se svatým Duchem ve slávě Boha Otce“. Amen.

Proč s Duchem svatým? Proč Duch svatý je jako vrchol tohoto hymnu? Protože, jak čteme ve Svatém Písmu, nikdo nemůže říci, že Ježíš Kristus je Pán, jen v Duchu svatém. Tedy „se svatým Duchem ve slávě Boha Otce“, znamená, že svatý Duch je součástí Nejsvětější Trojice. Je dokonalou láskou mezi Otcem a Synem, a tentýž Duch svatý v nás pokřtěných, biřmovaných, modlících se, přijímajících eucharistii, přijímajících rozhřešení tentýž Duch svatý působí. A tentýž Duch svatý působí, abychom bohoslužbu slova, která následuje přijali s otevřeným srdcem jako živé slovo. Ale o tom příště.

At' je pochválen Pán Ježíš Kristus.

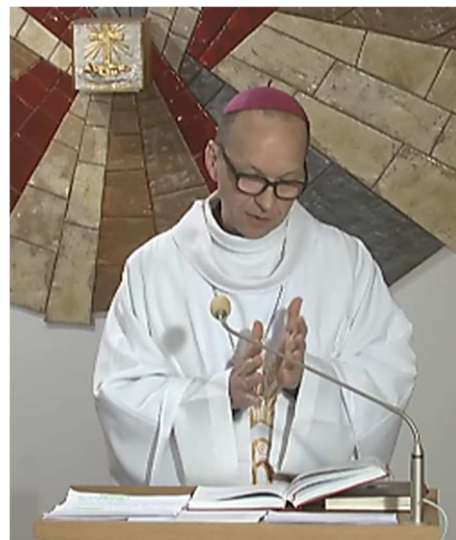
Z pramene 24. 04. 2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/slava-bohu-na-vysostiach>

MŠE SVATÁ 10. Ruce ve mši svaté

Drazí bratři a sestry

V dnešním responsoriálním žalmu jsme víckrát opakovali slova „*požehnej Pane námahu našich rukou*“. Opakovali, ale ne ve smyslu nějakého bezmyšlenkovitého opakování, ale ve smyslu odpovědi nebo reakcí na to, co bylo v ostatních částech tohoto žalmu. Z tohoto „*Požehnej nám Pane námahu našich rukou*“ vyplývá, že takovým charakteristickým symbolem našich prací, našich námah, našich činností jsou ruce.

Dnes pokračujeme ve výkladu mše svaté a chceme mluvit o rukách. Doposud jsme mluvili o tom, co spíše slyšíme, dnes se zamyslíme nad tím, co vidíme očima. Minule jsme mluvili o tom jak kněz a věřící zpívají Gloria, po kterém následují slova „*modleme se*“ a vidíme v rámci tohoto zvolání dvě gesta.

První gesto je to, že kněz má složené sepnuté ruce a druhé gesto je, že kněz ruce rozpráhne (rozepne).

Co to znamená, co to vyjadřuje? Nejsou to bezmyšlenkovitá gesta, dělaná jen tak spontánně knězem, který slouží mši svatou, ale mají svůj hluboký význam.

Proto také analyzujeme mši svatou, abychom v ní objevili její krásu a že ve všem je zakódované nějaké poselství. Co vyjadřují spojené ruce?

Spojené ruce k modlitbě. Vyjadřují jakoby určitý protipól k tomu, co jsme četli v dnešním responsoriálním žalmu. Když si člověk sepne ruce, tak vyjadřují v tom duchovním smyslu slova, že člověk odloží, odkládá každou práci a soustředí se na něco co není materiální, co není námi reálně měřitelná činnost. Ale člověk se soustředí na duchovní hodnoty. Dále je důležité i to, že spojíme obě ruce, levou i pravou ruku. Známe výrok, ve kterém se říká, že levá ruka neví, co dělá pravá ruka. Občas se to používá také v negativním smyslu slova. V tomto případě, když levá a pravá ruka se spojí k modlitbě, protože stále je to v kontextu modlitby, v kontextu mše svaté, tak je to jako když se celý člověk, jeho levá i pravá strana spojí do modlitby a soustředí se na rozhovor s Bohem.

Jsou to ruce, v tom dobrém smyslu slova nečinné, protože nastává duchovní činnost, aktivita modlitby a jsou to ruce spojené, které vyjadřují že celý člověk se jde modlit. Kromě toho jsou tyto ruce sepnuté a směřují jedním směrem. Tedy je to stále téma usebranosti, soustředěnosti, koncentrace a ruce směřují k nebi. To znamená nejen, že činnost odkládáme, nejen, že je to duchovní aktivita, ale je to duchovní aktivita, která je rozhovorem s Bohem, kterého reprezentuje, symbolizuje nebe. Sám Ježíš říká „já jsem shora, vy jste zdola“.

Když tedy naše ruce směřují vzhůru, tak je to o nasměrování na Ježíše Krista, ale jak také uvidíme modlitba ztotožněná s Ježíšem Kristem, s modlitbou Ježíše Krista. Mimo to máme tyto spojené ruce, které směřují do nebe před hrudí, před srdcem, do kterého jsme při úkonu kajícího naznačovali údery, jako bychom to srdce chtěli otevřít, jako bychom chtěli v duchu Ježíšových slov roztrhnout srdce a ne šaty, otevřít se vnitřně, nejen vnějším projevem. Proto ruce máme nyní sepnuté před srdcem jako výraz, že celé srdce, to sjednocené naše nitro, směřuje k Bohu.

Rozšíření tohoto gesta se připisuje františkánům ve středověku, protože v určitém období, spojit ruce a vložit je do rukou někoho druhého znamenalo závazek, věnost, odevzdanost a důvěru ve feudálním světě. Proto spojené ruce v modlitbě vyjadřovaly takovou odevzdanost a důvěru vůči Bohu.

Nakonec, když jsme byli vysvěceni na kněze, tak jsme také své ruce vkládali do rukou biskupa a slibovali jsme mu úctu a poslušnost. Takže spojené ruce vložené do rukou toho druhého, jako bychom při modlitbě vkládali do rukou Božích a sami s vnitřní bázní se podřizujeme a odevzdáváme.

Spojené ruce jsou výchozím gestem, po kterém následuje výzva „modleme se“ a kněz tímto určitým způsobem rozepne ruce.

Je zajímavé že rozepjaté a zvednuté ruce jsou tak osobitým gestem, tak vyjadřují touhu člověka po transcendenci, že se prakticky vyskytují ve všech náboženstvích. Už čistě prakticky na úrovni toho, co se nazývá řečí těla jsou rozpažené nebo rozepnuté a zvednuté ruce symbolem otevřenosti. Je to tak zvané otevřené gesto. Pokud má někdo složené ruce před sebou na hrudi,

tak se to vnímá jako uzavřené gesto, jako kdyby vyjadřovalo potřebu bránit se nebo vytvořit si nějaký odstup. Ale kdo má otevřené a zvednuté ruce, ten se otevírá, je to otevřené gesto a v tomto případě, protože jsme stále v kontextu modlitby, je to otevřené gesto před Bohem.

A nebojme se říci, že je to gesto, které vyjadřuje, že se vzdáváme a že se odevzdáváme. My se v tom nejlepší smyslu slova vzdáváme naší pýchy před Bohem a otevíráme se pro jeho dary.

To znamená, že otevřené gesto rukou, které jsou zvednuté jsou i ruce, které očekávají Boží dary. Jsou připravené jakoby přijmout náruč Božích darů a Božích dobrodiní. Jsou to tedy ruce zvednuté nahoru k Bohu a jsou jakoby i těch, kteří se na to dívají, ty ruce jsou pozváním, aby i oni se orientovali vzhůru. Nakonec to zazní a budeme o tom podrobně mluvit při vysvětlení „vzhůru srdce.“

Gesto je přítomné ve více starozákonních textech. Víme o tom, že Mojžíš, když bojoval s Amálekem, pokud měl ruce zvednuté tak jeho lid vítězil a když ruce spustil tak prohrával. Je to symbolem toho, že pokud jsi orientovaný na Boha, pokud máš srdce a celé nitro orientované na Boha, celý vnitřní svět pozvednutý k Bohu, tak vítězíš nad zlem, nad hříchem a vítězíš pro dobro a lásku. Jak se přestaneš modlit, tak zeslábněš, protože bez modlitby je marné lidské namáhání, bez Božího požehnání, které si právě modlitbou od Boha vyprošujeme. Bohatým materiálem, který nám popisuje, jak člověk Starého Zákona prožíval modlitbu jsou žalmy.

Například ve 119. žalmu je vyjádřeno, že své ruce budu zvedat k tvým předpisům, které jsem si oblíbil. V žalmu 141 čteme: „*Jako kadidlo ať míří má modlitba k tobě, pozdvižení mých rukou jak večerní oběť*“ (Ž 141,2). A v žalmu 88, hned ve 2. verši je psáno: „*ve dne i v noci před tebou úpím (hořekuji); kéž vystoupí moje modlitba k tobě.* A o něco dále: „*...denně k tobě volám, k tobě vztahuji své ruce*“ A ještě: „*Hospodine, pomoz mi, k tobě volám, ráno má modlitba přichází k tobě*“ (Ž 88,14). V knize Nářků čteme „*na dlaních pozvedáme srdce do nebe k Bohu*“. A prorok Izaiáš píše: „*Po celé dny vztahoval jsem ruce k lidu svéhlavému, k těm, kdo chodí po nedobré cestě, za vlastními úmysly*“ (Iz 65,2). V tomto případě, jsou ty ruce vztažené jako prosba, jako

žádost, naléhavý požadavek k Božímu lidu, aby se vrátil k Bohu. Žalm 63: „Tak tě budu velebit ve svém životě, v tvém jménu povznesu k modlitbě své dlaně“ (Ž 63,5).

V Novém Zákoně se novozákonní člověk s rukama zvednutýma a rozevřenýma ztotožňuje s Ježíšem Kristem.

V katakombách máme více vyobrazení z nejstarších křesťanských dob, které nám dokládají, že zvednuté ruce, rozepjaté k modlitbě byly základním gestem, které vyjadřovalo modlitbu. Ale, a to je velmi důležité říci, že to znamenalo sjednocení s ukřižovaným Kristem, o kterém také v rámci mše svaté často slyšíme a čteme, že rozepjal ruce na kříži. Zde se dostáváme k jádru tohoto gesta, které analyzujeme v kontextu mše svaté, v kontextu je „modleme se“ a potom v té úvodní modlitbě, o které ještě budeme v budoucnu mluvit.

Kněz, který zvedne ruce a takovým způsobem je rozepne se ztotožňuje s Ježíšem Kristem ukřižovaným.

Svatý Pavel říká: Bylo by mi běda, kdybych nehlásal Ježíše Krista a to ukřižovaného. To znamená, že to ztotožnění se s Ježíšem Kristem ukřižovaným je základní podmínkou k tomu, aby kněz mohl mši svatou sloužit s vnitřní odevzdaností, s vírou a bázní.

Tertulián, starokřesťanský spisovatel, který žil v druhém století, to znamená, že je reprezentantem událostí několika desetiletí po Ježíšově vítězství, tak píše: „My ruce nejen zvedáme, ale i rozepneme podle utrpení Ježíše Krista a když se modlíme rozpoznáváme Krista. Je zajímavé, že již v tomto období varuje Tertulián před tím, aby se toto gesto dělalo nějakým přepjatým, extrémním, dokonce teatrálním způsobem. Mohl bych citovat o tom, že všechno se má dělat s úctou, krásou, harmonií a mírností.

Když spojíme gesto zvednutých a rozepjatých rukou, zvednutých k nebi, jako byly rozepjaté ruce Ježíše Krista na kříži, a potom kněz vysloví slovo: „modleme se“, tak je to nová kvalita, kde je něco, co vidíme, něco, co slyšíme a poselství toho je, že modlíme se v takové atmosféře, v tom duchu, takovým způsobem, jakým se Ježíš modlil na kříži.

A Ježíš se na kříži modlil s velkou láskou vůči Bohu, a s velkou láskou k těm, kteří ho ukřižovali. Takže se modlíme i v duchu odpouštějící lásky ukřižovaného Krista, který s rukama rozepjatýma na kříži se modlil i za své nepřátele.

A tak drazí bratři a sestry, když uvidíte kněze, jak má rozepjaté ruce a zvednuté k nebi, tak všechno toto je v tomto gestu obsažené, ale jistou pointou toho celého, takovou tečkou, která tomu celému dává smysl je:

1. Modlíme se se zvednutým srdcem.
2. Se sjednoceným nitrem.
3. Ve velké kajícínosti
4. a v duchu lásky ukřižovaného Ježíše Krista.

Co znamenají slova: modlíme se, a modlitba, která pak následuje? O tom budeme mluvit příště.

At' je pochválen Pán Ježíš Kristus.

Z pramene 01. 05. 2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/ruky-vo-svatej-omsi>

MŠE SVATÁ 11. Modlitba dne

Drazí bratři a sestry,

Pán Ježíš na více místech v evangeliu říká a potvrzuje slovy, že „nikdo nemůže přijít k Otci jenom skrze mne“. Proto i v mnohých modlitbách, když přednášíme naše modlitby Otci říkáme: „skrze Krista našeho Pána“. A tato slova říkáme s železnou pravidelností vždy při modlitbách, které jsou nazývány „modlitba dne“ neboli kolekta (v českém znění: *Vstupní modlitba*).

Minule jsme mluvili o tom, co znamená ve mši svaté, když kněz rozepne ruce nebo si ruce spojí. Tehdy, po úvodních obřadech mše svaté dochází k začátku propojování (přemostění) těchto úvodních obřadů k jednotlivým čtením, totiž k bohoslužbě slova. Tuto modlitbu nazýváme kolekta nebo modlitba dne, a o této modlitbě budeme dnes mluvit podrobně.

Ona má takové oporné významové body a sice nejprve zvolání: „Modleme se!“, a následně v různých variantách „prosíme...“. Potom závěr, ve kterém vyjadřujeme to, že tuto modlitbu přinášíme skrze Krista našeho Pána v Duchu Svatém. K tomu se ale ještě podrobněji dostaneme. Protože je to modlitba dne, tak se v ní charakterizuje konkrétní slavení dne.

Například jsme dnes v této modlitbě říkali: „Dobrotivý Bože, původce naší svobody a spásy Ty jsi nás vykoupil drahocennou krví svého Syna, vroucně tě prosíme...“

Na úvod je tedy vždy charakteristika slavení toho dne, totiž základní myšlenka konkrétního slavení. Uveďme si další příklady:

1. první den v roce, kdy slavíme Pannu Marii Bohorodičku, jsou úvodní slova: „Věčný Otče narozením tvého Syna z Panny Marie poskytl jsi lidem věčnou spásu, prosíme tě dej...“

2. když slavíme svatého Cyrila a Metoděje: „Všemohoucí a věčný Bože ty jsi našim předkům poslal svatého Cyrila a Metoděje, aby je přivedli k pravé víře. Prosíme tě pomáhej nám...“

3. při slavení svátku Sedmibolestné Panny Marie: „Všemohoucí Bože ty jsi dal Bohorodičce Panně Marii sílu, aby stála u tvého ukřižovaného Syna a trpěla společně s ním, prosíme tě dej...“ a následuje pokračování modlitby.

To znamená, že mezi slovem prosíme tě, vroucně tě prosíme..., tyto formulace rezonují se slovy kněze, když rozepne ruce a řekne „Modleme se!“

Zde důležitou úlohu hraje význam vyslovení tohoto zvolání, které není konstatováním, že se modlíme, ale je výzvou „Modleme se!“

Kněz, který vede liturgii, který předsedá společenství, s rozepjatýma rukama vyzývá celé společenství „Modleme se!“ Tímto prožívá zvláště hlubokým způsobem i svoji

kněžskou identitu, protože úlohou kněze je vést lidi k modlitbě, modlit se s lidmi a modlit se za lid. Proto říká: „Modleme se“.

Potom nastává kratičké ticho. Ale má tam být, abychom se mohli soustředit. Abychom si mohli připomenout a shrnout vše za co se chceme modlit. S tímto souvisí i název kolekta, který zní možná trochu odtažitě a nezvykle, ale má skutečně jazykový slovní základ ve slově kolektiv. To znamená shromáždění lidí, něco, co je shromážděné.

Je zde také souvislost, v krátkém tichu, se shromážděním si úmyslů, za které se chceme modlit v naší mysli, v naší paměti.

Může to ale znamenat i to, že ve starokřesťanských dobách věřící začínali úvod ke slavení liturgie – kolekty mimo chrám, ve kterém pak proběhlo samotné liturgické slavení.

Členové tohoto společenství se soustředí na modlitbu, na přítomnost Boha, kterému tato modlitba je přednesená. Tato modlitba je vždy přednesena Bohu Otci, výjimečně v několika případech Ježíši Kristu.

Znovu si připomeňme uvedené příklady, ve kterých je charakteristika dne s vyjádřením toho, za co jsme Bohu vděční. Je to za nějaký dar, za nějaké slavení, za světce, za okolnost, za událost. Jak jsme již řekli po úvodním „modleme se“ a tichu následuje oslovení Boha Otce, výjimečně v některých případech Ježíše Krista. Dále je významový předěl, když po vyslovení úvodní věty charakteristické pro ten den a slavení, toto přemosťujeme (propojujeme) pokračováním v modlitbě.

Prosíme tě dej, vroucně tě prosíme a podobně, buď zdrojem našeho života abychom v Tobě nacházeli vždy trvalou radost a jistotu. Tato druhá část kolekty, tedy modlitby dne je modlitba za „něco“. Tudíž budeme pokračovat, v dnešním znění to bylo „původce naší svobody a spásy...“ Toto se potom mění na modlitbu: „buď zdrojem našeho života, abychom v Tobě nacházeli vždy trvalou radost a jistotu.“

U příkladu 1. – o slavnosti Panny Marie Bohorodičky za slovy „Věčný Otče... poskytl jsi lidem věčnou spásu...“ se text mění na modlitbu: „prosíme tě dej, abychom vždy pocítovali účinky jejího orodování, vždyť skrze ni jsme dostali původce života Ježíše Krista.“

Nebo 2. – na svátek sv. Cyrila a Metoděje se pokračuje slovy „prosíme tě pomáhej nám, abychom si věrně zachovali dědictví otců, statečně vyznávali svoji víru a podle ní také žili.“

Nebo 3. – na svátek Sedmibolestné Panny Marie pokračujeme „prosíme tě dej, abychom i my ochotně nesli svůj každodenní kříž spojení s Kristem, a tak dosáhli účast na jeho zmrtvýchvstání.“

Tedy první část, za kterou jsou slova prosíme, prosíme tě, vroucně tě prosíme jsou úvodem k modlitbě, která z této první části vychází a aplikujeme ji na sebe před Bohem. Zároveň prosíme, aby to, co se v první části říká, my mohli konat, abychom to i my dostali, abychom i my podle toho mohli žít.

Závěr každé modlitby dne (kolekty) je připomenutí Nejsvětější Trojice. Jsou zde tři možnosti: pokud se tato modlitba obrací na Otce, potom pokračuje slovy: „skrze našeho Pána Ježíše Krista Tvého Syna, který je Bůh a s tebou žije a kraluje v jednotě se Svatým Duchem na věky věků.“

(Česká verze: „Prosíme o to skrze tvého Syna, našeho Pána, Ježíše Krista, který s tebou v jednotě Ducha svatého žije a kraluje na věky věků.“)

Je-li modlitba orientována stále na Boha Otce, ale je v ní zmiňován Syn Ježíš Kristus, tak pokračuje: „neboť on je Bůh a žije a kraluje v jednotě se Svatým Duchem po všechny věky věků.“

(Česká verze: „*Neboť On s Tebou v jednotě Ducha svatého žije a kraluje po všechny věky věků.*“)

A na konec je-li to modlitba, která se obrací přímo na Ježíše Krista, pak končí slovy: „neboť ty jsi Bůh a žiješ a kraluješ s Bohem Otcem v jednotě se Svatým Duchem po všechny věky věků.“

(Česká verze: „*Neboť Ty žiješ a kraluješ s Bohem Otcem v jednotě Ducha svatého po všechny věky věků.*“)

Pokusme se vždy na začátku mše svaté, když uslyšíme tuto modlitbu dne, prožít ji společně s knězem, protože výzva byla jasná: modleme se! A potom je ticho právě na to, abychom vše odložili, abychom se soustředili na tuto modlitbu. My svoji spoluúčast vyjádříme slovem „Amen“.

Je to tak časté potvrzení modlitby, časté slovo ve mši svaté, že mu vyhradíme specifický prostor, zvláštní samostatné místo příště. Budeme mluvit o tomto jediném čtyřpísmenkovém, ale velmi zásadním slově – Amen.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus.

Z pramene 08. 05. 2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/svata-omsa-modlitba-dna>

12. Amen ve mši svaté

Milí bratři a sestry,
minule jsme mluvili o kolektě, ale to poslední slovo „amen“ v ní je hutné, obsažné (pochází z hebrejštiny) a významné natolik, že se mu dnes věnujeme více. Ve slavné zpívané mši svaté se vyskytuje přibližně 20krát většinou ze strany věřících.

Tak co je v něm skryté? - Tak především to není jen „verbální žvýkačka“ (slovní hříčka), kterou vyslovíme bezmyšlenkovitě. Nesmí a nemá to tak být. Vždy toto slovo máme říkat uvědoměle. Je to slovo, kterým to, co jsme slyšeli, co se kněz modlil během mše svaté, my soustředěni na to, co se děje, my vnoření do modlitby, kterou sami prožíváme ve svém nitru nakonec nahlas potvrdíme slovem AMEN.

Jak si člověk dohledává to, co toto slovo znamená, co vyjadřuje, tak nalezne velmi mnoho významových odstínů, které se jistým způsobem mění podle toho, na co jím odpovídáme, na co tím „amen“ reagujeme.

Je to vyjádření jistoty, vyjádření toho, že je pravdou to, co zaznělo. Jde o vyjádření, že je spolehlivé tak, jak to zaznělo, ale zároveň je vyjádřením, že to říkáme s vírou, s vnitřní pevností, s důvěrou, s rozhodností, stálostí a s odhodlaností. Máme z prvních křesťanských století svědectví, např. že nám sv. Justin referuje (podává zprávu), že první křesťané slovo „amen“ říkali nahlas a s velkým nadšením (píše dokonce, že to „amen“ křičel všechen lid), ale to je jen historická poznámka, a ne návod pro současnou dobu. Žijeme v jiném duchovním kontextu, proto nikdo neříká, že bychom to „amen“ měli dnes křičet. Stačí to říci důstojně a nahlas. Ale nadšení prvních křesťanů je vyjádřeno i tímto způsobem.

Stejně sv. Jeroným potvrzuje, že když se to „amen“ zpívalo při lámání chleba, tak znělo jako úder z nebe v tom nejlepší smyslu slova. Jednoduše bylo to nadšené, bylo to hlasité, bylo to plné víry. Svatý Ambrož o tomto slově také medituje. Říká: „to má velký smysl, že vyslovuješ AMEN, protože ve svém duchu uznáváš, že přijímáš Tělo Kristovo“. Mluví zde o okamžiku, kdy věřící při přijímání eucharistie říkají „AMEN“. Svatý Ambrož doslova pokračuje, ano, když předstoupíš a kněz ti řekne Tělo Kristovo, ty odpovíš AMEN, což znamená: „Je to pravda.“ A nakonec svatý Augustin říká, že vyslovit slovo „amen“ je jako podepsat se pod to, co zaznělo. Odsouhlasit, co zaznělo.

Bratři a sestry, kdy si osvojíme ve mši svaté správně říkat slovo „amen“?

Na začátku mše svaté, když se kněz přežehnal ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého, odpovídali jsme AMEN. Tím jsme potvrdili naši víru a ztotožnili se s těmi slovy, že celý průběh mše svaté se odehrává v Trojičné přítomnosti Boha Otce, Boha Syna a Boha Ducha Svatého.

Potom, když kněz přednese slova lítosti, např.: Ať se nad námi smiluje všemohoucí Bůh, Ať nám hříchy odpustí a přivede nás do života věčného, opět všichni řekneme slovo AMEN. Ztotožňujeme se s tím, že jsme hříšníci a ztotožňujeme se s prosbou, aby se Bůh nad námi smiloval. Vidíme, že každé „amen“ je stejné, a přesto v tom na co odpovídáme to „amen“ dostává jakoby nové zbarvení. Potom další „amen“ odpovídáme na konci kolekty, tedy modlitby dne. Kněz se ji pomodlí a věřící odpoví AMEN.

Opět třeba zdůraznit, aby to naše „amen“ bylo uvědomělé, a uvědomělé je tehdy, když na to, co před tímto „amen“ zaznělo, jsme byli dostatečně a s vírou soustředěni.

Po závěru modlitby věřících, kdy kněz znovu řekne „skrže Krista našeho Pána“, všichni odpoví AMEN.

Při obětních darech opět „skrže Krista našeho Pána“, všichni odpoví AMEN.

Toto „amen“, tato jistota, tato víra, toto podepsání se pod ta slova je víra v to, že skrže Krista se dostáváme k Otci, že Ježíš je ten, který nás vede k Otci, že Ježíš je ten, kterého když vidíme, vidíme Otce. Ježíš je ten, skrže kterého jedině můžeme přijít do blízkosti Boha Otce.

Potom je tzv. doxologie: „Skrže Krista, s Kristem a v Kristu máš ty Bože Všemohoucí v jednotě s Duchem Svatým všechnu úctu a slávu po všechny věky věků.“ Pokud kněz toto zazpívá může zpěvem zaznít i trojnásobné AMEN. Protože je to velké vyznání, že se všechno děje skrže Krista, s Kristem a v Kristovi. Takové Kristocentrické vyjádření naší lásky, oddanosti a víry v Ježíše Krista.

Po Otčenáši neříkáme „amen“, ale až po modlitbě, kterou následně pokračuje kněz ...Ty, který žiješ a kraluješ na věky věků, všichni odpoví AMEN.

Celkem osobitě „amen“ zazní ve chvíli svatého přijímání. Říkali jsme, že „amen“ zazní, když to řekne celé společenství, jak to naznačili i starokřesťanští učitelé a spisovatelé. V případě sv. přijímání, jak říká i sv. Ambrož, na slova „Tělo Kristovo“ každý osobně za sebe a ve svém jménu odpoví AMEN. Takto „amen“ zazní tolikrát, kolik lidí přichází k svatému přijímání.

Je důležité, aby tehdy, když vidíme rozlomený chléb (sv. hostii), když máme před sebou kousek nekvašeného chleba, několik gramů, a kněz nám řekne „Tělo Kristovo“, kolik víry obsahuje naše „amen“, které vyslovíme těsně před tím, než přijmeme Pána Ježíše do našeho srdce.

Další „amen“ zazní na konci modlitby po svatém přijímání, kdy opět kněz řekne „Skrze Krista našeho Pána“ a všichni odpoví AMEN. Potom je slavnostní požehnání. Při tomto požehnání jsou tři modlitby a vždy se na konci řekne AMEN. V tomto „amen“ je víra, že Bůh nás žehná, když dostáváme požehnání od kněze a tím „amen“ jako bychom si otevírali srdce pro dobrodiní, pro milosti, dary, které přes toto požehnání dostáváme. V tomto případě to může zaznít čtyřikrát. Třikrát po jednotlivých prosbách, a nakonec po samotném požehnání.

Ještě bylo třeba říci, že pokud se recituje Glória, všichni odpoví AMEN. Jedno tiché „amen“ zazní tehdy, kdy ten, kdo jde číst evangelium, jáhen nebo kněz, když je přítomen biskup, přichází si pro požehnání k přečtení evangelia. Tehdy ten, kdo jde číst odpoví tiše „amen“. Toto „amen“ vyjadřuje s vírou, že chce evangelium přečíst jako něco o čem je přesvědčený a chce číst takovým způsobem, aby bylo k duchovnímu užítku i těm, kteří mu budou naslouchat.

Na konci kréda opět říkáme AMEN. – Velké „amen“ za vším, co jsme vyznali a v co věříme. Tedy toto „amen“, je AMEN, které dáváme a podepisujeme jím své vyznání víry. Důležité je, abychom ho podepsali tak říkajíc krví našeho každodenního nekrvavého mučednictví, když se snažíme konat Boží vůli.

Když to celé shrneme, bratři a sestry, během mše svaté vyslovíme AMEN téměř 20krát. Je důležité, aby podobně jako u Jana Pavla II. náš život a způsob jakým žijeme, jakým reagujeme, jakým se rozhodujeme, jakým bráníme katolickou pravdu, aby to celé bylo vlastně jedno velké AMEN. Jeden velký podpis pod tím, co vyznáváme slovy. Podpis skutky, protože celé Ježíšovo poselství je o tom, aby se naše „amen“, které tolikrát uvědoměle, s vírou, s přesvědčením a s nasazením řekneme během mše svaté, aby se přeneslo do každodenního života, aby i ostatní vnímali, že to, co konám je AMEN za tím, co jsem vyjádřil slovy.

Vzpomenuli jsme sv. Jana Pavla II. v souvislosti s výročím jeho úmrtí a můžeme si zde připomenout, co ve svém svědectví říká polský kněz Jarek Cielecki, který byl očitým svědkem posledních chvil sv. papeže. Popisuje, že se Jan Pavel II. obrátil k oknu na náměstí a snažil se pozvednout pravou ruku jako gesto k požehnání modlícím se tam svatý růženec. Když skončila modlitba věřících, papež s velkým vypětím sil vyslovil slovo AMEN – to bylo posledním slovem velkého papeže. Během života, zejména v liturgii, nespočetněkrát vyslovil slovo „amen“, o kterém jsme dnes hovořili.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus.

Z pramene 15.05.2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/amen-vo-svatej-omsi>

13. Gesto sedění při mši svaté

Drazí bratři a sestry.

V přečteném evangeliu „Ježíš řekl svým učedníkům“, tak to čteme hned v prvním řádku tohoto evangelia (Jan 16,20-23a), a v poslední řádku evangelia zase čteme „již se mne na nic nebudete ptát“.

Ježíš mluví, učedníci se ptají, je to tedy svým způsobem proces učení, vyučování, duchovního vedení a my můžeme předpokládat, že při tomto typu komunikace mezi Ježíšem a jeho učedníky oni seděli. Ač se na první pohled zdá, že nejde o něco, čemu by patřilo věnovat zvláštní pozornost, sedění zde není čistě nějaká improvizovaná pohodlná poloha, kdy člověk delší dobu stál, například při mši svaté.

Na začátku mše svaté, zvláště při slavnostní, věřící déle stojí. O gestu stání budeme mluvit v samostatné části, kdy se při mši svaté vstává před čtením evangelia a řekneme si zároveň o dalším stání v průběhu mše svaté.

Dnes v pokračování vysvětlení gest, slov a symbolů věnujeme pozornost gestu sedění. Začneme tím, že i v profánním životě, v každodenním životě, sedění nechápeme jen jako čistě nějakou neutrální polohu. Například přijde soused nebo sousedka a my mu řekneme: „posadte se u nás“. Nebo mladí lidé, když chtějí být spolu, tak to vyjádří slovy: „pojďme si někam sednout“.

Anebo se někdo zeptá: „máte čas?“ Často se odpovídá: „Mám čas, tak se můžeme posadit.“ V gestu sedění je tedy přijetí pohostinnosti, „sedněte si u nás“ nebo „sedněme si“. Jde o vyjádření touhy být spolu, vytvořit společenství, mít na sebe čas – „pojďme si někam sednout“ – mám čas, a proto si někde sedneme. Toto je profánní život, ale samozřejmě má dosah i na to, že věřící si sednou tehdy když začne bohoslužba slova.

Historicky jen uvedu, že do středověku lidé na mši svaté stáli a od středověku si postupně mohli v kostele i sednout. Ale byla to doba historicky relativně dlouhá, když v chrámu, v hlavní lodi ani ve vedlejších lodích nebyla v podstatě žádná místa na sezení. Je to tedy věc historického vývoje. Faktem zůstává, že my dnes v určitém momentě mše svaté si sedneme a v určitém se zase postavíme a takto se to střídá.

Co znamená, že si věřící v určitém okamžiku sednou? Co tím vyjadřují na začátku bohoslužby slova?

Vycházejme z toho, co jsme si již řekli o slovech sedět, sedněte si, sedněme si v každodenním životě. Ten, kdo si sedne vyjadřuje, že si udělal čas, aby naslouchal

druhému. V bohoslužbě slova nejprve tomu, kdo jde číst Boží slovo. Po evangeliu, aby naslouchal výklad a poučení vztahující se k přečtenému slovu.

Sednutím si na začátku Božího slova vyjadřujeme také to, že máme čas se na Boží slovo soustředit a zároveň to znamená, že jsme spolu připraveni vytvořit společenství.

Už jen na pocitové úrovni je rozdíl v tom, zda člověk sedí v kostele sám (například někdo přijde na mši svatou dříve), ale „sedět spolu“ je samo o sobě gesto i v tom, že je nás více, a tedy tím můžeme vyjádřit i prožívání toho, že jsme všichni učedníci Ježíše Krista, který nás přichází vyučovat a že chceme jako učedníci naslouchat Božímu slovu.

Po prvním čtení je žalm, druhé čtení (přes evangelium stojíme), kázání, při němž ještě sedíme a po kterém se postavíme na modlitbu vyznání víry „Věřím“.

Sednutím jsme vyjádřili, že se chceme soustředit. Při určitém typu soustředěnosti, při určité otevřenosti pro vyučování, pro poslech Božího slova nám pomáhá to, že sedíme, abychom se dokázali soustředit a abychom se dokázali zahledět na jeden bod. Tím je ambon, který představuje speciální místo pro čtení Božího slova. Budeme mu věnovat samostatnou pozornost příště, kdy budeme mluvit o tom, co vlastně je, jak vznikl a jaký má význam.

O sedění máme psáno i v samotném Písmu svatém. Takový asi nejznámější sedící, poslouchající učedník Ježíše Krista se vyskytuje v příběhu o Marií a Martě. Marta obsluhovala, stála, chodila, spěchala a Marie seděla u Ježíšových nohou.

Toto Mariino sedění bylo opravdovým vyjádřením toho, že ona si udělala čas, aby soustředěně, odevzdaně a s vírou poslouchala Ježíšova slova. A Ježíš v určité chvíli tohoto příběhu říká: „Marie si vybrala ten lepší podíl.“ To znamená, že my, když si při mši svaté sedneme, jako bychom vstupovali do příběhu Marty a slyšeli slova Ježíše: „udělali jste si na mne čas, sedněte si abyste mne poslouchali.“ Tak říkáme „sedněte si k mým nohám“, to znamená jako k tomu, kterého uznáváme za svého Učitele, Mistra, Vykupitele, Spasitele, který nás učí slovy i svým životem. Sedněte si a udělejte si čas na soustředění se.

Zde se o jedná jednotlivou osobu, ale v jiných evangelních příbězích je uváděno množství lidí, kteří poslouchali Ježíše a seděli kolem něho. Ježíš v určitém okamžiku dokonce řekl: usad'te je po skupinách na trávu na zem. To znamená, že už to není jednotlivec, už to není Marie v konkrétním příběhu, ale při více vyučováních jde o množství lidí, kteří sedí, když Ježíš vyučuje.

Také si můžeme polohu sedění připomenout v příběhu dvanáctiletého Ježíše v chrámě, který seděl uprostřed učitelů Zákona, při výkladu Písma a kladl otázky. Hovořili o tom, co je v Božím slově, co je Boží učení a při poslouchání byla zde poloha sedění. Sedli si ne proto, aby jim bylo pohodlně, ale sedli si proto, aby se soustředili na Pána.

„Suma sumárum“ sednout si tedy znamená soustředit se na Boží slovo, vyjádřit to, že máme čas na Boží impuls a vytváříme společenství Božích učedníků. Je to gesto důvěry, že jsme, jak řečeno na začátku v příkladech z každodenního života, vyšli přijmout Ježíšovu pohostinnost. On nás chce pohostit svým slovem v bohoslužbě slova.

Tak že vy (u tohoto televizního přenosu), kteří nás posloucháte doma a sedíte při této bohoslužbě slova, není to proto, že jste doma a pohodlně se usadíte, ale jde o sedění soustředěného člověka, který se těší, že od Ježíše uslyší slova pro každodenní život.

Jak jsem říkal, ten, kdo sedí, sedí i proto, aby se soustředil na vyvýšené místo, ze kterého zaznívá Boží slovo. Toto místo se jmenuje ambon (v rumunštině anvon). A o něm budeme hovořit příště.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus.

Z pramene 22.05.2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/gesto-sedenia-vo-svatej-omsi>

MŠE SVATÁ 14. Ambon

Milí bratři a sestry,
právě probíhá bohoslužba slova, která začala čtením ze Skutků apoštolů, které končilo slovy: „Slyšeli jsme slovo Boží“. Následoval responsoriální žalm, na který jsme odpovídali. Tedy něco jsme slyšeli a na to, co jsme slyšeli jsme odpovídali veršem a následovalo evangelium, které opět začíná slovem „čtení“ a skončilo slovy: „Slyšeli jsme slovo Boží.“

Všechna tato slova vyjadřují vážnost, kterou má Boží slovo. Ať je to čtení ze Skutků apoštolů, ať je to čtení ze svatého evangelia – slyšeli jsme slovo Boží nebo slovo Pána. Kromě toho, že je zde něco pro uši, kterými slovo slyšíme, vnímáme je jako zdůraznění důležitosti Božího slova. Je důležité, aby místo i prostor, na kterém se toto Boží slovo přednáší bylo úměrné vážnosti Božího slova. A vy v rámci každé mše svaté vnímáte, že je zde takovéto místo, které se jmenuje ambon, ze kterého se zásadně vždy čte Boží slovo.

Co je to ambon? Co je tento artefakt v této televizní kapličce televize Lux? Co vyjadřuje? Co znamená v každém chrámě?

Ambon v řeckém jazyce znamená vyvýšené, respektive dominantní místo, ze kterého se přednáší Boží slovo. Anabajejn v řečtině znamená vyvýšení. Ale nemusí to být vyvýšení jen v čistě materiálním konkrétním smyslu slova, může to znamenat dominantní.

Máme v Písmu svatém nějaké předobrazy toho, že když se hlásá Boží slovo má to být důstojné místo, které každý vidí a ze kterého každý dobře slyší?

Už ve Starém zákoně máme příběh zákoníka a kněze Ezdráše, o kterém v knize Nehemiáše čteme: „Znalec zákona Ezdráš stál na dřevěném lešení, které k tomu účelu zhotovili... I otevřel Ezdráš knihu před zraky všeho lidu, stál totiž výše než ostatní lid. Když ji otevřel, všechen lid povstal.“ (Neh. 8,4-5)

To je první úryvek, který v těchto souvislostech naznačuje, že ano. Již v dávných dobách bylo jakoby přirozeným zvykem, že pokud někdo oznamoval něco vážného, jak čteme, stál přitom na speciálně upraveném místě, aby bylo zvýrazněno, že to, o čem se bude mluvit je vážné. A ti, kteří tomu rozumí, konkrétně v případě Božího slova povstanou, aby mu naslouchali, aby jej slyšeli.

V evangeliu například čteme, že u Genezaretského jezera se na Pána Ježíše tlačil zástup, protože chtěl slyšet Boží slovo. Ježíš uviděl u břehu dvě lodě, ze kterých rybáři vystoupili a prali sítě. Ježíš nastoupil na jednu z lodí, která patřila Šimonovi a poprosil ho, aby trochu odrazil od břehu. Pak z ní učil zástupy. Můžeme říci, že toto je v Novém Zákoně první ambon. První viditelné, dominantní místo, na kterém Pána Ježíše bylo dobře vidět a z něhož bylo i dobře slyšet.

Podobně, když v synagoze četl úryvek z proroka, z prorockých knih, tak čteme že oči všech se na něho upřely. Všechny oči se upřely na Ježíše. Co také evokuje je místo, na kterém Ježíš v synagoze stál, na kterém ho všichni lidé viděli a mohli ho rovněž dobře slyšet.

Ještě jednou se vracím k myšlence – ambon je to místo, ze kterého se čte Boží slovo, evangelium, žalm a zpívá se i Exsultet při velikonoční vigílii.

Příslušné dokumenty a samotný Římský misál – kniha ke mši svaté jasně stanovují, jaké vlastnosti by mělo mít takové místo. Mělo by být pevné, viditelné, funkční, důstojné a přiměřeně ozdobené.

Pevné z toho důvodu, že také Boží slovo je pevné. Obsahuje Boží sílu. Přes Boží slovo přijímáme tuto Boží sílu a má to vyjadřovat také ambon tím, že je pevný. Není to nějaký přenosný pultík, který odložíme a opět přistavíme. Ne. Je to pevný, stěžejní bod, na který všichni dobře vidí, ze kterého všichni dobře slyší. Nejedná se jen o věc nějaké praktičnosti, ale jde i o symbol. Pevný ambon vyjadřuje pevnost a sílu Božího slova. Jak jsem několikrát řekl má být i viditelný. To mimo jiné symbolicky vyjadřuje i univerzalitu Božího slova, které je určené pro každého člověka, který se nachází nejen v tomto prostoru, ale ve smyslu Ježíšových slov: „Jděte do celého světa a hlásejte evangelium všem národům a křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.“ Viditelný ambon, symbol univerzální nabídky Božího slova, má být samozřejmě funkční a dobře slyšitelný.

Mikrofon, který je zde samozřejmě velmi dobrá a užitečná technická záležitost zároveň vyjadřuje, že Boží slovo má být dobře slyšet a my máme udělat všechno proto, aby Boží slovo slyšelo co nejvíce lidí a co nejlépe. Když ještě neexistovaly mikrofony, existovaly způsoby, jak místo odkud kazatel káže umístit takovým způsobem, aby z něho bylo velmi dobře slyšet. Například místo, ze kterého se četlo Boží slovo a kázalo bylo ve výklenku některé budovy. Z tohoto výklenku se akustickým efektem skutečně velmi dobře šířilo.

Všichni si také umíme představit kazatelny, které jsou v kostelích vyvýšené a mají nad sebou stříšku, na níž je zpravidla umístěná holubice symbolizující Ducha Svatého, aby samotný kazatel (nebo někdo jiný přednášející Boží slovo) uvědomoval si odpovědnost plynoucí z toho, že Duch Svatý toto slovo inspiroval a má inspirovat i samotného kazatele.

Stříška nad kazatelnou má vliv na ozvučení, způsobuje, že zvuk jde dolů, že je znásobený a dá se dobře slyšet.

Místo sloužící k hlásání Božího slova má být důstojné, přiměřeně vyzdobené, pevné a samozřejmě má mít i svoji estetickou úroveň. Máme zde pěkný ambon, jak ho vidíte v záběru kamery nyní při mši svaté. Je na něm napsáno Alfa a Omega. Je to jednoduše písmo.

Odtud se čte text, který je zakódovaný písmem, proto je vhodné, že na tomto ambonu je napsáno Alfa a Omega, neboť Ježíš používá písmo jako symbol k tomu, kdo on je. „Já jsem Alfa a Omega, začátek a konec.“ Kdybychom to měli říci slovy moderního vyjádření: „já se dotýkám všeho, já vstupuji do všeho od A do Z.“ Prostě od začátku do konce univerzální láska, která chce pronikat všechno, a všeho se dotknout. Takže, bratři a sestry, toto je vlastně suma sumárum oltář Božího slova.

Tak jako se z oltáře eucharistie rozděluje a láme chléb z nebe – eucharistie – Ježíšovo Tělo, Ježíšova Krev pod způsobou chleba a pod způsobou vína, tak se z oltáře Božího slova, tak říkáme láme a rozdává chleba Božího slova. A mezi oltářem Božího slova a oltářem eucharistické oběti je hluboká souvislost. Protože to, co se přednáší na oltáři Božího slova, to, co se čte, říká, přednáší od ambony má nás všechny připravit na to, abychom hlouběji přijali a porozuměli tomu, co dostáváme z oltáře, kde probíhá eucharistická oběť. Jsou zde jisté prostorové a významové souvislosti, které si na první pohled třeba ani neuvědomíme, a proto tento náš výklad o kráse mše svaté, o kráse liturgie má nás na to připravit. Možná ode dneška budete vidět, že jsou zde oltář Božího slova a oltář eucharistické oběti.

Nejsou to jenom dva kusy nějakého nábytku postavené jeden vedle druhého, ale každý má svůj význam. Je zde jisté významové souznění. Jedno odkazuje na druhé, jedno vysvětluje druhé a my to dnes lépe chápeme. Zejména a především Ježíš, Alfa a Omega je ten, který přes všechno, co se zde odehrává chce hlouběji vstoupit do našeho srdce.

O bohoslužbě slova, co znamená, jakou má strukturu, jak je sestavená a co obsahuje, o tom budeme mluvit příště.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus.

Z pramene 29.05.2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/ambon>

15. BOHOSLUŽBA SLOVA - 1. ČTENÍ

Drazí bratři a sestry,

v úvodní modlitbě (vstupní modlitbě dne), jsme vzpomenuli sv. Bonifáce, který hlásal evangelium a pro ně i zemřel. Vlastní smrtí zpečetil to, co hlásal.

Slovo hlásat evokuje slovo hlásání a ohlašuje víru, která je nám nabízena a která je přijata nasloucháním. Dnes, když pokračujeme ve výkladu gest, slov a symbolů mše svaté, vidíme jako vhodné, že budeme mluvit o bohoslužbě slova.

Po přečtení modlitby dne, kterou jsme si podrobně vysvětlili již dříve, kněz řekne „Amen“, věřící si sednou (jak i o tom byla řeč) a jejich pohledy se upřou na ambon, tedy na místo odkud se čte Boží slovo.

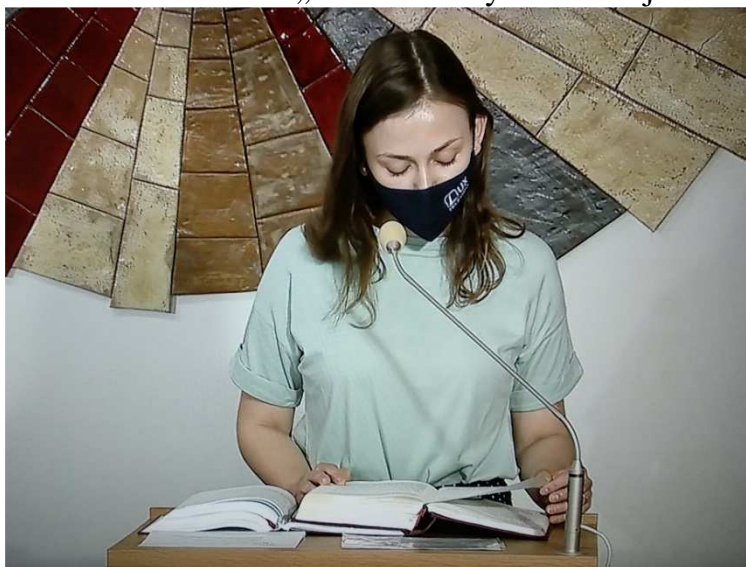
První slovo bohoslužby slova je „čtení“. Bohoslužba slova se skládá z více částí. První je čtení, po kterém vždy následuje responsoriální žalm, který bude tématem příštího výkladu. V případě, že je neděle nebo svátek, tak je druhé čtení, které ve všedních dnech není.

Následuje zpěv Aleluja, po kterém je čteno evangelium. Bohoslužbě slova po evangeliu pokračuje kázáním neboli homilií. Pak následuje to, co logicky vyplývá z celé bohoslužby slova, to je vyznání víry. Protože bohoslužba slova má prohloubit některý z aspektů z části vyznání víry, je na konec takzvaná modlitba věřících.

Toto je bohoslužba slova a my dnes budeme mluvit o její první části, tedy o prvním čtení. Zásadně, vždy první slovo bohoslužby slova, je „čtení“.

Co znamená etymologicky, ve své vnitřní povaze (v podstatě) toto slovo „čtení“, kdybychom hledali významy, které se do tohoto slova „čtení“ dostaly během dějin?

Číst znamená dávat pozor, rozeznávat znaky, ze kterých vzniká text. Čtení nemá za cíl pasivní poslouchání nějakého textu, ale kdo čte i ti, kteří čtené slovo poslouchají, mají dávat pozor, mají pozorovat, mají rozeznávat, co z tohoto čteného textu slyší. Řekněme si to ještě i tak, že mše svatá se skládá ze dvou velkých bohoslužebných částí, z bohoslužby slova a z bohoslužby oběti neboli eucharistické oběti. Úlohou celé

bohoslužby slova je disponovat, připravit, otevřít věřící, aby hleděli s patřičnou soustředností a láskou prožít eucharistickou oběť.

První čtení je zpravidla čtení z knih Starého Zákona. Největší zastoupení mají knihy: Genesis, Exodus, Kniha Moudrosti. Z proroků jsou nečtenější: prorok Izajáš, Daniel, Jonáš. Mezi prvním čtením a evangeliem je vždy jakoby vzájemná souvislost, je to vždy tak, že jedno odkazuje na druhé. Mezi prvním čtením a evangeliem je vztah jakoby vzájemného vysvětlování. Buď ve smyslu, že evangelium je naplněním proroctví, které slyšíme v prvním čtení nebo v tom smyslu, že mezi prvním čtením a evangeliem je kontrast. Pak hlouběji vnímáme Ježíšovo učení, které je posunem (přiblížením) vzhledem k tomu, co se říká ve Starém Zákoně nebo nám jednoduše to první starozákonní čtení vysvětluje a dává možnost hlouběji pochopit to, co je čteno v evangeliu.

Mohli bychom si uvést příklady. Podíváme-li se na neděli Nejsvětější Trojice, tam v knize Exodus čteme o Mojžíšovi. Uvádím zde příklad, jak může být a jak je propojené první čtení a čtení evangelia.

Dnes, o závazné památce sv. Bonifáce (před slavností Nejsv. Trojice), bylo první čtení z Nového Zákona. Většinou je první čtení ze Starozákonních knih, ale je potřebné říci, že ve velikonočním období, stěžejním 1. čtením je čtení ze Skutků apoštolů. O blížící se neděli Nejsvětější Trojice čteme ze 34. kapitoly knihy Exodus *o Mojžíšových deskách Zákona, o tom, jak vzýval Hospodinovo jméno a o příslibu a prosbě „ať jde Pán uprostřed nás. ...odpusť naši vinu i náš hřích a přijmi nás jako dědictví“ (Ex 34,8-9 čes. lexionář).*

Na neděli Nejsvětější Trojice je starozákonní čtení, ve kterém cítíme prorocký obsah, který orientuje k tomu, co se následně čte v evangeliu: *„Tak Bůh miloval svět, že dal svého jednorozeného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. Bůh přece neposlal svého Syna na svět, aby svět odsoudil, ale aby svět byl skrze něho spasen. Kdo v něho věří, není souzen; kdo nevěří, už je odsouzen, protože neuvěřil ve jméno jednorozeného Syna Božího.“* Je zde výzva uvěřit ve jméno jednorozeného Božího Syna.

Připomeneme si tedy, že v 1. čtení nedělní slavnosti je vyslovena prosba o odpuštění nepravostí, hříchů a být Božími. V evangeliu je tečka za tím, kde se to v Ježíši Kristu i uskutečňuje.

Takže proroctví, prosba, příslib a naplnění je v samotném evangeliu. Aby bylo jasné, že to první čtení bylo skutečně čtení, které je potřeba poslouchat s velkou bázňí, vírou, nadějí, láskou, odevzdaností a otevřeností, lektor, který čte první čtení nakonec řekne: *„Slyšeli jsme slovo Boží.“*

Tedy není to úryvek z krásné literatury, autora, který žil před mnohými roky, ale je to Boží slovo. Tedy je to slovo inspirované. Ti, kteří toto Písmo psali, byli vedeni Duchem Svatým. Tím, že je to slovo inspirované Duchem Svatým, který stále působí, který není dávný mrtvý autor, ale stále působí, jako autor dějin, protože Bůh je Pánem dějin a Duch Svatý působí v dějinách. Kromě toho, že je to slovo inspirované, je to také slovo aktuální. Tedy i starozákonní čtení, přestože bylo napsáno před více jak dvěma tisíci léty, tím že je to Boží slovo, je slovem aktuálním. Je to prorocké slovo i vzhledem k evangeliu, je to lidská zkušenost, kterou můžeme velmi hluboce pochopit i my, kteří žijeme v této moderní době. Protože to slovo bylo napsané, vyslovené a byla to výzva, kterou například proroci nebo ti, kteří ten text četli také prožívali ve své současnosti jako

moderní slovo pro jejich dobu, kdy oni žili. Ta jejich doba byla pro ně moderní současnou dobou.

Tím, že je to inspirované, aktuální prorocké slovo tak své naplnění nachází, jak jsem již řekl, v evangeliu. Proto je důležité říci: „Slyšeli jsme slovo Boží.“ A ti, kteří toto slovo Boží, sedíce s upřeným pohledem na ambon a s otevřenými ušima i ušima svého srdce, tedy otevřeným srdcem poslouchali, odpovídají: „Bohu díky.“

Zde je opět hluboká souvislost, „Slyšeli jsme slovo Boží“ říká lektor, který první čtení přečetl a věřící učiní malé vyznání víry v to, že to skutečně přijali, přijali jako Boží slovo a odpoví „Bohu díky.“

Totíž věříme, že je to slovo Boží, že je to dar od Boha a jsme za toto slovo vděční. Být vděční znamená, že uznáváme, že jsme dostali něco vzácného, že jsme přes to Boží slovo, v Božím čtení dostali něco, co nás vnitřně obohacuje, a tedy nás inspiruje k tomu, abychom Bohu děkovali, abychom Bohu vzdávali díky za první čtení.

Nyní bych opět uzavřel tím, že Boží slovo, když má v nás přinést dobrou úrodu, je to možné jen tehdy když ho posloucháme s vírou. A víru kratičce dvěma slovy vyznáváme – Bohu díky. Pane jsme ti vděční za tvoje slovo, protože nás vnitřně inspiruje.

Po prvním čtení následuje responsoriální žalm. Dále se budeme zabývat jednou fascinující částí starozákonních textů a ty si zaslouží osobitý prostor. Proto o nich budeme mluvit příště.

Bohoslužba slova tedy dnes pokračuje modlitbou věřících. Tím že jsme přečetli Boží slovo, že jsme přečetli evangelium, že nám církev inspirativně předkládá světce svatého Bonifáce, který za hlásání Božího slova zemřel. Nyní předneseme naše prosby, které jsou vlastně také ovocem toho, že jsme četli Boží slovo, že jsme Bohu vděční a uznáváme, že jsme od Boha něco dostali.

A když uznáváme, že jsme Bohu díky, něco od něj dostali, tak nás to inspiruje k tomu, abychom ho nadále prosili. A to jdeme nyní konat.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus.

Z pramene 05.06.2020

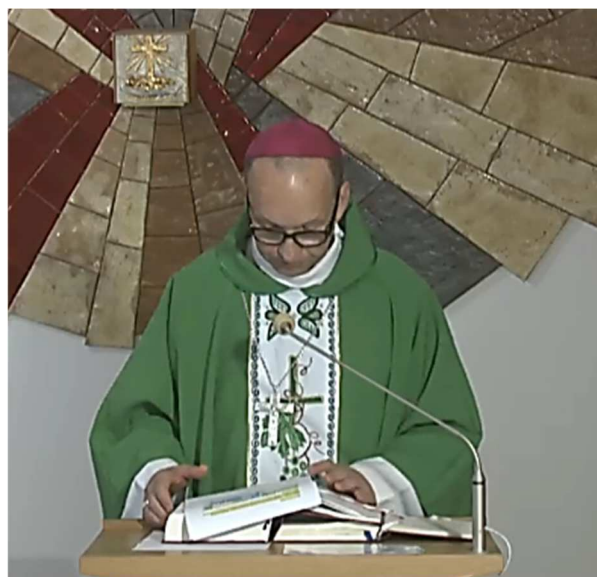
<https://www.tvlux.sk/archiv/play/bohosluzba-slova-1-citanie>

16. BOHOSLUŽBA SLOVA – Responsoriální žalm

Drazí bratři a sestry,

velkým skvostem starozákonní literatury knih Bible Starého Zákona, ale zároveň i skvostem ve světové literatuře jsou žalmy.

Je proto samozřejmé, že žalmy jsou přirozenou součástí našeho duchovního života. Často se je modlíme, často je posloucháme a často na ně i odpovídáme.

Půl milionů kněží na světě, plus statisíce řeholníků a řeholnic, zasvěcených osob, ale i laiků se ráno, v poledne a večer, při vstávání i při uléhání modlí žalmy. Je jen samozřejmé, že žalmy jsou také součástí mše svaté. Jejich výklad pokračuje také v rámci této mše svaté.

Dnešním naším tématem je takzvaný responsoriální žalm. Možná, že slovo responsoriální nám zní poněkud cize a některým je neznámé.

Co je to responsoriální? Když si ho rozebereme jako na součástky, bude nám toto slovo docela blízké.

Co je to responsoriální? A co je to respondent? A co je to sponzor? Protože v tomto slově je obsažen jak respondent, tak i sponzor. Responsoriální, respondent znamená, že je to ten, který odpovídá. Ale v podtextu tohoto slova být respondentem znamená i něco slíbit, něco vzájemně slíbit, k něčemu se zavázat a za něco ručit. Sponzor je ten, který se zavazuje a například ručí, že podpoří nějaký projekt.

To znamená, že v žalmech je vyjádřený dialog člověka s Bohem, Boha s člověkem. Tedy v rámci, ve kterém si člověk a Bůh, Bůh a člověk vzájemně odpovídají. Bůh se zaručuje, že je věrný ve svých příslibech a člověk se zavazuje, že bude plnit Boží vůli. Typickým rysem žalmů je, že vyjadřují něco z hloubky lidského srdce a z hloubky Božského srdce, z Božího nitra.

Všech 150 žalmů Starého zákona je vlastně vrcholem modlitby Starého zákona. Modlitby osobní i společné, ve které vyvolený národ a pak i my na to navazující opěvujeme Boží zázraky ve stvoření a v dějinách spásy.

Tyto žalmy se týkají těch, kteří se je přímo modlí i těch kteří je poslouchají. Ti jsou pozváni, aby se do této modlitby zapojili. Žaltář a žalmy jsou vlastně textem, ve kterém se Boží slovo mění na modlitbu člověka a Boží odpověď. V jiných knihách Starého zákona se ohlašuje Boží dílo, objasňují se různá Boží tajemství, ale žalm je adresný dialog od člověka k Bohu a od Boha k člověku. Žalmy jsou skutečnou knihou modliteb, které biblická tradice dává věřícímu lidu, aby je přijal jako svou osobní modlitbu. Je to tedy nabídka, je to pozvání, jak hovořit s Bohem. V žalmech je ukrytá lidská zkušenost s modlitbou a je tam celá škála pocitů. Ano, v žalmech jsou vyjádřené i lidské emoce: radost, utrpení, touha po Bohu, sebevnímání, pocit štěstí, odevzdanosti, důvěry v Boha, ale také samoty a strachu, nejvíce ze smrti.

Ježíš se také modlil žalmy. On i Panna Maria i všichni apoštolové vyrůstali na žalmech, které byly součástí nejen kultury, ale především také náboženského prožívání ve vztahu vůči Bohu. Jinak vyjádřeno byli formováni žalmy.

Ježíš sám se žalmy modlil a čteme to i v samotném evangeliu. Možná takovým vrcholným momentem je, že přímo na kříži slyšíme úvodní slova 22. žalmu: „*Bože můj, Bože můj, proč jsi mně opustil?*“ Tento citát 22. plus obsah tohoto žalmu, v němž je vyjádřená jak bolest, jak strach, ale i velká důvěra vůči Bohu. Vždyť „*Bože můj, Bože můj, proč jsi mně opustil?*“, jsou slova, která mluví o opuštěnosti, ale zároveň i důvěry, neboť jsou adresovaná Bohu jako modlitba. Bohu, který je přítomný. Z toho všeho, co jsme říkali, můžeme vyvodit, že žalm responsoriální či odpovídající je odpovídajícím nebo responsoriálním žalmem ve více významech, smyslech slova či na

více úrovních. Responsoriální žalm je odpovědí na první čtení. V něm zaznělo nějaké poselství a responsoriální žalm by měl reflektovat to, o čem se v prvním čtení mluvilo.

Tedy jednoduše řečeno, responsoriální žalm odpovídá na první čtení. Ve druhém smyslu slova je tento responsoriální žalm, žalmem odpovídajícím, nebo chceme-li také říci žalmem dialogu v tom smyslu slova, že člověk reaguje na Boží podnět a Bůh reaguje v tom žalmu na lidský podnět.

A ve třetím smyslu slova, v samotné liturgii, je to o tom, že responsoriální žalm má takovou strukturu, že je tam jedna věta, která je shrnutím nějaké myšlenky v samotném žalmu, která se stává refrénem.

Žalm v přednesu kantora nebo lektora si pro svoji povahu, pokud je to možné, žádá být zpíváný, když se mše svatá slouží v přítomnosti lidu, který může odpovídat.

Je to tedy v tom smyslu, že na recitovaný verš lid odpovídá refrénem. Dále pokračuje úryvek ze žalmu a znovu se odpovídá 3 až 4x v některých případech i vícekrát.

Příklad byl v dnešním prvním čtení a navazujícím žalmu.

Já připomínám, že se ve čtení hovořilo o Eliášovi, kterého Pán oslovil. Pozval Eliáše, aby se před něj postavil. Zeptal se ho: co tu děláš Eliáši? On odpovídá:

„Jsem plný horlivostí za Pána, Boha zástupů“ (1Kr 19,10) - ve znění slovenské bohoslužby slova. „*Velice jsem horlil pro Hospodina, Boha zástupů*“ - ve znění české Bible; „*Planu horlivostí pro Hospodina*“ – ve znění českého misálu a jiný užívaný překlad: „*S horlivostí horlím pro Hospodina Boha zástupů*“.

Eliáš zároveň vyjadřuje i obavu z toho, že jako proroka ho chtějí zabít. Takže skutečně, na ten obsah prvního čtení odpovídá, shrnuje ho a zhušťuje věta dnešního refrénu: **„Pane, má pomoci, hledám tvoji tvář“**. V českých verzích žalmu: „*Tys má pomoc*“ a další „*ty jsi byl má pomoc*“ – oba překlady podle hebr. číslování 27,9b, a další část: „*Hospodine, hledám tvou tvář*“ Ž 27,8b, přičemž v ekumenickém překladu jsou poslední dvě slova přehozena).

To se vztahuje na Eliáše, který vystupuje v prvním čtení, ale jak jsem to již řekl, jak to nádherně vyjádřil svatý Ambrož, který říká, že ve všech polohách, ve kterých se může člověk ocitnout ve svém duchovním životě, ve svém vztahu k Bohu, ve svém vztahu k sobě, a ve svém vztahu k lidem – v žalmech člověk najde odpověď na všechny tyto stavy. Takže člověk se identifikuje (či ztotožňuje) se žalmem a najde v něm jak odpověď, tak i pozvání. Jak tento žalm proměnit na modlitbu, a jak skrze tento žalm je možné přistupovat k Bohu. Takže: „*Pane, má pomoci, hledám tvoji tvář*“, to byl refrén dnešního responsoriálního nebo odpovídajícího žalmu, či žalmu dialogu.

Kde se vzal tento text? „*Pane, má pomoci, hledám tvoji tvář*“ Do tohoto refrénu jsou vloženy dva odlišné verše, konkrétně ze žalmu 27., který jsme dnes četli. V jednom verši čteme: „*Pane, hledám tvoji tvář*“ a v dalším o několik řádků dál, „*ty jsi moje pomoc*“ (české verze uvedeny výše). A z tohoto je složený refrén: **„Pane, má pomoci, hledám tvoji tvář“**. A věřící v tomto žalmu, tento refrén zopakují čtyřikrát.

To, že ho zopakují nejen opakovaně v takovém plochém, povrchním smyslu slova, ale my víme, že i v tradici modlitby, něco opakovat je způsob, jak se soustředit na jednu

myšlenku a se soustředěním se na tuto myšlenku vlastně odpovídat na její rozvinutí a návrat k jádru této myšlenky. Tedy, ten dnešní žalm, první část, na kterou jsme odpovídali „slyš Pane hlas mého volání, slituj se nade mnou a vyslyš mne, v srdci mně zní tvá slova. A říkali jsme hleďte moji tvář. Odpovídali jsme pak na to: „*Pane, má pomoci, hledám tvoji tvář*“

Odpovídáme, ztotožňujeme se a přijímáme atmosféru, obsah, styl a zaměření do žalmového textu i závěr toho textu.

Pane, já hledám tvoji tvář. Neodvracej svoji tvář ode mě, neodkláněj se v hněvu od svého služebníka, ty jsi moje pomoc neodvrhuj mě. – Znovu jsme odpovídali „*Pane, má pomoci, hledám tvoji tvář*“. A na konec, v posledním verši, **věřím že uvidím dobrodiní Pánovo (česky: blaho od Hospodina) v zemi živých! Očekávej Pána a buď statečný, měj srdce silné a drž se Pána (česky: Důvěřuj v Hospodina, buď silný, ať se vzmuží tvé srdce, doufej v Hospodina!)**

„*Pane, má pomoci, hledám tvoji tvář*“

Můžeme se všimnout toho, že my nejen odpovídáme a reagujeme na text toho žalmu, ale i ten žalm odpovídá na refrén, který opakujeme, když říkáme: „*Pane, má pomoci, hledám tvoji tvář*“. A je tam text: **věřím že uvidím...** (zvýrazněná citace je v přechodném odstavci). Ten je jakoby posilněním, potvrzením a povzbuzením k tomu, abychom Boha pokládali za naši pomoc a hledali jeho tvář.

To znamená drazí bratři a sestry, že jak vy doma sledujete mše svaté v televizi, nebo někteří přes jiné elektronické prostředky, tak tu mši svatou prožíváte jako něco, co se odehrává v reálném čase, a vy se na ní zúčastníte maximálně jak se dá, tak nic nebrání tomu, ba je to dokonce doporučované, abyste i vy doma nahlas odpovídali tento refrén: „*Pane, má pomoci, hledám tvoji tvář*“. Aby to bylo něco, co přijmeme do srdce, když něco vyslovíme ústy tak se s tím i ztotožňujeme, souhlasíme s tím, je to jakoby druhá forma Amen.

V jistém smyslu slova a je to i opravdu krásné a citově velmi hluboké, ale i ve svém obsahu srozumitelné. V této racionální složce obsahu je všechno, co potřebujeme pro tento konkrétní den i pro dny následující. Neboť vyznat, že Bůh je moje pomoc a že já hledám jeho pomoc je ta nejvyšší forma pokory a odevzdanosti.

Hledám Boží tvář. Hledat Boží tvář znamená uvědomit si, že ještě nemám všechno, že ještě nejsem dokonalý, že ještě mám co hledat a Pane, já hledám tvoji tvář i v dnešní den, v dnešních okolnostech, v dnešních problémech, ty jsi moje pomoc. A to je vyznání. Kratičké vyznání víry: Bože, ty jsi moje pomoc. A to rezonuje s Ježíšovými slovy: „neboť beze mne nemůžete udělat nic“ (Jan 15,5b). S takovou důvěrou vykročíme do tohoto dne.

Dnes bych uzavřel tím, že následující výklad už se bude týkat druhého čtení, které se čte v neděli, ve svátek a o slavnostech. Budeme mluvit o tom, jak se skládá, jaký má obsah, v jakém rytmu se čte a jak všechno směřuje k samotnému evangeliu. Takže hledejme Boží tvář a vstupe teď do dalšího slavení.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus.

Z pramene 12.06.2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/responzoriov-y-zalm>

17. BOHOSLUŽBA SLOVA - 2. ČTENÍ

Milí bratři a sestry,

jistě si dlouhodobě všímáte, že ve všední den, kdy neslavíme neděli ani neslavíme svátek, tak po přečtení prvního čtení a responsoriálního žalmu následuje evangelium. Toto se změní v neděli, protože je den Páně, kdy s radostnou povinností jdeme do kostela poslouchat Boží slovo. Tentokrát také v pondělí, protože je 29. června, svátek svatých Petra a Pavla. Změní se to, že po přečtení nebo zazpívání responsoriálního žalmu budeme číst takzvané druhé čtení.

Je to v té logice, že doma nebo i ve společenství, když je svátek, slavnost nebo významný jubilejní den, tak i stůl je bohatěji prostřený. Na stole je něco, co obvykle nebývá, aby se zvýraznila slavnostní chvíle. Podobně také v liturgii, ve mši svaté jsou takzvané feriální dny neboli všední dny, odlišné od slavností a svátků, anebo dny, kdy si celá církev připomíná svátky svatých. Tehdy je stůl Božího slova bohatší o druhé čtení. Toto druhé čtení, na rozdíl od prvního není v přímé souvislosti ani s prvním čtením, ani se žalmem ani se samotným evangeliem. Mluvím o přímé souvislosti. Ale jistá souvislost a vnitřní významové napětí zde je. Protože zatím, co první čtení a žalm hovoří o příchodu Mesiáše jako o něčem, co přijde, co bude, co se stane v budoucnosti, druhé čtení hovoří o životě první komunity. Hovoří o životě a problémech první křesťanské komunity, ale také i o tom, že tato komunita žila ve velké lásce.

Tedy velmi zjednodušeně řečeno v prvním čtení a žalmu je Ježíš budoucností. Ve druhém čtení je Ježíš minulostí v tom smyslu, že jeho příchod, jeho učení, jeho vítězství a seslání Ducha Svatého i vznik církve je něco, co se stalo a právě se to rozvíjí. První a druhé čtení v určitém bodě vlastně navozují otázku co se stalo nebo na dobu, ve které se to stalo a na podstatné z Ježíšova učení, které potom vrcholí v evangeliu.

Z toho, co jsem řekl vyplývá, že druhé čtení jsou listy apoštolů. A to především apoštola Pavla, Petra, Jakuba a Jana, které reflektují život první křesťanské komunity. Jako první křesťané prožívali Ježíšovo poselství, Ježíšovo evangelium, Ježíšovo vítězství. Také čtení ze Skutků apoštolů může být součástí i obsahem druhého čtení a ve velikonočním období je čtení z knihy Zjevení svatého apoštola Jana.

Když lektor přijde k ambonu, o kterém jsme již mluvili, tak začne slovy „čtení z listu sv. apoštola Pavla“ (nebo některého jiného apoštola) a čte.

Samozřejmě když se jedná o život první křesťanské komunity je důležité vnímat toto čtení ne jako historickou exkurzi do života prvních křesťanů několik roků po Ježíšově vítězství, po Ježíšově zmrtvýchvstání, ale protože je to Boží slovo, na konci zazní „slyšeli jsme slovo Boží“, a my opovíme „Bohu díky“. Těmito slovy vyjádříme víru, že je to i list napsaný lidem v Bratislavě, Košicích, Žilině, (v Třebíči i lidem z Oršavy, Ajbentále, Eselnity i Šumice). Promiňte, nemohu je vyjmenovat všechny, ale můžete si říci: sv. apoštol Pavel nebo Petr, Jakub nebo Jan píše i mně. Je to slovo Boží, které je o určité konkrétní situaci konkrétního společenství nebo je to konkrétní povzbuzení, které bylo aktuální před dvěma tisíci roky, ale protože je to Boží slovo tak je aktuální i pro nás.

Znovu je třeba říci, že těmi závěrečnými slovy po druhém čtení „Bohu díky“ vyjadřujeme víru, že to slovo, ten apoštolský list, nebo to čtení je něco co je aktuální a uskutečnitelné zde a nyní. V podstatě součástí těchto listů je podpora, povzbuzení, napomenutí i vedení, usměrňování prvotní církve v jejich radostech i starostech. Listy sv. apoštola Pavla a dalších apoštolů obsahují učení a mnohdy i osobní vyznání, tak jak to budeme vidět v příkladech, které bych ještě uvedl.

Na příklad v poslední červnovou neděli r. 2020, obsahem druhého čtení je 6. kapitola listu sv. apoštola Pavla Římanům. A nejen Římanům, ale také nám všem v místech, kde právě žijeme. A součástí tohoto listu je, jak sv. apoštol Pavel naléhavě píše křesťanům do Říma, že všichni jsou pokřtěni v Kristu, že „*křestním ponořením do jeho smrti byli jsme spolu s ním pohřbeni. A jako Kristus byl vzkříšen z mrtvých Otcovou slávou, tak i my teď musíme žít novým životem. (Řím 6,4)*“

Nikdo nemůže říci, ani v roce 2020 ani dnes, že tato slova napsaná před dvěma tisíci lety nejsou aktuální a že by někdo mohl říci: já nepotřebuji žít novým životem. Všichni to potřebujeme nezávisle na tom, kolik roků máme. Potom sv. apoštol Pavel, stále v příkladu zmíněné neděle, píše: „*Jestliže jsme však s Kristem umřeli, jsme přesvědčeni, že spolu s ním také budeme žít. Víme totiž, že Kristus vzkříšený z mrtvých už neumírá, smrt nad ním už nemá vládu. Kdo umřel, umřel hříchu jednou provždy, a když žije, žije pro Boha. Tak i vy se považujte za mrtvé hříchu, ale za žijící Bohu, když jste spojeni s Kristem Ježíšem.*“ (Řím 6,8-11)

Když si přečteme tato slova jako druhé čtení v neděli, po přečtení starozákonních textů a žalmů, jak bylo řečeno, je nám jako by potřeba odpovídat na otázku co se mezitím stalo? Stalo se to, co se čte v evangeliu. Nějakým způsobem, je to celé (*ta konstelace – vztah textů vůči sobě navzájem – zůstává*) orientované na vyvrcholení bohoslužby slova, kterým je evangelium, o kterém budeme mluvit v pozdější promluvě.

Říkal jsem, že v pondělí, kdy budeme slavit svátek svatých Petra a Pavla a je přirozené, že ti, kdo sestavovali druhé čtení liturgického roku vybrali k tomuto svátku z listu Galatánům, první kapitolu 11. až 20. verš. Proč? Protože v těchto textech máme spojení Petra i Pavla a oba dva se vzpomínáme společně.

Svatý apoštol Pavel píše Galatským: „*Evangelium, které jsem vám hlásal, není dílo lidské*“ (Gal 1,11). Pak přechází do osobní roviny: „*já jsem ho nepřijal, ani se mu nenaučil od nějakého člověka, ale ze zjevení Ježíše Krista. Slyšeli jste přece, jak jsem se kdysi choval, když jsem byl ještě židem.*“ (Gal 1,12-13)

Potom apoštol Pavel vysvětluje historii svého obrácení a to, že nyní hlásá Ježíše Krista, i když chtěl učedníky původně pronásledovat. Toto je čtení, které se čte o slavnosti Petra a Pavla. Poslední věta v něm, která je pointou: „*Za tři roky potom jsem se odebral do Jeruzaléma, abych z vlastní zkušenosti poznal Petra, a pobyl jsem u něho patnáct dní. Z ostatních apoštolů jsem však viděl jen Jakuba, bratra Páně. Dovolávám se Boha za svědka, že nelžu, co vám tady píšu.*“ (Gal 1,18-20)

Svatý Pavel čelil i otázkám: Ty, který jsi pronásledoval křesťany, nyní ohlašuješ toho, koho oni vyznávají? Proto apoštol Pavel říká, co k vám mluvím před Bohem skutečně říkám, že neklamu.

[V orig. slovenské verzi: „*Až po troch rokoch som šiel do Jeruzalema, aby som videl Kéfasa, a zostal som uňho pätnásť dní. Iného z apoštolov som nevidel, iba Jakuba, Pánovho brata. A čo vám píšem, hovorím pred Bohom, že neklamem.*“]

Máme tu i velmi osobní rovinu Pavlova duchovního života, ale máme tu i povzbuzení být cele oddaní Ježíši Kristu.

Takže bratři a sestry toto je druhé čtení. Posloucháme ho vždy se stejnou pozorností jako první čtení, žalmy a evangelium, protože toto druhé čtení evokuje otázku: „Co se stalo mezi tím.“ Potom už zazní Aleluja, my vstaneme a alelujový verš nás bude orientovat na vrchol bohoslužby slova, kterým je přečtení evangelia, tedy samotných slov našeho Pána Ježíše Krista. O tom až příště.

Ať je pochválen Ježíš Kristus!

Z pramene 26.06.2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/2-citanie>

18. BOHOSLUŽBA SLOVA – „ALELUJA“

Milí bratři a sestry,

vždy když jdeme ve mši svaté číst evangelium, tak vždy mimo postní období zpíváme „Aleluja“. Dnes jsme zpívali „Aleluja“ a potom bylo zpíváno „Tomáši uvěřil jsi, protože jsi mě viděl, blahoslavení ti, kteří neviděli, ale uvěřili“. Potom jsme opět zpívali Aleluja.

Tak je to při každé mši svaté, že mezi trojnásobný zpěv „Aleluja“ na začátku a na konci se vkládá citát z evangelia.

V dnešním našem případě je to klíčová věta, tedy klíčový citát, který je vyvrcholením tohoto evangelia v Ježíšových slovech: „Uvěřil jsi Tomáši, protože jsi mě viděl, ale blahoslavení jsou ti, kteří neviděli, ale uvěřili.“

To Tomášovo vyznání Pán můj a Bůh můj a zpěv Aleluja velmi hluboce vnitřně rezonují. Když Tomáš vyznal Pán můj a Bůh můj, stal se věřícím. Vyznal, že věří, že Ježíš je Pán, že Ježíš je Bůh a řekl to osobním přivlastňovacím způsobem: „Pán můj a Bůh můj.“ A toto je vlastně cílem celé evangelizace, celého apoštolátu a všeho dění v Církvi, aby lidé uvěřili, každý osobně, že Pán a Bůh, Ježíš Kristus je náš Pán, náš Bůh, můj Bůh a můj Pán. Vzájemně se k tomuto povzbuzujeme, když ve mši svaté zpíváme „Aleluja“.

Když zpíváme „Aleluja“ víme to, zopakujme si to, potvrďme si to. V případě mše svaté, když není svátek nebo neděle, tak je první čtení, potom je responsoriální žalm a po jeho skončení začneme zpívat Aleluja. V případě svátku nebo neděle je ještě druhé čtení, a když ten, kdo čte (lektor) řekne: „Slyšeli jsme slovo Boží“, a my odpovíme „Bohu díky“, tak to „Bohu díky“ významově pokračuje v tom, že vstaneme a začneme zpívat „Aleluja“.

„Aleluja“ je vlastně tvořeno ze dvou slov: „Alelu“, to je imperativ, rozkazovací způsob ze slova chválit, doslova chvalte a ja, jah, Jahve, je Boží jméno. Když třikrát zazpíváme „Aleluja“, na začátku a na konci, a mezi tím je zpíván citát z evangelia, tak my osobně říkáme chvalte Boha, chvalte Boha, chvalte Boha. V Písmu svatém a v celém kontextu, když se něco zopakuje třikrát, tak se tím vyjadřuje důležitost, podstatnost a nenahraditelnost této výzvy. To znamená chválit Boha naplno, v plnosti, a proto to zpíváme třikrát.

Samozřejmě, že Aleluja je zakotveno v biblické tradici, zejména v žalmech. Známe jedenáct žalmů, tzv. alelujových, které začínají právě slovem „Aleluja“. Voláním „Aleluja“. A v Novém Zákoně ve Zjevení svatého apoštola Jana toto slovo v 19. kapitole čteme čtyřikrát. Ve čtvrtém a pátém století, to znamená v době, kdy už je mapován vývoj křesťanské církve, dostávají křesťané svobodu. Víme například, že Aleluja se pokládá za nejkratší projev vnitřního pokoje a radosti. Rodiče učili děti zpívat tuto aklamaci, zpívat Aleluja. Také rolníci ji zpívali při polních pracích. Vojáci šli do boje se zpěvem Aleluja a zpívalo se Aleluja i na křesťanských pohřbech jako připomínka radostí, které čekají ty, kteří věrně žili ve svém životě evangelium. Jako ten, který vyznává s Tomášem „Pán můj a Bůh můj“, že obdrží tuto radost, že Aleluja je přítomné jak ve Starém, tak i Novém Zákoně.

Príslušné rubriky uvádějí, že Aleluja a zpěv Aleluja třeba chápat jako osobitý obřad, jako individuální úkon, který se odehrává ve mši svaté, kterým celé shromáždění věřících vyjadřuje svoji ochotu chválit Pána a v dnešním kontextu se sv. Tomášem jako mého Pána a mého Boha. Tím „Aleluja“ říkáme „Chvalte Boha“, každý osobně a říkáme to vlastně celému společenství a vzájemně se vyzýváme k tomu, abychom Boha chválili.

Stále mějme na paměti, že toto volání „Aleluja“ nás orientuje na evangelium a je velmi důležité říci, že mluvíme-li o prvních křesťanech a o křesťanech vůbec, tak „Aleluja“ je v teologické řeči vždy kristocentricky orientované. To znamená, chvalme Boha, který je náš Bůh a náš Pán, a kdo vidí Ježíše, vidí Boha, proto zpívat „Aleluja“ znamená zaměřit se na osobu našeho Pána, našeho Boha, našeho Zachránce, našeho Spasitele a Vykupitele, Ježíše Krista. To je zásadní věc. To znamená, že zpěv Aleluja s úryvkem, který bude ještě jednou přečtený v evangeliu a uzavření „Aleluja“ je vyjádřením velké radosti, nadšení, lásky a očekávání, že Pán v evangeliu k nám promluví.

Už jsme rozlišili mši svatou, která je slavností, je svátek, neděle a potom je mše svatá tak řečeno feriální, ve všední den. Když je mše svatá slavnostní, tak všichni jste to už viděli, že je během zpěvu „Aleluja“ i takové vlastně malé procesí, ve kterém se nese evangeliář, před ním je nesené kadidlo a dvě svíčky.

Když se na evangelium použije incens (nakuřování), tak během zpěvu „Aleluja“ celebrant vloží do kaditelnice tymián a potom se složenýma rukama a skloněn před oltářem, na kterém se slaví eucharistie potichu prosí Boha, aby mu očistil rty. Je to tichá modlitba, kterou zpravidla nikdo neslyší, říká ji kněz předtím, než jde přečíst evangelium.

„Všemohoucí Bože očisti mé rty.“ Potom je průvod ke čtení evangelia, celebrant vezme evangeliář, pokud je na oltáři a jde k ambonu. Před ním nesou kaditelnici a svíce.

Když vidíme kadidlo nesené před evangeliářem, a při něm svíce, tak jsou to vlastně viditelné motivy převzaté z evangelia. Kadidlo, nám hned evokuje Ježíšovo narození, mudrce od východu, kteří Ježíši jako Božímu Synu přinášejí kadidlo, protože to je

symbolem modliteb. Mluvili jsme o tomto symbolu ve starozákonních knihách už dříve, jako symbolu modliteb. Stoupající dým, to jsou naše modlitby stoupající k nebi. A pokud jde o ty svíce, tak Ježíš sám říká, že je světlo světa a druhé vyzývá, své apoštoly a učedníky, aby se stali světlem světa. V prologu svatého evangelisty Jana čteme, že *světlo ve tmách svítí, ale tmy ho nepřijaly* (srov Jan 1,5), a potom „horlivost pro tvůj dům mě stravuje“ (Jan 2,17).

Když vidíme svíce, tak vidíme Ježíše, který se obětuje, který hoří láskou, který je světlem světa, a jsme pozváni, abychom se stali tím světlem. A mezi tím je ten vstupující dým kadidla jako naše modlitby. Obřadní nesení evangeliáře je o tom, že přes Boží slovo, přes to evangelium k nám promlouvá Ježíš Kristus.

Jedním z důležitých úkonů v této části mše svaté je to, že se věřící postaví. Již při prvních slovech Aleluja, už je to takové zažité, že se každý postavíme.

Gesto vstát a stát je takové osobité, tak biblicky zakotvené, a tak mnohorozměrné ve svých významech, že si na ně vyhradíme samostatný čas při další mši svaté. Co by z dnešního výkladu o tom proč zpíváme před čtením evangelia Aleluja mělo v nás zůstat je to, k čemu nás zve svatý Tomáš: otevřete si svá srdce a z hloubky upřímně a vroucně řekněte Ježíšovi „Pán můj a Bůh můj“. Toto prožijeme i v následující mši svaté a při adoraci.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 03.07.2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/aleluja>

19. Postavení a stání při mši svaté

Drazí bratři a sestry,

kdybychom měli stručně charakterizovat čím nás oslovují svatý Ondřej Svorad a Benedikt, dalo by se to vyjádřit jediným slovem, kterým je bdělost. Všichni kněží, řeholníci i další mohli si dnes o jejich svátku přečíst v breviáři, že očekávali s bdělostí den vzkříšení.

Bdělost je samozřejmě něco, co je vnitřním nastavením duchovního života, duchovním směřováním člověka. Je samozřejmé, že jsme prostě stvořeni jako lidé, žijící v hmotném těle a naše bdělost se nejrůznějším způsobem vyjadřuje také tím jaký postoj má člověk při jednotlivých aktivitách. Při modlitbě klečíme, sedíme, stojíme, při chůzi i jiných činnostech jsme aktivní, a to co prožíváme vnitřně vyjadřujeme navenek i naším tělem. Můžeme si představit sv. Ondřeje Svorada i Benedikta, jak při modlitbě klečí anebo stojí. Jak jdou za prací, nebo jak při práci stojí.

Jednoduše i to jaký postoj zaujímá tělo je gesto, kterého si můžeme všimnout i během mše svaté. Také tento pátek pokračujeme ve výkladu slov, gest a symbolů ve mši svaté. Inspirováni i dnešním dnem se nyní pokusíme podívat na gesto stání a vstávání, které je určitou před-fází či úvodem k samotnému stání.

Minule jsme rozjímali o tom, co znamená zpěv Aleluja, že to znamená vzájemné povzbuzování se „chvalte Boha“, že to opakujeme několikrát, abychom těsně před čtením svatého evangelia vyjádřili, že vše má být k Boží chvále. Dnes budeme hovořit o gestu, které doprovází tento zpěv a v podstatě i celé čtení evangelia, tím že vstaneme a zůstaneme stát.

Když se vyhodnocují velká divadelní nebo koncertní představení, tak jedním z uváděných parametrů je to, zda bylo na konci takzvané „standing ovations“. To znamená, že diváci po představení, aby vyjádřili svoje ocenění, svoje nadšení, svoji sympatii vůči protagonistům jako opravdu vynikající, vyjádří to tím, že z pohodlné polohy sedění se postaví a takto tleskají. Takže i na čistě lidské, profánní, mimo sakrální úrovni už vidíme, že lidské tělo vyjadřuje emoce, postoj i ocenění změnou polohy těla.

Budeme tedy dnes mluvit o tom co znamená postavit se, co znamená stát a co znamená i to, že osobně stojíme spolu. Protože nejde samozřejmě o šoubyznys, v celé Bibli, v celém Písmu svatém máme vstávání a stání jako postoj, který vyjadřuje vztah mezi člověkem a Bohem.

Tedy zopakujme si, že postavit se vyjadřuje u člověka jeho zvýšenou pozornost z pohodlné polohy do polohy aktivní. Nakonec ještě i vítězství nad smrtí se vyjadřuje slovy „vstát z mrtvých“. To je to vrcholné, co nám Písmo svaté přináší, že smrt není vítězná, vítězný je život a „vstát z mrtvých“ obsahuje slovo vstát.

Tak například, když zpíváme Aleluja „chvalte Boha“ a přitom vstáváme, tak naše zvýšená pozornost je zaměřená na přítomnost Pána. Svatý Ondřej Svorad a Benedikt prožívali Boží přítomnost. Ať se modlili, ať pracovali nebo se postili, vždy to bylo zaměřené na Boží přítomnost.

„Pán s vámi“ jsou slova, která potom říká ten, kdo čte evangelium čili když stojíme, tak stojíme v Boží přítomnosti a naše stání spolu se slovy „Pán s vámi“ nejhutněji

vyjadřuje, že postavení se a stání je zvýšení pozornosti vůči Pánu, který přichází v evangeliu.

Když Ježíš kázal například z loďky tak výslovně čteme, že zástup stál na břehu a poslouchal ho. Mluvil jsem i o Starém Zákoně. Prorok Ezechiel říká: „Synu člověka postav se, budu s tebou mluvit.“ (Ez 2,1)

Toto jsou Boží slova orientovaná na člověka. „Postav se, budu s tebou mluvit.“ My se při čtení evangelia postavíme, protože Bůh nám chce něco říci, chce s námi mluvit přes právě přečtené evangelium. Člověk, který se postaví si uvědomuje, že Bůh ho oslovuje a že je Bohem volaný a povoláný. Zde nás samozřejmě hned napadne obraz, který čteme v evangeliu, který popisuje povolání svatého Matouše, který seděl u mýtného stolku a čteme výslovně že on, když ho Ježíš oslovil a zavolal, ihned vstal a šel za Ježíšem. Též ze sezení přešel do stání a stání bylo vlastně pohotovostní polohou vykročit za Ježíšem.

Takto se dostáváme od gesta postavení se do gesta stání. Mohli bychom říci z dynamického gesta změnou polohy do statického anebo stabilního gesta stání. Člověk je definován jako „homo erectus“ to znamená stvoření, které umí stát na vlastních nohách. Umí udržet rovnováhu na dvou nohách, což vyjadřuje důstojnost člověka, který se umí z této polohy dívat jak na zem, na které žije, tak i k nebi, kam z tohoto pozemského života směřuje.

Ten, kdo stojí je Božím dítětem, má zdravé a pokorné sebevědomí Božího dítěte. V celém Písmu svatém máme motiv stání před Boží tváří, stání v Boží přítomnosti, stání jako Boží synové a Boží dcery. V souvislosti se svatým Ondřejem Svoradem a Benediktem mluvíme o bdělosti, to znamená stání jako zvýšené pozornosti vůči Pánově přítomnosti, který nám něco říká a my bděle posloucháme co nám říká, abychom potom z této polohy stání, z té aktivní polohy očekávání Božího impulsu mohli udělat to, co Bůh od nás žádá.

Nakonec vícekrát Ježíš říká k těm, které uzdravuje: „vstaň a chod!“ Vstaň a vykroč. Ježíš to říká například ochrnutému, ale říká to ve více situacích. Čili stání je poloha pohotovosti člověka ochotného vykročit. Stání je poloha člověka, který je schopen se dívat jak na zem, tak i do nebe. Protože je to poloha, pozice Božího dítěte, je to gesto bdělosti, je to proto samozřejmě i modlitba. Stání v modlitbě.

Výslovně čteme, když Ježíš mluví o farizejovi a celníkovi, jeden se modlí (*ve svém duchu, jako*) sám před sebou a o sobě, druhý se modlí k Bohu. Oba dva po dobu modlitby stáli. O obou to čteme: stáli a modlili se. Není jedno ani to, drazí bratři a sestry, že při zpěvu Aleluja, když se připravujeme na poslouchání Božího evangelia vstáváme společně. To, že se postaví celé shromáždění, celé společenství věřících farnosti je gesto o tom, že jsme bdělí ne individuálně, ale že jsme bdělí společně jako společenství, že se vnímáme jako spolupoutníci do nebeské vlasti, například ve farnosti, komunitě a v celé církvi. Jsme rodinou Ježíše Krista. Víťame ho! Při slovech „Pán s vámi“ stojíme a tím stáním vyjádříme, že jsme připraveni pozorně naslouchat Pánu. I pro to se postavíme a stojíme, protože tímto vrcholí bohoslužba slova. Tím že se postavíme a stojíme jakoby vyjadřujeme, že si toto uvědomujeme, že to přijímáme a očekáváme. Člověk, který přijímá dar se postaví. Těžko si představit člověka, kterému přijdou dát dar, kterému přijdou gratulovat, jeho ocenit, dát mu něco velmi

vzácného a on by při tom seděl. Jedině že by to byl člověk, který kvůli věku nebo nemoci nemůže stát. Z pravidla ale přijímáme dary ve stoje, abychom tím vyjádřili naši úctu, naši pozornost a naši vděčnost vůči těm, kteří nám dar dávají.

Bratři a sestry snad nám těchto několik myšlenek pomůže k tomu, abychom si i při gestech, která jsou přirozenou součástí každodenního života uvědomovali, že ve mši svaté jde o něco víc než o změnu polohy proto, abychom neusnuli, jak to někteří lidé říkají, ale abychom pozorně bděli. Je to něco víc, je to biblicky podložené a můžeme tam najít tyto motivy. A když jsme se tedy postavili, zpívali jsme Aleluja, chvalte Boha, vyzývali jsme se navzájem v celém společenství. Potom ten, kdo přijde přečíst evangelium řekne slova: „Pán s vámi“. My odpovíme: „I s tebou.“ Poté zazní čtení svatého evangelia podle... a potom je tam jméno evangelisty. Co to znamená, co tím vyjádříme? To bude budoucí téma.

At' je pochválen Pán Ježíš Kristus.

Z pramene 17. 07. 2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/postavenie-a-statie-vo-svatej-omsi->

20. Slova, která zazní před čtením evangelia

Milí bratři a sestry,

v právě přečteném svatém evangeliu jsme až čtyřikrát slyšeli slovní spojení poslouchat Boží slovo. Čtyřikrát to bylo proto, že vlastně jde o stupňovité poukázání na to, že někdo může poslouchat slovo tak, že v něm nezanechá ani stopu. To bývá proto, že ho poslouchá nesoustředěně, dokonce možná odmítavě až po opačnou reakci, kdy to slovo v jeho životě přináší mnohonásobně dobrou úrodu. My posloucháme Boží slovo, právě jsme přečetli evangelium, to je slovo, které v nás má nalézt dobrou půdu a přinášet dobré ovoce.

Proto také úvod k svatému evangeliu je takový, aby povzbudil k tomu nejlepšímu ovoci, kterým je přijetí Ježíše Krista jako našeho Pána. Jako našeho osobního Spasitele a Vykupitele. Jako toho, který je Pánem našich myšlenek, našich úmyslů, našich rozhodnutí, jednoduše Pána celého našeho života. Také dnes pokračujeme ve výkladu gest, slov a symbolů mše svaté, a budeme se soustředit na slova, která zazní před přečtením evangelia: „Pán s vámi!“ – „I s tebou“ (slovensky „I s duchom tvojím.“), čtení ze svatého evangelia podle Matouše, Lukáše, Marka, nebo Jana a po jeho přečtení je odpověď: „Chvála tobě Kriste!“

Během mše svaté je několikrát vysloveno: „Pán s vámi!“ Na začátku mše svaté, před čtením svatého evangelia, před prefací, na začátku eucharistické slavnosti a na konci před požehnáním. Tato opakovaně říkaná slova mají jeden a ten samý cíl: povzbudit, potvrdit, požehnat, popřát, aby Pán byl s věřícími.

My samozřejmě umíme najít tento pozdrav také na mnoha místech Písma svatého jak v textech Starého, tak i Nového zákona. V knize Exodus: Mojžíš říká Bohu: „Kdo jsem já, abych šel k faraonovi a vyvedl Izraelce z Egypta?“ (Ex 3,11)

Bůh mu odpověděl. „Já budu s tebou!“ Tedy „Pán je s vámi“, neboť on slibuje, že bude s námi už v době kdy izraelský národ měl přejít z otroctví na svobodu.

V knize soudců například Gedeon poslechl slova anděla, který ho oslovil: „Pán s tebou udatný hrdino!“ Zde je Pán jako ten, který posiluje toho, který má bojovat, zápasit za svůj národ.

V knize Rút je postava Bóza, který přišel z Betléma a on sám pozdravil žence „Hospodin s vámi!“ (*Pán, nechť je s vámi*) a oni odpovídali: „Hospodin ti žehnej!“ (Rút 2,4)

Na začátku 20. kapitoly Deuteronomia znovu slyšíme, že když Izraelci měli jít bojovat každému z nich je připomínáno: s tebou bude Pán, tvůj Bůh, který tě vyvedl z egyptské země, je s tebou.

Prorok Izajáš k nám mluví o Emanuelovi, který přijde a spasí lid. Emanuel čili „Pán s tebou“, Bůh s námi.

V Novém Zákoně samozřejmě Panně Marii při zvěstování anděl řekl: „Bud' zdráva, milostiplná! Pán s tebou!“ (Lk 1,28)

U svatého Matouše, v závěru tohoto evangelia, je příslib: „Hle, já jsem s vámi po všechny dny až do konce světa.“ (Mt 28,20)

Já budu s tebou, Pán s tebou, Pán je s vámi, s tebou bude Pán, Emanuel je Pán s vámi, mezi vámi přítomný, nakonec já jsem s vámi, Pán s tebou. To jsou různé formy vyjádření stejné a úžasné skutečnosti, která je přáním, požehnáním. Je vlastně vyznáním víry, je zjevením Boží přítomnosti a tento pozdrav má jakoby dvě dimenze. Kristologickou, protože Pánem je zde vždy míněn Ježíš Kristus, je to o něm. Tedy Pán je s vámi, Kristus je s vámi, Kristus je mezi vámi, Kristus je ve vašich srdcích, Kristus je ten, který vás sjednocuje – Pán Ježíš Kristus.

Druhá dimenze je velikonoční, protože kněz pozdravuje společenství, které se shromažďuje kvůli ukřižovanému a zmrtvýchvstalému Kristu. U sv. Jana evangelisty slyšíme slova: to je Pán, s vámi; ten, který vstal z mrtvých. Když kněz nebo jáhen pozdraví společenství „Pán s vámi!“ mohla by vyvstat otázka proč neřekne „Pán s námi“?

Proč kněz neříká lidem Pán s námi? Ale „Pán s vámi!“ Je to proto, že ústy kněze mluví sám Kristus ke své církvi. Celebrant má vlastně povinnost nechat Krista promlouvat svými ústy s vědomím, že slova, která pronáší k věřícím ve jménu Krista jsou určena i pro něho. Přijímá je ve stejné chvíli, kdy je říká věřícím ve stejném aktu víry, kdy Kristus je (skrze něj) říká k věřícím, když Kristus uprostřed eucharistického slavení shromažďuje svým duchem, aby se vzdávaly díky Otci. Pán s vámi tedy znamená: vy jste společenství, vy jste církve, vy jste Ježíšova rodina, vy jste ti, kteří jste byli Ježíšem vykoupeni.

Věřící, na slova „Pán s vámi!“ odpovídají „I s tebou!“ („I s duchem tvójím“). V nejpůvodnější verzi zde máme zakódované slovo ruach. V hebrejském smyslu slova to znamená, člověk není rozdělený na ducha a tělo, ale pod slovy „I s tebou!“ („I s duchem tvójím“) se myslí duch ve smyslu celého, celistvého člověka.

Znovu se vracím k otázce, proč kněz neříká Pán s námi, ale Pán s vámi.

Vysvětlení máme v odpovědi „I s tebou!“ („I s duchom твоjím“). Jak poukazuje sv. Jan Zlatoústý už ve 4. století nejde jen o prostou odpověď na pozdrav. Kněz totiž směrem k věřícím pozdravem „Pán s vámi!“ zároveň vyjadřuje vy jste společenství uprostřed kterého stojí sjednocující Ježíš Kristus, který z nás dělá rodinu a věřící odpovídají knězi, jako knězi „I s tebou!“

Svatý Jan Zlatoústý potvrzuje že je to ten Duch, který je typický, specifický pro kněžskou službu. Kněz tedy říká věřícím vy jste církev a věřící odpoví „I s tebou!“ („I s duchom твоjím“), ty jsi náš kněz, ty jsi vysvěcený Kristův služebník. Když biskup klade ruce na kněze, a modlí se při kněžském svěcení takzvanou konsekrační modlitbu, tak před touto modlitbou je to jáhen a po této modlitbě už je neodvolatelně, nesmazatelně vysvěcený Kristův kněz.

To znamená, že kněz uznává shromážděný Boží lid, aktivní přítomnost samého Boha mezi nimi, společenství stojící před Pánem. V odpovědi „I s tebou!“ společenství v knězi uznává člověka, který dostal ducha Božího, proto, aby vedl bohoslužbu. Tento dar dostal vkládáním rukou biskupa a konsekrační modlitbou, v níž se v nejrůznějších variantách až šestkrát vzpomíná Duch Svatý a jeho působení.

Ještě před touto modlitbou se biskup ptá jáhna, který má být vysvěcen, zda chce být Kristovým knězem a výslovně i na to, zda chce být vedený Duchem Svatým a tento jáhen odpovídá slovem „chci“. Když tedy věřící odpovídají knězi nebo jáhnovi „I s tebou!“ (nebo „I s duchom твоjím“), tak myslí i na toho ducha, který má vést hlasatele Božího slova při hlásání Kristova evangelia. Jakoby logicky následují „Slova svatého evangelia podle... zde jméno evangelisty, ze kterého je čten text.

Tedy shrnutí: „Pán s vámi!“ – „I s tebou!“ („I s duchom твоjím“) a pak pod vedením Ducha Svatého, jáhen nebo kněz hned vykoná to co je pro něj specifické, že má hlásat Boží slovo. Čtení ze svatého evangelia podle... a na to věřící odpovídají: „Sláva tobě, Pane.“ – Tímto už oslovují Ježíše Krista, je tam to slovo tobě, je tam to slovo sláva tobě a je tam to oslovení Pane. Toto je cílem celého evangelia.

Cílem je, aby věřící přijali Ježíše Krista osobně a řekli „Sláva tobě, Pane“, aby celý jejich život byl k Boží slávě. U sv. Pavla v prvním listu Korint'ánům čteme, „Pán s vámi“ a ve druhém listu Korint'ánům čteme o světle evangelia, které je světlem Kristovy slávy. Slovo sláva pochází z hebrejského termínu kabot, který v podstatě znamená označení toho, co má váhu, co je důležité, rozhodující. Spojení tohoto slova se slovem Pána znamená, že si ho vážíme, že je pro nás důležitý, že před ním máme respekt a že je nejvyšší hodnotou našeho života (i s uznáním, že má moc a svou silou všechno řídí). Proto – „Sláva tobě, Pane.“

Touto odpovědí otevírají věřící svá srdce pro text evangelia, který bude následně přečtený. V evangeliu vždy a zásadně je jeho hlavní postavou, hlavním hrdinou, můžeme říci nejvyšší postavou sám Ježíš Kristus, kterému věřící říkají: „Sláva tobě, Pane.“

Tento úvodní dialog před evangeliem disponuje věřící i kněze k tomu, aby toto evangelium přineslo dobrou, mnohonásobnou úrodu, aby to byla setba do dobré půdy lidských srdcí. S tím souvisí i ještě jedno zvláštní gesto, kterým jsou tři křížky, které si věřící i sám kněz či jáhen, který čte evangelium dělá na čele, na rtech a na hrudi. Ale toto je už téma našeho příštího uvažování o gestech, slovech a symbolech mše svaté.

At' je pochválen Pán Ježíš Kristus.

Z pramene 24. 07. 2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/slova-ktore-odznej-u-pred-precitanim-evanjelia>

21. Tři malé křížky před čtením evangelia

Drazí bratři a sestry,

pokud krátce shrneme to, co je poselstvím dnešního evangelia, je to o tom, že Ježíšovi rodáci odmítali jeho slovo. Učil je v synagoze a můžeme předpokládat, že se nejdříve četly posvátné texty ze Starého Zákona a Ježíš potom na základě těchto textů je učil a oni to odmítli. Proto i my, když čteme Boží slovo a když bohoslužba slova vrcholí čtením evangelia, jak jsme o tom mluvili při minulém uvažování, je tam několik úkonů, které nás mají připravit, disponovat, otevřít pro přijetí Božího slova ve všech dimenzích (rovinách) naší existence. Proto při slovech sláva tobě Pane, hned potom takovým způsobem odpovídáme na slova kněze, že je to „čtení ze svatého evangelia podle“ jednoho z evangelistů.

Při těch slovech „sláva tobě Pane“ děláme gesto, že palcem ruky uděláme křížek na čelo, na rty a na hrud' s tím, že kněz ještě před tím dělá znamení kříže také na začátek svatého evangelia v samotné knize, kde je toto evangelium uvedeno a ze kterého se čte. Tedy když děláme tyto tři křížky, tak to má svůj význam a když pokračujeme ve vysvětlení gest, symbolů a slov mše svaté, tak se dnes budeme zabývat tímto tématem.

Proč si děláme křížek na čelo, na rty a na hrud'? A proč ještě před tím kněz udělá kříž před svatým evangeliem, před jeho textem? Kříž na začátku evangelia a značený palcem do samotné knihy evangeliáře nebo lekcionáře znamená, že to, co jdeme přečíst je možno pochopit jen pod interpretačním klíčem kříže. Jenom přes kříž můžeme pochopit každé jedno evangelium. Svatý Pavel říkal: Běda by mi bylo, kdybych hlásal jen Krista, a ne Krista ukřižovaného (srov 1Kor 9,16 a 1,23).

Všechno, co čteme v evangeliu i v dnešním evangeliu nabírá a nabývá plnosti tehdy, když si uvědomíme, že tato slova i dnešní příběh se odehrávají s Ježíšem, který bude ukřižovaný, z kříže se bude modlit za svoje nepřátele a mučitele a vstane z mrtvých.

Láska kříže, když to takto chceme vyjádřit, je výchozí filtr nebo prisma (podmínky určující způsob pohledu), přes které máme poslouchat Boží slovo. V prvním listu Korint'ánům dokonce svatý Pavel spojuje dvě slova: slovo a kříž. Neboť „slovo kříže

je bláznovstvím těm, kdo jsou na cestě k záhubě, ale nám, kteří jdeme ke spáse, je Boží mocí.“ (1 Kor 1,18)

Proč si děláme potom křížek na čele, rtech a hrudi? První text, který nám tato tři drobná gesta vysvětluje, byl napsán asi 600 roků před Kristem, v páté Mojžíšově knize, která se nazývá Deuteronomium. Zde v šesté kapitole Bůh mluví k člověku: „*A tato slova, která ti já dnes přikazuji, budeš mít ve svém srdci!*“ (Dt 6,6) A pokračuje slovy: Poučuj o nich své syny a sám o nich uvažuj, ať jsou jako znamení na čele mezi tvýma očima (srov Dt 6,7-8).

V tomto krátkém textu máme naznačený jak křížek na čelo, ať je to znak mezi tvýma očima, i křížek na rty, který není připomenutý přímo, ale je tam řečeno poučuj o nich své syny, a to je poučení slovy, tedy ústy, rty a ať je ve tvém srdci.

Východiskem k vysvětlení toho, proč si děláme křížek na čele je symbol tau, poslední písmeno hebrejské abecedy, které má velkou symbolickou sílu už ve Starém Zákoně, protože vyjadřuje Boží lásku a Boží spásu.

V knihách proroka Ezechiela, v jejích textech čteme, jak Bůh posílá svého anděla, aby čelo Božích služebníků označil pečetí nebo na ně napsal znak písmene tau.

Hospodin poručil: „*Projdi středem města, středem Jeruzaléma, a označ znamením na čele muže, kteří vzdychají a sténají nad všemi ohavnostmi, které se v něm páchají.*“ (Ez 9,4) [Poznámka překladatele: Ve zde citované české Bibli chybí upřesnění znamení tau, proto následuje slovenské katolické znění:]

„Prejdi cez mesto, cez Jeruzalem, a urob značku Tau na čelá mužov, ktorí vzdychajú a jaskajú nad rozličnými ohavnosťami, ktoré sa uprostred neho dejú.“

Také v poslední knize Nového zákona je naznačený tento znak spásy na čele těch, kteří jsou Bohu věrni. (Anděl s pečetidlem živého Boha volal:) „*Neškodte zemi, moři ani stromoví, dokud neoznačíme služebníky našeho Boha na jejich čelech!*“ (Zj 7,3)

Pak jsem viděl, jak Beránek stál na vrchu Sion a s ním 144 000 těch, kteří mají na čele napsané jeho jméno a jméno jeho Otce. Stále mluvíme o znaku na čele, který ihned převzali křesťané, nacházíme ho v podobě ilustrace, v podobě maleb v římských katakombách, neboť písmeno tau v podstatě velmi jasně a jednoznačně připomínalo kříž a velmi rychle byl s křížem identifikovaný. Kříž, na kterém Ježíš zemřel za svět.

Je třeba říci, že až do přelomu 1. a 2. tisíciletí si křesťané nezvykli žehnat se velkým křížem, který se dotýkal čela, hrudi a ramen, ale malým křížem na čele, což nakonec zůstalo v některých obřadech. Když si děláme kříž na čele v jistém smyslu slova si připomínáme, že jsme pokřtěni, protože po prvé jsme takové znamení kříže dostali při našem křtu, kdy naši rodiče a kmotři vyjádřili ochotu plnit závazek křestního rodičovského a kmotrovského poslání a závazků. Kněz, jáhen nebo ten který křtil, říkal: vy křestní kmotři máte rodičům pomáhat plnit tuto povinnost. Jste ochotni v tomto pomáhat? Křestní kmotři odpověděli ano. Kněz pak označil dítě na čele křížkem a řekl: Milé dítě nebo vyslovil jméno dítěte, svatá matka Církev tě přijímá s velkou radostí a v jejím jménu tě označuji znakem kříže. Když si tedy děláme křížek na čele před čtením evangelia, tak to znamená také to, že my pokřtění lidé máme Ducha Svatého, neboť jsme byli pokřtěni ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého a jako takoví jdeme naslouchat evangeliu.

I při biřmování, na které si všichni už můžeme pamatovat, na rozdíl od křtu, kdy jsme byli většinou malé děti, nám biskup křížmem udělal na čele křížek a říkal: přijmi znak daru Ducha Svatého.

Je to tentýž Duch Svatý, který inspiroval ty, kteří napsali Písmo svaté. Tohoto stejného Ducha dostáváme při biřmování jako znamení křesťanské dospělosti. Jako takoví jsme i disponovaní, Bůh nám pomáhá, abychom uměli porozumět tomu, co čteme v Písmu svatém. Protože není lhostejné ani to, že označení křížkem je děláno na hlavě, která je chápána jako sídlo inteligence, rozumu a paměti. To znamená, že když si děláme křížek na čelo, ať to tedy celé sumarizujeme (shrňeme), tak Pane já, který jsem pokřtěný, já, který jsem biřmovaný prosím dej mi, abych myslí přijal a porozuměl co nejvíce z tvých milostí, to, co se zde čte abych si to zachoval v paměti, a abych to pak uměl hlásat v každodenním životě. Při tomto hlásání jsme již u druhého značení křížku na rty.

Je namístě říci, že každý kněz, který čte svaté evangelium a dělá na své rty křížek, koná to nejméně po druhé. Kněz nebo jáhen, když se ráno začal modlit breviář, tak v duchu žalmu 51. vždy udělal na svých rtech křížek se slovy: „*Pane, otevři mé rty. A má ústa tě budou chválit.*“ (Slovensky: ohlasovat tvoju slávu). Velmi zde cítíme, jak to vnitřně rezonuje se začátkem breviáře.

V povolání proroka Izajáše čteme, jak mluví před Bohem, že tehdy řekl: „*Běda mi, jsem ztracen. Jsem člověk nečistých rtů a mezi lidem nečistých rtů bydlím... Tu ke mně přiletěl jeden ze serafů. V ruce měl žhavý uhlík, který vzal kleštěmi z oltáře, dotkl se mých úst a řekl: Hle, toto se dotklo tvých rtů, tvá vina je odňata a tvůj hřích usmířen.*“ (Iz 6,5-6)

Dělám si tedy křížek na rtech s vírou, že takovým uhlíkem je i evangelium, které se jde číst. Že toto evangelium má sílu očistit moje rty.

Druhá dimenze je, že tímto očištěním a odpuštěním, které působí dotyk evangelia na mých rtech je osvobozením pro komunikaci o Božím království. Křížek na rtech může být Ježíšův dotek hluchoněmého, když se dotkl jeho jazyka a ten jazyk se rozvázal. Přijmout vyslechnuté evangelium představuje výzvu rozmělnit je do každodenních drobných typů komunikace, rozhovorů, dialogů a podobně.

Kněz, jáhen i každý křesťan je povolán k tomu, aby hlásal evangelium. Mimochodem s tímto velmi hluboce souvisí i gesto, o kterém bude ještě řeč v budoucnu. Kněz, když dočte evangelium, tak vezme knihu, políbí ji a říká: „*Radostná Boží zvěst ať nás osvobodí od hříchů*“ (na Slovensku: slova svatého evangelia ať smyjí naše provinění). To znamená, že i v tomto gestě a v těchto slovech a v této tiché modlitbě, kterou věřící neslyší je vyjádřena víra v sílu toho evangelia, jak očišťuje naše rty, jak očišťuje nitro.

Mezi očištěním rtů a mezi očištěním srdce je velmi hluboká vnitřní souvislost, protože jak čteme v Písmu svatém „*z plnosti srdce hovoří ústa*“ (srov Mt 12,34 a Lk 6,45). Co máš v srdci nebo co nemáš v srdci, je slyšet z tvých úst, z tvých rtů, neboť srdce je sídlem vůle, úmyslů a citů.

Při křtu je také pomazání na hrudi olejem katechumenů, kterým kněz pomaže dítě na hrudi a říká přitom tato slova: *Ať tě posiluje síla Krista našeho Spasitele. Na*

znamení toho tě mažu olejem spásy v Kristu našem Pánu, který žije a kraluje na věky věků.

Přečtené evangelium se znamením kříže na hrudi má otevřít naše srdce opravdu proto, abychom posilněni silou našeho Spasitele Ježíše Krista uznávali, že on žije a kraluje na věky věků.

Mnoho dalších citátů z Písma svatého nám toto gesto vysvětluje. Například: žalm 27: „*Mé srdce si opakuje tvoji výzvu: Hledejte mou tvář. Hospodine, tvář tvou hledám.*“ (Ž 27,8)

U proroka Joela: „*Roztrhněte si svá srdce a ne šaty*“ (Jl 2,13)

U Izajáše (i Matouše) „*Tento národ mě chválí svými rty, ale jeho srdce je daleko ode mne.*“ (Mt 15,8 a Iz 29,13)

U Marka: „*Ze srdce lidí vycházejí všechny zlé úmysly...*“ *potom jsou vyjmenované (srov Mk 7,15-23).*

Takto bychom mohli pokračovat, ale ukončíme citátem od svatého Lukáše: „*Vždyť kde je váš poklad, tam bude i vaše srdce!*“ (Lk 12,34) (Totéž čteme u svatého Matouše: „*Vždyť kde je tvůj poklad, tam bude i tvé srdce.*“ Mt 6,21) Takže, drazí bratři a sestry, dnes zakončíme tímto citátem a vždy si zpytujeme svědomí, když kněz po přečtení evangelia řekne: „slyšeli jsme slovo Boží. Dejme si za to otazník. Slyšeli jsme soustředěně, s vírou, s láskou, s otevřenou myslí, s otevřenými komunikačními cestami, s otevřenými rty pro hlásání Božího slova a s otevřeným srdcem pro jeho přijetí do nejlepší dimenze naší existence? Udělejme všechno proto, aby bylo cítit, že všechno, co jsme slyšeli chceme také konat. To je důkazem toho, že jsme to slovo slyšeli s láskou, zodpovědně a s hlubokou vírou, že nám to říká živý Kristus.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus.

Z pramene 31. 07. 2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/trojity-krizik>

22. BOHOSLUŽBA SLOVA – Po přečtení evangelia

Milí bratři a sestry,

se železnou pravidelností, vždy když kněz nebo jáhen přečte evangelium, tak řekne „slyšeli jsme slovo Boží“ a na to věřící odpovídají: „chvála tobě Kriste“. Mezi tím, ten, kdo přečetl evangelium, nebo v některých případech, kdy se evangeliář odnese biskupovi při slavnostních mších svatých, tak evangeliář anebo samotný text evangelia políbí s tichou modlitbou: „slova svatého evangelia ať smyjí naše provinění“ (v české liturgii: „*Radostná Boží zvěst ať nás osvobodí od hříchů*“).

Pokračujeme ve výkladu gest, slov a symbolů ve mši svaté a dnes se budeme zabývat těmito čtyřmi věcmi: „slyšeli jsme slovo Boží, chvála tobě Kriste, políbení evangelia a tichá modlitba s prosbou o smytí našich provinění: „Radostná Boží zvěst ať nás osvobodí od hříchů“.

„Slyšeli jsme“, řekne kněz po přečtení evangelia, a je to i otázka na nás. Opravdu jsme slyšeli slovo Boží? Je to otázka po naše svědomí. Soustředili jsme se? Kdyby se nás někdo bezprostředně po přečtení evangelia zeptal: můžeš mně říci co jsi slyšel? O čem to bylo?

„Slyšeli jsme“ to je konstatování, protože někdo to evangelium přečetl a my jsme ho slyšeli, slyšeli jsme slovo Boží. Kéž bychom si mohli říci: „ano, slyšeli jsme ho nejen ušima, ale také jsme ho vnímali srdcem.

Ta formulace je v množném čísle, slyšeli jsme, neboť evangelium posloucháme jako společenství, jako církve, jako bratři a sestry. Můžeme se vnímat jako zástupy například u Genezaretského jezera, které tak soustředěně poslouchaly Ježíše, že zapomněly na potřebu jídla, které jim Ježíš pak poskytl, ale zároveň s velkým duchovním poselstvím.

Jestliže jsme ho slyšeli společně, to sjednocující Boží slovo, které z nás vytváří společenství, Ježíšovo slovo, slovo Páně, které z nás dělá bratry a sestry, tak je to živá situace, přes kterou mezi nás vstupuje živý Kristus.

Říkáme proto, že jsme slyšeli slovo Boží. Proto to říkáme na konci každého svatého evangelia, vždy zásadně a za každých okolností, nikdy se to nemění, neboť to není úryvek z krásné literatury. V té autor a hlavní hrdina, jak to popisují starobylé události, jsou zpravidla mrtví. Při čtení evangelia je jak autor Duch Svátý, tak i hlavní postava těchto příběhů Ježíš Kristus živý, vítězný a z mrtvých vstalý. Je to živé slovo, slovo života účinné a proměňující.

Uvedl bych příklad světce raného křesťanství sv. Antonína poustevníka. Jednou byl v chrámě a uslyšel slova evangelia sv. Matouše: „*Chceš-li být dokonalý, jdi, prodej svůj majetek a rozdej chudým, a budeš mít poklad v nebi. Pak přijď a následuj mně!*“ (Mt 19,21) Tato slova v něm tak hluboce rezonovala, že doopravdy prodal všechno, co měl a odešel do pouště, aby se tam modlil. Na tomto místě v poušti, protože byl mužem modlitby, mohl mnohým lidem, kteří za ním přicházeli poskytovat velkou duchovní útěchu.

Svatý Augustin, který byl velmi inspirovaný právě vzpomínaným svatým Antonínem poustevníkem, slyšel zase slova sv. Pavla z listu Římanům (není to evangelium, je to list sv. apoštola), který ale o Ježíšovi mluví slovy: „*oblečte se v Pána Ježíše Krista a nepečujte o tělo tak, že by to vyvolávalo žádosti.*“ (Řím 13,14) Toto byl bod zvratu v životě sv. Augustina.

Tedy, slyšeli jsme slovo Boží? Dovolili jsme, aby slovo Boží zasáhlo naše srdce a nasměrovalo nás na lásku? Konverze lásky, ta soustavná konverze k lásce, která se vyžaduje každý den. Naslouchali jsme, slyšeli jsme slovo Boží s otevřeností?

Na slova „*slyšeli jsme slovo Boží*“ odpovídáme všichni společně a každý sám za sebe „*chvála tobě Kriste*“. Tímto vlastně vyznáváme, že ztotožňujeme slova Pána s Kristem, že on je Pán. Vzdáváme osobní a adresnou chválu Ježíšovi. Ovocem vyslechnutí Božího slova je chvála. Chválit Pána a rozpoznat a chválit Ježíše jako Pána.

Vzpomeňme si na sv. apoštola Tomáše, který se stal z nevěřícího Tomáše věřícím Tomášem s nekrásnějším vyznáním Ježíše Krista, když řekl: „Pán můj a Bůh můj.“ „*Chvála tobě Kriste*“, to „tobě“, to osobní, adresné, já osobně tobě Ježíši Kriste, můj Spasiteli a Vykupiteli říkám chválím tě!

U sv. Lukáše čteme v jeho evangeliu například to, jak pastýři potom co se vrátili, oslavovali a chválili Boha za všechno co slyšeli a viděli, jak jim to bylo řečeno už při Ježíšově narození. Chválili Boha, chválili Boha za toho, který přišel, za to dítě Ježíše Krista vzdávali chválu. Chvála tobě Kriste!

Také ve Skutcích Apoštolů o životě první křesťanské komunity čteme, že každý den zůstávali svorně v chrámu, po domech lámali chléb ...chválili Boha, a ...Pán rozmnožoval den co den počet povolanych ke spáse. (srov Sk 2,46-47)

Když odpovídáme slovy „*Chvála tobě Kriste*“, když věřící odpovídají touto větou, tak vidí, jak kněz zvedá evangelium a políbí ho. Nebo při slavnostních mších svatých, tak jak jsem již řekl, ten, který přečetl evangelium, jáhen nebo kněz, ho může odnést biskupovi a ten ho políbí.

Co znamená toto gesto? Ono nějakým způsobem doplňuje, vysvětluje a prohlubuje to, co jsme již řekli. Políbení evangelia je tichou modlitbou. Když něco líbám tak mlčím. Mlčím, aby hovořil Bůh. Neboť kniha evangelia je sám Kristus: on je slovo, které se stalo tělem. V raných dobách křesťanství nebylo políbení evangelia jen gestem kněze nebo jáhna, ale i celého společenství. Tak jako dnes můžeme být svědky toho, že ve východních liturgiích se líbají ikony, ikony Ježíše Krista, jeho obrazy, které jsou jeho symbolem, které ho reprezentují, tak tento zvyk, tento způsob se přenesl také na evangeliář, který se též chápal jako určitá ikona Ježíše Krista. Toto přirovnání je samozřejmě velice příhodné, protože je to živé slovo, je to Ježíšovo účinné slovo. Tedy, když políbím evangeliář je to vyznání víry v Ježíšovu účinnou přítomnost v jeho slovech. Je důležité abychom při políbení evangelia, které v našem jménu dělá ten, který ho přečetl, abychom ho nelíbali jako hříšník Jidáš. Ten tím svým polibkem Ježíše zradil. Ale abychom ho líbali jako hříšnice líbající Ježíšovy nohy při její konverzi, když se obrátila, když uznala Ježíše jako svého Vykupitele a Pána. Políbení evangelia nemůžeme dostatečně porozumět, pokud nevíme, co ten, kdo líbá evangelium vlastně dělá a říká. Je sice ticho, ale víme, že tiše vyslovuje: „Slova svatého evangelia ať smyjí naše provinění.“ (v české liturgii: „*Radostná Boží zvěst ať nás osvobodí od hříchů*“.)

Tichá modlitba doplňuje a vysvětluje co se odehrálo v těch několika slovech a gestech před tím. Především jde o „*slova svatého evangelia*“ (nebo v česku: „*Radostná Boží zvěst*“), která jsou vyznáním: toto svaté evangelium a tato slova jsou svatá, jsou slovy Krista, ta slova mají moc smývat naše hříchy.

Kdybychom si představili celé evangelium, tak jak smývají slova svatého evangelia naše hříchy? Především nás usvědčují z toho, že jsme hříšníci. Každá hříšná postava v evangeliu, která se jakýmkoliv způsobem projevila, je zrcadlem pro nás a

výzvou k hledání, zda i my jsme se někdy nezachovali tak jako ta postava, jako ten hříšný člověk.

Ta slova svatého evangelia nás napomínají a zvou k obrácení. Slova svatého evangelia nám odpouštějí, formují naše myšlení, posilňují nás v pokušení, formují i náš styl, náš jazyk, naši mentalitu, naše chování a imunizují nás před pokušením. Ďábel utíká, když posloucháme a žijeme Boží slovo.

Kromě jiného ten, kdo četl evangelium a řekl slova svatého evangelia ať smyjí naše provinění (nebo „ať nás *osvobodí od hříchů*“), tak neříká moje provinění (ani „*mne osvobodí*“), ale naše provinění (a *nás osvobodí*), čili mluví jako ve jménu celého společenství a v tomto smyslu slova to můžeme chápat tak, že on Ježíše uctívá polibkem i v našem jménu, neboť ve jménu všech věřících říká: „Slova svatého evangelia ať smyjí naše provinění“ (nebo „*Radostná Boží zvěst ať nás osvobodí od hříchů*“). Vzpomeňme si na malomocné, slepé, němé, hluchoněmé. Malomocní jsou uzdraveni, němí začínají mluvit, slepí začínají vidět, hluchoněmí začínají slyšet a mluvit.

A každé jedno evangelium je živé slovo, přes které se nás Ježíš dotýká. V každém jednom přečteném evangeliu, když mu nasloucháme s vírou, když ho opravdu posloucháme jako slovo Boží, když skutečně přítom poslouchání našeho Pána Ježíše Krista chválíme a v tomto postoji jeho slovům nasloucháme, tak je to obrovský bonus pro naše každodenní prožívání.

Dovolte mi ukončit dnešní úvahu o evangeliu, o jeho kráse, o jeho vznešenosti, o tom, jaký je to vzácný dar citáty, které vás možná překvapí. Neboť ani jeden z těch citátů nepochází od katolíka, ale od někoho, kdo je významnou postavou dějin, ale něco na téma evangelia řekl. Albert Einstein, jak se uvádí v jeho životopise vydaném v roce 2008 na straně 373, řekl: „Jsem žid, ale fascinuje mně zářivá postava nazaretského.“ Když se ho ptali, jestli věří v historickou existenci Ježíše Krista odpověděl: „Bez nejmenší pochybnosti. Nikdo nemůže číst evangelia bez toho, aniž by si všiml reálné přítomnosti Ježíše. Jeho osobnost pulzuje v každém jednom slově. Žádný mýtus není schopný, nemůže být tak plný života.“ To je první citát.

Druhý citát je od Mahátma Gándhí, který přirovnal svaté evangelium k růži. „Tak jako růže voní tak i slepý může pocítit přítomnost růže. A podobně evangelium má takovou sílu, že i ten kdo nevidí cítí z tohoto evangelia, že je tam něco velmi vzácného.“ A tak Gándhí vyzývá křesťany: „Křesťané, vaše evangelium je o mnoho krásnější než růže. Dělejte všechno, aby z vás hovořil váš život, aby o tom hovořil váš život.“

A nakonec nejkratší citát od velkého německého filozofa Immanuela Kanta: „Evangelium je zřídlo, ze kterého vyšla celá naše civilizace. Proč? Protože v té civilizaci jednotliví lidé to evangelium poslouchali, chválili Krista, a žili ho v každodenním životě. Jinak by evangelium nemohlo formovat naši civilizaci.“

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus.

Z pramene 07. 08. 2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/po-precitani-evanjelia>

23. BOHOSLUŽBA SLOVA – Homilie

Drazí bratři a sestry,

každý kněz nebo jáhen, když jde číst svaté evangelium tak se hluboce ukloní a tiše se modlí: „Všemohoucí Bože, očisti moje srdce a rty, abych mohl důstojně hlásat tvé svaté evangelium.“ (v české liturgii: „*Očist' mi srdce i ústa, Bože, abych dobře zvěstoval tvé svaté evangelium.*“)

Co znamená to hluboké uklonění v kontextu těchto slov? Především vyjadřuje pokoru před čtením Božího slova. Pokoru, která vyžaduje očištění. Očištění srdce, očištění úmyslů, se kterými toto člověk koná i očištění rtů, aby to, co člověk hlásá, vždy hlásal v duchu těch slov, která sv. papež Pius X. (oslavovaný v Církvi 21. 8.) měl jako své heslo: „Vše obnovit v Kristu!“

Abych mohl důstojně hlásat tvoje svaté evangelium. Pane Ježíši je to tvoje evangelium, je to svaté evangelium, neboť je to tvé evangelium. Gesto tohoto úklonu vychází i z biblických citátů, když Pán říká: „*Vy jste zdola, já jsem shora. Vy jste z tohoto světa, já nejsem z tohoto světa.*“ (Jan 8,23) Tím, že se skloníme vyjadřujeme: ano, my jsme zdola, my jsme lidé na této zemi, my jsme lidé hříšní, ty jsi ten, který jsi nahore.

Nebo slovy Jana Křtitele: „*On musí růst a já však se menšit.*“ (Jan 3,30) Tedy když se pokloním před čtením Božího slova, mohu tím vyjádřit také to, že on Ježíš Kristus, který je hlavním hrdinou, hlavním protagonistou evangelia musí růst.

Ano, pokračujeme v tomto výkladu mše svaté, gest, slov a symbolů. Dnes se pozastavíme u kázání a homilií. Slovo kázání používáme na našem území již pět set roků, od patnáctého století a jeho etymologický základ, významy, které se do tohoto slova navrstvily: jsou objevovat, zářit, uvidět, oznamovat a promlouvat. To stejné můžeme říci i o homilii, která znamená, že je to řeč pronášená uprostřed shromáždění, řeč, která je rozhovorem společenství, a je zřejmé, že kázání a homilie jsou dvě slova, která se vzájemně vysvětlují a doplňují. Je důležité říci, že každý jáhen, kněz nebo biskup, ve svém životě zažil situaci, v níž mu biskup vložil do rukou knihu evangelia. Vždy při jáhenském svěcení, to znamená při vysvěcení prvního kněžského stupně jáhenství biskup odevzdává vysvěcenému jáhnu knihu evangelia se slovy: „Přijmi Kristovo evangelium, stal jsi se jeho hlasatelem. Dbej na to, abys tomu, co čteš věřil, v to, co věříš abys učil a co učíš abys uskutečňoval. **„Věř tomu, co čteš, uč tomu, čemu věříš a uskutečňuj to, co učíš.“**

Tato slova je velmi důležité si často připomínat, neboť jsou alfou a omegou každého dobrého kazatele. Když se kazatel skutečně modlí, aby mu Pán očistil rty a srdce, aby mohl důstojně hlásat jeho svaté evangelium. Týká se to čtení evangelia, aby bylo přečteno způsobem, kterým by poslouchající byli do něj vtaženi jako do živého

Kristova slova, přes které Kristus vstupuje do současnosti svých posluchačů. Samozřejmě tato slova se vztahují na kázání, na homilii, která následuje po přečtení evangelia.

Dříve než začneme mluvit o tom jaká má být homilie, jaká jsou kritéria (požadavky) na homilii, která splňuje svoji úlohu a na co je určena řekněme si, že za vším nebo především je duchovní život kněze.

Ve velké míře to, co zazní v kázání, jak to zazní a jakou má účinnost, závisí na tom, jaká je morální úroveň kněze, jak se posvěcuje. Vyžaduje se, aby se modlil, aby četl Písmo svaté s vírou, aby žil to, co hlásá. Nehlásáme sebe, ale Pána Ježíše Krista. My jsme pouze vaši služebníci pro Ježíše, píše sv. Pavel ve druhém listě Korint'ánům. Pokud jde o Boží slovo nejsme ani jeho pány ani původci, ale jen strážci, hlasateli a služebníky – čteme na jiném místě.

Každý kazatel se má Bohu nabídnout jako nástroj a neustále má v sobě obnovovat důvěru v ohlašování založeném na přesvědčení, že sám Bůh tu žije, přibližuje se lidem prostřednictvím kazatele a projevuje svoji moc skrze lidské slovo. Svátý Pavel opět důrazně mluví o potřebě hlásání, protože sám Pán se chce přiblížit k druhým i prostřednictvím našeho slova. Duch, který inspiroval evangelium a který koná v Božím lidu dává inspiraci, jak je potřeba hlásat a jak je potřeba poslouchat.

Duch Svátý působí v člověku i proto, aby se uskutečnilo také to co žádá papež František. Ten žádá a mluví o tak zvané srdečné blízkosti kazatele. Aby mezi kazatelem a společenstvím, ke kterému mluví, byl vztah srdečné blízkosti.

Tak si tedy řekněme, jaká má být homilie. Především homilie má přemost'ovat přečtené evangelium a vyznání víry, které následuje po kázání. Má vycházet z evangelia a směřovat k tomu, aby alespoň jeden aspekt ve vyznání víry se prohloubil. Každý kazatel by si měl ve svém svědomí klást otázku: to co jsem teď lidem povídal, po přečtení evangelia, prohloubí jejich víru? Prohloubí jeden z článků víry, kterou při slavnostech a v neděli vyznávají? Homilie má prohloubit vyznávanou víru a také připravit na eucharistii. Ježíš účinný ve slově je ten samý Ježíš, který je účinný v eucharistii. S tímto souvisí, i když se to na první pohled nezdá, často probírané téma délky kázání.

Kázání má být přiměřeně dlouhé. Harmonické s ostatními částmi slavení, aby slovo kazatele nezabíralo příliš mnoho místa a Pán mohl zazářit více než jeho služebník.

Kazatel není zdrojem světla ani sám není světlo, on vlastně je okno, které má to Boží světlo, světlo, kterým je Kristus propouštět. A víme že okno propustí tím více světla, čím je čistější, čím je otevřenější, můžeme říci i čím je pokornější.

Okno nechce ukázat, že já jsem okno. Okno má být čisté proto, aby se světlo zvenku dostalo dovnitř. Dobré kázání, dobrá homilie, má být podle kritérií, které velmi široce rozvinul papež František v dokumentu „Radost z evangelia“.

Promluva má být srozumitelná! K tomu, aby byla srozumitelná, kazatel, kněz, farář, který se postaví před své farníky má být muž ze kterého je poznat, že poslouchá Boží slovo, rozjímá Boží slovo, žije z Božího slova a zároveň naslouchá i lidem. Tak

se naučí mít jednoduchý a jasný jazyk semknutý kolem jednoho téma a používá terminologii, symboly, události, příklady, které jsou blízké těm, kteří ho poslouchají.

Neboť on jim předem naslouchal, on s nimi žije, ví, čím se trápí a z čeho se těší. On zná hlavní problémy v komunitě i radosti, které komunita prožívá. Nakonec nejvyšším učitelem každého kazatele je Ježíš Kristus kazatel, Ježíš Kristus ohlašovatel blízkého Božího království. Ježíš vycházel z reality svých současníků, aby je nasměroval na realitu nebe, na realitu svého nebeského království. Ježíš používá nespočet příkladů z každodenního života. Od hořčičného zrnka až po úkazy z počasí, vždy na to, aby vyšel z toho, co lidé žijí, k tomu, co budou žít věčně v nebeském království.

Svatý papež Pavel VI. říkal, že dobré kázání má čtyři vlastnosti: má být prosté, jasné, přímé a přiměřené.

Jako poslední je důležité říci, že kázání, homilie, má mít pozitivní jazyk. Jistě, je možné v kázání, v homilii konstatovat některé negativní jevy. Jistě je možné v kázáních použít i kritická a naléhavá slova, ale v duchu vědomí Ježíšova vítězství, Ježíšova zmrtvýchvstání. V duchu vědomí toho, že i v té nejtmaší slepé uličce Ježíš vždy na konci otevírá nějaké dveře, které vedou dál, má být homilie a kázání orientovaná pozitivně. Tedy i když vyslovíme kritický hlas, i když konstatujeme špatné projevy, vždy by to mělo vyústit do slov plných naděje: sice situace je takováto, ale můžeme z ní společně s Ježíšem Kristem vstát z mrtvých a žít ve světle, aby se Kristus z evangelia stal Kristem naší současnosti.

A na konec, o čem se méně mluví je to, jaký má být postoj věřících, kteří poslouchají kázání svého kněze, svého faráře. Především by se měli za svého kazatele modlit, měli by za něho prosit i (v duchu) na začátku homilie: „*Pane, dej mu svého Svatého Ducha, aby to, co nám řekne nás přiblížilo k tobě. Aby nás prohloubilo ve víře.*“ Určitě je důležité, aby se věřící vyvarovali takového toho cynického, chladného posuzovačného tónu, kde hned od začátku hledají, kde se jejich kazatel zmýlí a co zase udělá stejně jako minule.

Tento postoj určitě není od Ducha Svatého. Určitě jsou situace, kde jistá míra kritiky může být uzdravující, když ji člověk komunikuje na správném místě správným způsobem se správnými osobami. Ale ten zásadně kritický odstup a znechucení po přečtení evangelia nakonec nejvíce škodí tomu, kdo dovolí, aby ho takovéto emoce, takovéto pocity a postoje naplnily.

Důležité je věřit, že když zde působí Bůh, a my to vyznáváme, že skrze kázání působí Bůh, jak zde působí Duch Svatý v samotném evangeliu, tak se člověk vnitřně disponuje k tomu: „*Pane dotkni se mne.*“ Přes tato slova, ať je homilie jakákoliv, člověk může zažít hluboký vnitřní dotek.

Kazatel, když řekne na konci kázání slovo „amen“, jak je někde zvykem, ač to není povinné, tak bychom se i my sami sebe měli zeptat, zda jsme se s tím Božím slovem ztotožnili tak, že můžeme říci „amen“. To má vyústit k tomu, abychom když je neděle nebo svátek povstali a vyznali svoji víru. Víru, která se prohloubila tím, že jsme poslouchali slova evangelia a slova kazatele.

Přiměřeně dlouhou promluvu, která nechce přehlušit jiné důležité okamžiky mše svaté. Kázání má být takové, aby harmonicky bylo v souladu s ostatními částmi mše svaté. Přiměřeně dlouhé, přiměřeně krátké.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus.

Z pramene 21. 08. 2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/homilia>

24. O MŠI SVATÉ – Ticho

Milí bratři a sestry,

v životě velkých světců, můžeme vystopovat i linií očekávání, hledání oleje do duchovní lampy našeho srdce. Někdo ten olej dostal v dětství, někdo najde lampu, olej a ženicha až v dospělosti. Svatý Augustin, kterého si dnes (28. 8.) připomíná církev na celém světě, je případem muže, který hledal pravdu.

Klíčovým momentem jeho hledání bylo, že uslyšel vnitřní hlas: „Vezmi a čti.“ Na pozadí byly modlitby jeho matky Moniky, která se téměř dvacet roků modlila za jeho obrácení. Momentem obrácení byl hlas: „vezmi a čti!“ Svatý Augustin vzal do rukou Písmo svaté a četl. Četl konkrétní slova Písma svatého a obrátil se. Samozřejmě, že procesem tohoto obrácení, bylo čtení Písma svatého a vnímání jeho slov v tiché meditaci.

Součástí každého čtení Písma svatého je i mlčení, je ticho, je meditace, je vnitřní ztišení. Ticho má v našem duchovním životě mimořádně velký význam a z tohoto důvodu má ticho velký význam a důležitost i ve mši svaté.

V našem cyklu uvažování o mši svaté se nemůžeme obejít ani bez téma ticha. Položme si ruku na srdce a zodpovězme si otázku: „Když si kněz po homilii sedne, aby vytvořil několik okamžiků ticha, na co v té chvíli myslíme?“

Nenapadne někoho, co se děje? Co se stalo, že hned nepokračujeme? Nebo někdo myslí na to, kdy už začnou modlitby věřících či vyznání víry? Ticho po přečtení evangelia a po homilii není prázdný prostor. Ticho po homilii je prostor pro meditaci, prostor na přijetí, vstřebání toho, co jsme právě vyslechli. Neměli bychom tedy tuto chvíli naplnit očekáváním kdy už toto ticho skončí, ale měli bychom ho využít, i když trvá jen několik desítek vteřin. V tomto tichu můžeme vyslovit otázku: „Pane, jaká je tvá vůle v mém životě na základě toho, co jsem slyšel?“

V tomto tichu můžeme udělat určitá rozhodnutí na základě slyšeného slova. Můžeme v tomto tichu Pánu děkovat za to, co bylo čteno. Základem je vnitřní ztišení pro Boží hlas. Z toho samozřejmě vyplývá, že ticho je součástí celé mše svaté a ticho po evangeliu a homilii je jednou z více chvil ticha.

Mešní kniha, římský misál v úvodních instrukcích o tom, jak se má sloužit mše svatá vzpomíná 20x ticho. To úplně první ticho, týkající se mše svaté, je ticho přede mší svatou. Když přijdeme do kostela, překročíme práh v jeho vchodu a přežehnáme se svčenu vodou, poklekneme před svatostánkem. Všechno toto by mělo být i signálem k tomu, že když si sedneme do lavice, tak bychom si měli vytvořit přípravné osobní ticho na to, co se bude odehrávat. A i tímto dát najevo, že máme přede mší svatou, před čtením Písma svatého i před přijímáním Eucharistie správnou vnitřní úctu a vnitřní bázeň. Také před velkými událostmi života, v jiných jeho sférách, máme sklon k tichosti. Před vážnými událostmi čekat v tichu a uvažovat v tichu.

Kdysi se říkalo, že bychom měli nechat všechny starosti před vchodem do kostela. Dnes to řekneme takto: Všechny starosti, které máme v srdci, všechny myšlenky, které neseme na mši svatou bychom měli podřídít tomu, který je hlavním protagonistou mše svaté, Ježíši Kristu, Božímu Synu – Synu, Otci a Duchu Svatému – svaté Trojici.

Další tichem, které je velmi důležité, je chvilka ticha poté, co kněz vyzve věřící, aby litovali své hříchy. Aby celé společenství litovalo svých hříchů.

Ticho, které potom nastane, není tichem očekávání, ve kterém si říkáme: „kdy už konečně skončí“, ale je tichem kajícínosti. Kdy si člověk ještě definitivně zrekapituluje to, co zjistil při pravidelném zpytování svědomí a vloží to do své lítosti. Takže, když po chvilce ticha řekneme: „Vyznávám se Všemohoucímu Bohu“ anebo „smiluj se nad námi Pane“, nebo jiná slova lítosti, tak předcházející ticho nás připravuje k tomu, abychom to neříkali jako básničku, jako něco na co se zvykne, jako něco co je pouhý vnější rituál, ale jako něco, co jsme si v té chvíli ticha uvědomili o sobě a o Bohu a nyní to doopravdy vyznáváme.

Další chvilkou ticha je několik vteřin potom, co kněz řekne: „modleme se“.

Římský Misál i v této fázi mše svaté připomíná, že by mělo nastat krátké ticho. Ticho, ve kterém si všichni uvědomíme, že se modlíme, že hovoříme s Bohem. Některé interpretace mluví o tom, že vlastně každý v té chvíli ticha po slovech „modleme se“, by si měl uvědomit to, za co se chce modlit. Kolekta, jak se nazývá následná modlitba, je vlastně sesbíráním, shrnutím všech modliteb, které jsou zakomponované nebo které bychom mohli shrnout do této modlitby, kterou kněz přečte a modlí se z příslušných textů toho dne.

Tedy, když to v této fázi shrneme, modlitba přípravy před mší svatou, modlitba kajícínosti před vyznáním hříchů, modlitba zbožnosti po slovech modleme se. O tichu, které následuje po homilii jsme již mluvili. Další ticho následuje po svatém přijímání.

Přišli jsme přijímat, kněz nám řekl: „Tělo Kristovo“, my odpovídáme „amen“, a poté se vrátíme do lavice, kde je velmi důležité si vytvořit vnitřní ticho pro adoraci. Tedy jde o ticho adorace, kdy v několika chvilkách vnitřního mlčení, vnitřního pokoje a vnitřního ztišení adorujeme Krista, kterého jsme přijali do srdce. Rovněž je to ticho díky.

Na konci mše svaté, když kněz řekne: „Jděte ve jménu Páně“, jistě není vhodné ihned vykročit z lavice a hrnout se k východu. Po mši svaté je vhodné si kleknout a poděkovat za to, co jsme dostali ve slovech, v Eucharistii, skrze společenství a slova kněze.

Poděkovat a rozhodnout se vykročit skutečně ve jménu Božím do každodenního života je něco, co když si dlouhodobě zavedeme, co budeme dlouhodobě dělat, tak nás naučí vnímat mši svatou se skutečně hlubokou vnitřní zbožností a bázní.

Co ve vašem konkrétním případě znamená konec mše svaté v televizi Lux? Je určitě vhodné ztišit na chvíli televizor a alespoň v několika sekundách říci Pánu: „Děkuji ti Pane, že jsi se za mne obětoval. Děkuji, že jsem mohl poslouchat tvoje slovo. Děkuji, že jsi mě obohatil do tohoto dne, že jsi mne nastartoval, abych s láskou přežil jednotlivé chvíle, které jsou přede mnou.“

Tím, že rytmus mše svaté je vyplněný i chvilkami ticha, dáváme Bohu najevo, vyjadřujeme mu, že nespěcháme, že na jeho slovo, na jeho impulsy, na jeho přítomnost si vyhradíme čas. A proto v této uspěchané době, která nemá ráda ticho, protože se bojí, že v tichu by promluvil svědomí, že by promluvil Bůh, že by nás napadly existenciální otázky, tak si mnozí proto zacpávají uši sluchátky a hned zapínáme nějaké médium, aby byl nějaký zvuk. Proto v době mše svaté, vyplněné chvilkami ticha, které jen umocňují to, co zazní potom slovy, gesty a symboly, které vyplňují mši svatou, které dělají mši svatou tak bohatou, je to jako oáza.

Z toho uspěchaného hlučného života vstoupit do chrámu a vytvořit si vnitřní ticho v duchu slov: „Mluv Pane, tvůj služebník poslouchá.“ Takže opět vyprošujme si v této mši svaté do následujících dnů na přímluvu sv. Augustina, sv. Moniky, samozřejmě Panny Marie, která je učitelkou meditace, učitelkou ticha, vždyť ona rozjímalá o všech Božích tajemstvích v hloubce svého srdce. Takže ztišení svého nitra, ztišení svého vnitřního prožívání na přímluvu těchto světců a na přímluvu Panny Marie prosme, abychom v tichu nacházeli Boha, abychom pak v tomto hlučném světě mohli i my s naší tichou a laskavou přítomností svědčit o tom, že v tichu mluví Bůh. A že i my jsme ochotni být potichu, když druzí potřebují něco říci. Tichem se připravujeme také na schopnost druhé empaticky s láskou a s upřímností vyslechnout.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus.

Z pramene 28.08.2020

https://www.tvlux.sk/archiv/play/ticho_24093

25. O MŠI SVATÉ – Vyznání víry

Milí bratři a sestry,

jaký bude další průběh mše svaté, to všichni víme. Po této promluvě bude krátká chvíle ticha, a po ní budeme číst modlitby věřících. A víme i to, že kdyby byla neděle nebo svátek tak to bude probíhat trochu jinak.

Mezi tichem po promluvě a přímluvami s modlitbami věřících je ještě jedna část, a to je vyznání víry. To znamená v neděli a o svátcích ve mši svaté vyznáváme víru. Má to svoji hlubokou logiku v tom smyslu, že je důležité, abychom si alespoň jednou do týdne, v neděli při slavení zmrtvýchvstání Páně, v rámci bohoslužby slova každý individuálně připomínali a vyjádřili čemu věříme.

Věříme v Nejsvětější Trojici: v Boha Otce i Syna i Ducha Svatého. Vyznání víry vyjadřuje po promluvě a krátkém tichu celé společenství, a přece v tomto společenství každý říká svým jménem „Věřím“. V celém společenství i jednotlivě vyznáváme čemu věříme. Každý kazatel by si měl zpytovat svědomí nakolik jeho kázání prohloubilo některý z aspektů, z některých článků vyznání víry. Protože „Krédo“ ve mši svaté je vyjádřením smyslu bohoslužby slova. Je to upevnění a prohloubení osobní víry. Když celé společenství vyznává víru a ve společenství každý jednotlivě říká „věřím“.

Mohou být dvě verze vyznání víry: lidově řečeno kratší anebo delší. Ale my se vyjadřujme odborněji, zasvěceněji v tom smyslu, že je to apoštolské vyznání víry, to je takzvané kratší anebo Nicejsko-konstantinopolské vyznání víry. Jaký je mezi nimi rozdíl? Základní rozdíl je historický. To znamená apoštolské vyznání víry se nazývá proto apoštolské, že pochází přímo od apoštolů a vyzrálo vlastně z křestních formulí prvních křesťanů v jednotlivých křesťanských společenstvích. Po Ježíšově zmrtvýchvstání a seslání Ducha Svatého vznikla církev. Křesťanská společenství, když křtila jednotlivé osoby, které přijímaly Ježíše Krista a stávaly se členy církve, tak při křtu, při ponoření do vody, při lití vody na hlavu se ten, který křtil ptal čemu věří ten, kterému je křest udělován, zda věří tomu, čemu věří církev. To je apoštolské vyznání víry, jehož definitivní podoba vyzrála v polovině druhého století.

V následujících desetiletích a stoletích však došlo i k jistým polemikám. A to ke dvěma základním polemikám: Je Ježíš Kristus skutečně Boží Syn? Je Ježíš Kristus skutečně pravý Bůh a pravý člověk? A druhá polemika: Je Duch Svatý samostatná osoba Svaté Trojice? Je Duch Svatý skutečně rovný Bohu Otci a Bohu Synu? A odkud a od koho vychází a pochází? Na základě těchto polemik a koncilů, které za ně dali tečku a upevnili víru v to, že Ježíš je skutečně pravý Bůh a pravý člověk, a že Duch Svatý je skutečně třetí božská osoba Nejsvětější Trojice vzniká takzvané Nicejsko-

Cařihradské (- to na Slovensku, ale historicky přesněji u nás „Nicejsko-konstantinopolské“) vyznání víry, protože na koncilu v Niceji roku 325 a na koncilu v Konstantinopoli (jak dnešní Istanbul 51 let před tímto koncilem pojmenoval císař Konstantin) v roce 381 bylo ustanoveno, potvrzeno to, co křesťané věřili, že Ježíš je pravý Bůh a pravý člověk a Duch Svátý že je Božská osoba. Proto když v apoštolském vyznání víry říkáme:

Věřím... v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho; jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny, trpěl pod Ponciem Pilátem, ukřižován umřel i pohřben jest; sestoupil do pekel (*k zesnulým*), třetího dne vstal z mrtvých; vstoupil na nebesa, sedí po pravici Boha, Otce všemohoucího; odtud přijde soudit živé i mrtvé; - *v Nicejsko-konstantinopolském vyznání víry je akcentovaný (zdůrazněný), prohloubený a potvrzený, ještě rozměr toho, že Ježíš je pravý Bůh a pravý člověk.*

Věřím v jednoho Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země,
všeho viditelného i neviditelného. Věřím v jednoho Pána Ježíše Krista,
jednorozeného Syna Božího, který se zrodil z Otce přede všemi věky:
Bůh z Boha, Světlo ze Světla, pravý Bůh z pravého Boha,
zrozený, nestvořený, jedné podstaty s Otcem:
skrze něho všechno je stvořeno.

Toto je v zásadě významná vsuvka, která potvrzuje, že Ježíš je pravý Bůh a pravý člověk.

On pro nás lidi a pro naši spásu sestoupil z nebe.
Skrze Ducha svatého přijal tělo z Marie Panny a stal se člověkem.
Byl za nás ukřižován, za dnů Poncia Piláta byl umučen a pohřben.
Třetího dne vstal z mrtvých podle Písma.
Vstoupil do nebe, sedí po pravici Otce.
A znovu přijde, ve slávě, soudit živé i mrtvé
a jeho království bude bez konce.

Dále je zde rozvinutá také myšlenka o Duchu Svatém:

Věřím v Ducha svatého, Pána a dárce života, který z Otce i Syna vychází,
s Otcem i Synem je zároveň uctíván a oslavován
a mluvil ústy proroků.

Zde je tedy ten základní rozdíl mezi oběma vyznáními víry.

Věřím v jednu, svatou, všeobecnou, apoštolskou církev.

Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchů.

Očekávám vzkříšení mrtvých a život budoucího věku. Amen

Je velmi důležité abychom si pravidelně, minimálně jednou za týden zopakovali to, čemu věříme. Abychom si toto oživilí a prožívali i v kontextu mše svaté. To znamená, že každý ten článek apoštolského vyznání nebo Nicejsko-konstantinopolského vyznání víry se nějakým způsobem dotýká i ostatních částí mše svaté. Například, když se modlíme že věříme v Ducha Svatého, který mluvil ústy proroků, tak se to týká bohoslužby slova, čtení Starého i Nového zákona, že texty jsou inspirované tímto Duchem Svatým, kterého vyznáváme. Když mluvím o Ježíši Kristu, všechno, co jsem o něm přečetl, tak je to ten Ježíš Kristus, který k nám mluví z evangelia. Je to ten Ježíš Kristus, kterého přijímáme v Eucharistii.

Řeknu to ještě takto, vyznání víry ve mši svaté je obcerstvením a oživením celé víry, celistvé nauky církve, jejím zopakováním. A ve mši svaté je prohloubením víry v to, co se právě ve mši svaté poslouchá a přijímá. Poslouchá se Boží slovo, přijímá se Boží slovo, rozjímá se Boží slovo a směřuje to všechno k vyvrcholení tohoto slavení, kterým je Eucharistie.

Už jsem na začátku říkal, že vyznání víry je těsně před společnými modlitbami věřících. A tam je zase ten aspekt „věřím v Boha Otce všemohoucího“ nebo „věřím v jednoho Boha Otce všemohoucího“. Čili když se modlíme, když prosíme Boha o něco, máme stále na paměti, a nám to pomůže se soustředit, že se obracíme na toho, který je všemohoucí, který je všemohoucí láska, na jehož všemohoucnosti, jsme-li dostatečně pokorní, respektive snažíme-li se o vnitřní pokoru, tak máme účast na této všemohoucnosti.

Možná pro ty, kteří říkají, někdy se nemohu soustředit na modlitby věřících, ty odpovědi přitom říkám tak ze zvyku, tak automaticky a nesoustředím se tak na ty modlitby. Právě proto se modlíme ve vyznání víry, že věříme v Boha, který je všemohoucí, v Ježíše, skrze kterého bylo všechno stvořeno, v Ducha, který v nás působí, abychom i ty modlitby věřících uměli přednášet s vírou ve všemohoucího, laskavého Boha, který je přítomný. To znamená, že jsou to jakoby takové tři soustředné kružnice. První je jako samotné vyznání víry, jako text sám v sobě, který vyznáváme a ke kterému se přiznáváme, který vnitřně přijímáme. Potom je tu širší kružnice, ten okruh mše svaté, kde nám toto vyznání víry pomáhá mši svatou soustředěně a s vírou prožívat a samozřejmě je tu také ten aspekt do celého našeho života. Protože po bohoslužbě slova a po následné bohoslužbě oběti, kterou mše svatá vrcholí, následuje nakonec bohoslužba každodenního života.

A když říkáme, že věřím ve svatou církev katolickou, společenství svatých, v odpuštění hříchů, ve vzkříšení těla a v život věčný, je to nějakým způsobem inspirace i do každodenního života. Vždyť já jsem členem této svaté katolické církve a já mám úkol svědčit o ní a pomáhat druhým, aby také oni našli Kristovu církev a Krista samotného. Když vyznávám, že věřím ve společenství svatých, tak vyznávám to, že život je předsíní nebe a posvěcující se na této zemi v každodenním životě směřuji i já do společenství svatých a měl bych i druhé inspirovat, aby po tom toužili.

Když ale v každodenním životě padáme a vstáváme je velmi důležité, že věříme v odpuštění hříchů, že věříme v restart do nového dne. Že každý den začínáme znovu, že každou zpovědí, když vyznáváme hříchy, každou lítostí předem mši svatou, respektive na začátku každé mše svaté se připravujeme abychom znovu s nasazením lásky žili náš každodenní život. Věříme také ve vzkříšení těla, to znamená v čistotu těla, které je součástí Božího projektu. Když mluvíme o tom, že věříme ve vzkříšení těla v dnešní atmosféře kultu těla, který se redukuje jenom na jeho materiální dimenzi, je velmi důležité si znovu a znovu oživovat, že věříme ve vzkříšení těla, které je chrámem Ducha Svatého, tak jak to čteme v jiných textech. A na konec věříme v život věčný. Toto jsou poslední slova jak jednoho, tak i druhého vyznání víry. Jsou stejná, ale to druhé je rozvinutější o očekávání vzkříšení mrtvých a život budoucího věku. Amen.

Věřím ve vzkříšení těla a v život věčný. Tedy věřím, že smrtí tento život nekončí. Ale když věřím, že smrtí tento život nekončí, ale že život po smrti je nějakým způsobem rekapitulací mého pozemského života, že bude soud, že bude osobní soud, a že mi tak říká Bůh promítne film mého života, všechno to dobré i zlé, toto nás hned staví do jiné polohy i při prožívání mše svaté a při prožívání každodenního života.

Pokusme se tedy v neděli a o svátcích vyznávat víru a vyznávat to apoštolské nebo Nicejsko-konstantinopolské vyznání víry, ne jako nějaký automatický text, který jsme již milionkrát říkali. Protože vždy ho vyjadřujeme v nějaké jiné životní situaci, vždy ho vyjadřujeme po nějaké homilii, vždy ho vyjadřujeme v nějakém širším společenském kontextu a tento stále stejný text je vždy nový, v nových okolnostech nebo je novou inspirací. S vírou tedy vstupme do slavení a pomodleme se modlitbu věřících.

At' je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 04.09.2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/vyznanie-viery>

26. O MŠI SVATÉ – Přímluvy – společná modlitba věřících

Drazí bratři a sestry,

výklad jednotlivých částí mše svaté pokračuje modlitbou věřících. Tuto modlitbu přednáší, vyjadřují, vyslovují věřící ve stoje jako společenství, které se modlí. I v duchu slov Pána Ježíše, který říká: kde se dva nebo tři modlí v mém jménu tam jsem i já mezi nimi. Tímto je položen velmi hluboce akcent (důraz) na modlitbu, když se společenství shromáždí a společně oslovuje Boha, modlí se a přednáší svoje prosby. Jaké místo mají modlitby věřících v dynamice mše svaté? Zkusme si odpovědět na tuto otázku. Modlitby věřících

propojují a přemostňují bohoslužbu slova a bohoslužbu oběti, eucharistickou bohoslužbu.

V tomto smyslu je sestavena bohoslužba slova. Nejprve skrze texty Písma svatého mluví Bůh k člověku. Pak následuje kázání kněze s úlohou v homilii povzbudit věřící ve víře. Pokud je neděle nebo svátek následuje „Krédo“. Krédo přednášíme jako konstatování. Není to modlitba, ale společně vyjadřujeme to, čemu věříme. Celé společenství vyznává obsah víry. Všichni před všemi. Ale v modlitbách věřících je skutečně vrchol v tom, že člověk oslovuje Boha.

Modlitba je rozhovor s Bohem. Je to modlitba, kterou člověk o něco prosí. V tom je skutečně základní smysl bohoslužby slova, aby se člověk, kterého oslovuje Bůh, obrátil na Boha, začal s ním rozmlouvat a žil hlubokou, osobní každodenní vírou v modlitbě, která je rozhovorem s Bohem.

Říkali jsme, že modlitby věřících propojují bohoslužbu slova a bohoslužbu oběti. Jakým způsobem nás tyto přímluvy – modlitby věřících, orientují na eucharistickou oběť, která po těchto modlitbách následuje?

Mezi úmysly jsou i ty, za které je mše svatá obětovaná. Dále například v závěrečné modlitbě přednášené knězem, který uzavírá tyto přímluvné modlitby věřících, oslovuje Pána Ježíše, který následně přichází v eucharistii.

Modlitby věřících mají ustálenou strukturu. Vždy něco po něčem následuje zásadním způsobem.

První je celebrantova výzva věřícím k modlitbě. Kněz stojící mezi lidem má být mužem modlitby. Při jeho gestu rozpjatých rukou on je orant, on je tím, který se modlí po celou mši svatou a jehož úlohou je zároveň povzbuzovat lidi k modlitbě. Když kněz se sepnutýma rukama oslovuje věřící, tak také plní tuto úlohu.

První část modlitby věřících, jak si budeme ilustrovat na dnešních přímluvných modlitbách začíná tím, že celebrant vyzývá věřící, aby se modlili.

Druhou částí v této struktuře modlitby věřících je ta, v níž se přednáší jednotlivé úmysly, po kterých následuje odpověď.

Za co se modlíme vždy v modlitbách věřících? Především za potřeby universální Církve, za papeže, za biskupy, misie, za jednotu křesťanů, za kněžská a řeholní povolání. Toto všechno jsou jednotlivé úmysly, které ale spadají pod úmysly za potřeby universální Církve.

Druhé, co se žádá, aby vždy bylo obsaženo v modlitbách věřících jsou prosby za potřeby, za dobro národů a světa, za pokoj, za státní představitele, za dobré počasí, úrodu, odstranění ekonomických těžkostí a za to, co je často v dané době aktuální.

Třetí tematický okruh úmyslů jsou modlitby za ty, kteří jsou postiženi chudobou, přírodními katastrofami a jinými těžkostmi, za pronásledované, nezaměstnané, trpící, nemocné, umírající, vězněné, zajaté, za vyhnance, migranty a podobně.

Na konec čtvrtý tematický okruh těchto modliteb je za přítomné shromážděné a za místní komunitu s aktualizací na konkrétní události. Například za pokřtěné ve farnosti, za biřmovance, za snoubence, za svého duchovního pastýře, za děti, které se připravují k prvnímu sv. přijímání a podobě. Jednoduše za to, co je pro danou farnost aktuální.

Ze všech těchto tematických okruhů se bere v modlitbách věřících alespoň jeden úmysl, ale samozřejmě může se jich brát i více. Při osobitých slaveních, jako jsou svatby, pohřby a jiná konkrétní slavení, je možné dát větší prostor těm prosbám, které jsou aktuálně příhodné k danému slavení.

Jak jsem říkal, po přednesení úmyslu modlitby všichni z pravidla odpovídají: „Prosíme tě vyslyš nás“, ale může být použitý i jiný způsob odpovědi na daný úmysl, a tehdy se na začátku modlitby věřících uvede: volejme, modleme se nebo prosme a je tam pak uvedená ta odpověď.

Když je specifická, je samozřejmé a logické, že kněz nebo ten který přednáší úvodní výzvu řekne věřícím, jak mají odpovědět. Touto odpovědí a vůbec těmito modlitbami věřících, naplňují věřící své křestní poslání podílet se na Kristově královském kněžství (*srov 1Petr 2,9 a skutečnost tohoto obecného kněžství připomíná i KKC 1268*). Protože základem tohoto kněžství, které pochází ze křtu je modlitba.

Kněz se modlí a základní charakteristikou královského kněžství je, že tento pokřtěný člověk se modlí k Bohu, oslovuje Boha, prosí ho, děkuje mu a chválí ho. Je pravidlem, že tato zvolání po přednesení úmyslů modliteb věřících jsou vždy v jedné mši svaté stejné a vyjadřuje to i jednotu Božího lidu, který se modlí stejným způsobem.

Nebylo by totiž správné, kdyby někdo stál v kostele a nechal všechny ostatní odpovídat, ale sám by mlčel. Znamenalo by to, že není patřičně soustředěný, nebo že dost dobře nepochopil o co právě jde. Proto je důležité, aby všichni odpovídali a tím každý vyjadřoval, že patří ke společenství a modlí se v Ježíšově jménu s celým společenstvím. Vždyť jak jsem připomínal, Ježíš říká: „Kde jsou dva nebo tři shromážděni (*modlí se*) ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich“ (Mt 18,20).

Na konci přímluv následuje závěrečná modlitba, kterou už celebrant vyslovuje s rozepnutýma rukama, protože už nejde o oslovení věřících jako v úvodu, ale je to oslovení Boha, oslovení Ježíše Krista a vlastně jakoby shrnutí té modlitby, která může obsahovat i předsevzetí.

Velmi krátce se ještě podívejme, jak byl sestaven text dnešních modliteb. Bratři a sestry my se toto budeme modlit hned po homilii, ale použijí to jako ilustraci. Mluvíme o modlitbě, která se přednáší v pátek 24. týdne v takzvaném mezidobí. Kněz s rozepnutýma rukama řekne: „Bratři a sestry, Pána Ježíše provázeli na cestách jeho věrní přátelé a učedníci. Také my ho s láskou následujme a prosme. Tento úvod tedy vychází z evangelia, kde čteme, že ti, kdo Pána Ježíše provázeli, také jeho a jeho učedníky podporovali.

Provázeli a podporovali. Na toto navazuje hned úvod, kterým kněz oslovuje věřící. Aplikuje ho (ve slovech) „i my ho s láskou následujme a prosme“:

První prosba je „Pane chraň našeho biskupa“, zde se řekne jméno..., „aby ho nic neodloučilo od tvé lásky“. Takže první modlitba spadá do kritéria za potřeby universální Církve.

Druhá modlitba: „Posiluj ducha štědrosti v bohatých zemích, aby se dovedly dělit s chudými“. Toto už je modlitba za svět, za světské záležitosti, za chudé, o které by se bohaté země staraly.

„Provázej všechny cestující, aby v bezpečí a tvojí milostí dosáhli cíle své cesty.“ Tato aktualizace je nejen v tom, že v evangeliu ti, kteří provázeli Ježíše s ním chodili, tedy také cestovali, ale jistě ti, kteří sestavovali tyto modlitby si byli vědomi toho, že je to modlitba v pátek, kdy pohyb lidí je větší, protože je to před víkendem a studenti, pracující a celé rodiny se z nějakého důvodu přesouvají. Buď proto, že se vrací z týdenní práce nebo cestují pryč, aby byli spolu někde mimo své bydliště. Jednoduše je tu zahrnutý ten aktualizací moment, že pátek je dnem, kdy se více cestuje.

„Štědře odměň všechny, kteří svojí ochotou, pomocí a prostředky podporují službu církve.“ Opět je zde aktualizace, do níž se promítá text evangelia a mluví se o lidech, kteří dnes podporují církve.

„Osvět' náš duchovní zrak abychom lépe viděli potřeby našich bližních.“ To je pátá modlitba, která se již týká našeho společenství, neboť jak se ve farním společenství modlí tuto modlitbu, tak ona je aktualizací na tu konkrétní situaci.

A šestá modlitba: „Obdaruj naše zemřelé, (zde je možné vyslovit i jméno zesnulého za kterého je mše svatá obětovaná) věčnou nebeskou blažeností.“ A toto nás orientuje na eucharistii, protože tato mše svatá, eucharistie, je obětovaná na konkrétní úmysl a může být obětovaná za určitého zesnulého člověka.

Šest proseb, které splňují kritérium jednotlivých částí, které mají být v těchto modlitbách obsaženy. Dále kněz nebo biskup, ten, který uzavírá tuto modlitbu, řekne: „Pane Ježíši, tobě mnozí vypomáhali ze svých prostředků. Prosíme tě, vyslyš naše modlitby a dovol nám obětovat ti všechno co máme, naše životy, myšlenky i srdce, neboť ty žiješ a kraluješ na věky věků.“

V této závěrečné modlitbě je obsaženo jak evangelium – „vypomáhat svými prostředky“, tak je i orientovanou na eucharistii (ve slovech o oběti).

Uvědomme si, že po přednesení modlitby budou věřící přinášet obětované dary a v těchto darech přinášíme i my sami sebe jako oběť na oltář. „Dovol nám obětovat všechno... naše životy, myšlenky a srdce“ – budeme se za okamžik modlit, a zde je velmi markantní ono propojení mezi bohoslužbou slova a bohoslužbou oběti v této závěrečné modlitbě, v níž kněz oslovuje Pána Ježíše. Příště milí bratři a sestry, budeme mluvit o obětních darech a o jejich přinášení.

Ať je pochválen Pán Ježíš Kristus!

Z pramene 18.09.2020

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/spolocne-modlitby-veriacich>

Obsah a přehled kázání při mši svaté v kapli TV LUX v Bratislavě

relace Z pramene

p.čís.	Název části	strana 13
1.	Zvon svolává na mši svatou	3
2.	Vstupní průvod	5
3.	MŠE SVATÁ 3. Pokleknutí před obětním stolem	7
4.	Políbení oltáře	10
5.	Kadidlo	12
6.	Přežehnání – ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého	14
7.	Úvodní pozdrav na začátku mše svaté	17
8.	Úkon kajícnosti	19
9.	Sláva Bohu na výsostech	22
10.	Ruce při mši svaté	25
11.	Modlitba dne	29
12.	Amen ve mši svaté	31
13.	Gesto sedění při mši svaté	34
14.	Ambon	36
15.	BOHOSLUŽBA SLOVA - 1. čtení	39
16.	Responsoriální žalm	41
17.	2. čtení	45
18.	Aleluja	47
19.	Postavení a stání při mši svaté	49
20.	Slova, která zazní před čtením evangelia	52
21.	Tři malé křížky	54
22.	Po přečtení evangelia	58
23.	BOHOSLUŽBA SLOVA – Homilie	62
24.	O MŠI SVATÉ – Ticho	65
25.	Vyznání víry	68
26.	Přímluvy – společná modlitba věřících	71

Omluva za ilustrační fotografie

Některé jsou z doby pandemie covidu, ve které byla povinnost používání roušek.